

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

Δύο πράγματα γεμίζουν
τὴν ψυχή μου μὲ θαυμασμό:
Ἐπάνω μου
ὁ ἔναστρος οὐρανός
καὶ μέσα μου
ὁ Ἠθικὸς Νόμος.

ΚΑΝΤ

ΕΤΟΣ 14ον ΤΕΥΧΟΣ 73 - 74

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1969

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ (Δραγατσανίου 6)

(Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 11 — 1)

		Δρχ.
H. P. Blavatsky	Τὸ Κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας ἄδ. 50 δεμ.	60
»	Στὴ χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν	20
Annie Besant	Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως ἄδ. 50 δεμ.	60
»	Πρὸς τὴν Μύησιν	20
»	Μετενσάρκωση	10
»	Κάρμα	10
C. Leadbeater	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	10
Besant-Leadbeater	Ὁ Ἀστρικὸς Κόσμος	10
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	30
Th. Pascal	Ἡ Θεοσοφία εἰς ὀλίγα κεφάλαια	10
J. van der Leeuw	Θεοὶ ἐν ἐξορίᾳ	10
N. Sr' Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	30
♣ ♣	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	15
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου (ἔκδ. 1966)	15
»	Τὸ Βασίλειον τῆς Εὐδαιμονίας	20
»	Ἡ Πηγὴ τῆς Σοφίας	20
»	«Δελτίον Ἀστέρος» Τόμ. 1931 - 34 ἕκαστ.	30
»	10 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάϊ 1944	30
»	Ἐλευθερία, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος	60
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Β' σειρὰ)	60
»	Ἐκπαίδευσι καὶ σημασία ζωῆς ἄδ. 40 δεμ.	60
Ἰωάν. Βασιλῆς	Τὸ σημειωματάριο ἑνὸς Μύστου	50
Κ. Κιτρινιάρης	Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς	40
Γεώργ. Μαλτέζος	Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια	50
Κ. Μελισσαρόπουλος	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς ἄδ.25 δ.	40
»	**Μελετήματα ἄδ. 40 δεμ.**	**60**
»	**Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία ἄδ. 50 δεμ.**	**70**
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας ἄδ. 50 δεμ.	70
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	20
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	10

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΙΛΙΣΟΣ», Τόμοι 1960, 61, 63, 64, 65, 66 χαρτόδετοι ἕκαστος δρχ. 60.

«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956 - 1957 - 1958 χρυσόδετον **90**.

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» **70**.

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον, διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΙΛΙΣΟΥ ΔΡΑΧ. 10

ΙΛΙΣΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντὴς ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιμελητὴς ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 14ον ✱ Ἰούλιος - Αὔγουστος 1969 ✱ ΤΕΥΧΟΣ 73 - 74

Ἡ ἵδρυσις τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας καὶ ἡ Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ

Τοῦ κ. **ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὁ σκεπτόμενος κόσμος εἶχε διαιρεθῆ σὲ δύο στρατόπεδα. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὑλισμοῦ, μεθυσμένοι ἀπὸ τὶς ἀλλεπάλληλες καὶ ραγδαῖες ἀνακαλύψεις τῆς ἐπιστήμης, προωθοῦσαν τὴ σκέψη τους στὴν ἰδέα τῆς ἀρνήσεως κάθε ὑπερτέρας δυνάμεως. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, οἱ ὀπαδοὶ μιᾶς νέας ἐρευνητικῆς κινήσεως, ποὺ καὶ αὐτοὶ ξεκινοῦσαν μὲ ἐπιστημονικὰς μεθόδους, δηλαδὴ μὲ τὸ πείραμα καὶ τὴν παρατήρηση, διεπίστωναν τὴν ὕπαρξη κατα-

πληκτικῶν φαινομένων, ποὺ τὰ ὀνόμασαν «πνευματιστικά», μὲ τὰ ὁποῖα ἔψαυαν τὰ κράσπεδα ἑνὸς νέου, ἀγνώστου καὶ ἀπέραντου κόσμου. Τραπεζάκια ποὺ ἐκινοῦντο, μηνύματα ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν, ἐμφανίσεις ἐκτοπλασματικῶν μορφῶν, φαινόμενα καταπληκτικά, ποὺ ἡ ὕπαρξή τους δὲν μποροῦσε ν' ἀμφισβητηθῆ, ἀλλὰ ποὺ ἐξηγοῦντο μὲ ποικίλες ἑρμηνεῖες. Καὶ δίπλα στὰ πραγματικὰ καὶ τὰ ἀναμφισβήτητα φαινόμενα, πόσες ἀπάτες καὶ ἀγυρτεῖες, πόσοι μάγοι καὶ θαυματοποιοί, καταχρασταὶ τῆς εὐπιστίας τῶν ἀφελῶν!

Ἀπὸ τὸ ἕνα, λοιπόν, μέρος οἱ ὑλισταί, ἀρνούμενοι κάθε τί ἄλλο πιὸ πέρα ἀπὸ τὸν γνωστὸν ὑλικὸ κόσμο τῶν αἰσθήσεων. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ πνευματισταί, διακηρύσσοντες τὴν ὕπαρξη ἑνὸς πνευματικοῦ κόσμου, γεμάτου ζωὴ καὶ πραγματικότητα, στὸν ὁποῖον προσπαθοῦσαν κατὰ τρόπον ἐμπειρικὸ νὰ διεισδύσουν, μὲ τὴ βοήθεια τῶν πνευματιστικῶν πειραμάτων καὶ μὲ ἀφελῆ εὐπιστία στὶς πληροφορίες τῶν λεγομένων «πνευμάτων».

Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἀπόλυτος σκεπτικισμὸς καὶ δυσπιστία στὴν εἰλικρίνεια τῶν πνευματιστικῶν φαινομένων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἀφελὴς εὐπιστία στὶς ἀνακοινώσεις τῶν «πνευμάτων».

Ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα, ὅταν ἐπρόβαλε στὸ προσκήνιο ἡ Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ. Στὴν ἀρχὴ ἐνίσχυσε τὴν πλευρὰ τῶν πνευματιστῶν, προσθέτοντας πολλὰ νέα γεγονότα στὸν μακρὺ κατάλογο τῶν καταπληκτικῶν φαινομένων, ποὺ ἀποτελοῦσαν τὴν ὑπεροχή τῶν πνευματιστῶν. Ἦταν ἡ ἴδια ἕνα ἐξαιρετικὸ μέντιουμ καὶ προκαλοῦσε καταπληκτικὰ φαινόμενα, πραγματικὰ θαύματα, ποὺ ἀνέτρεπαν τοὺς παραδεδεγμένους φυσικοὺς νόμους τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐνισχύετο ἡ πειραματικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ ἀπόδειξη ὅτι πιὸ πέρα ἀπὸ τὸν ὑλικὸ κόσμο ἢ μᾶλλον πιὸ βαθειὰ μέσα σ' αὐτόν, ὑπάρχει ἕνας ἀνεξερεύνητος καὶ ἄγνωστος πνευματικὸς κόσμος, ὁ ὁποῖος ἔπειτα ἀπὸ τὰ ἀδιάσειστα πνευματιστικὰ φαινόμενα δὲν μποροῦσε ν' ἀμφισβητηθῆ ἀπὸ κανέναν καλῆς πίστεως ἐρευνητή.

Ἀνατρέποντας ἡ Ἕλενα Π. Μπλαβάτσκυ, μὲ τὴ βοήθεια τῶν πνευματιστικῶν φαινομένων, τὶς ὑλιστικὲς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς, ἐνίσχυσε τὴν πλευρὰ τῶν πνευματιστῶν. Ἔπειτα ὅμως ἦρθε καὶ αὐτῶν ἡ σειρὰ γιὰ νὰ τοὺς ἐλέγξη, καταδεικνύοντας τὸ ἐπικίνδυνον τῶν ἀκαθοδηγήτων καὶ ἐμπειρικῶν πειραματισμῶν τους, τὴν εὐκολία μὲ τὴν ὁποία παρεσύροντο σὲ πλάνες ἢ ἔπεφταν θύματα τῆς εὐπιστίας τους, καὶ ἰδίως τὸ μάταιον τῶν προσπαθειῶν τους νὰ θέλουν νὰ ἀνακαλύψουν τὰ μυστικὰ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου μὲ συμπτωματικὰ φαινόμενα καὶ ἐμπειρικοὺς πειραματισμούς.

Ἔτσι ἡ Ἕλενα Π. Μπλαβάτσκυ μὲ τὴν ἵδρυση τῆς Θεο-

σοφικῆς Ἑταιρίας ἔβαλε τὰ θεμέλια μιᾶς νέας, σοβαρᾶς προσπαθείας: Τῆς ἐρεύνης τοῦ πνευματικοῦ κόσμου διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ κυρίως διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐνοράσεως, ἡ ὁποία εἶναι τὸ μόνον κατάλληλον δι' αὐτὴν τὴν ἔρευναν ὄργανον. Τὸ ὄργανον τοῦτο τῆς πραγματικῆς γνώσεως εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τελεῖ συνήθως εἰς λανθάνουσαν κατάστασιν. Διὰ καταλλήλου προσπαθείας εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθῆ, καὶ μόνον τότε εἶναι δυνατὸν νὰ ἐρευνηθῆ σοβαρῶς καὶ νὰ γνωσθῆ ὁ πνευματικὸς κόσμος.

Διότι εἶναι ματαιοπονία νὰ προσπαθῆ κανεὶς νὰ γνωρίση τὸν πνευματικὸ κόσμο μὲ τὰ πνευματιστικὰ πειράματα, δηλαδὴ μὲ τὶς αἰσθήσεις, ποὺ εἶναι κατάλληλες μόνον γιὰ τὴ γνώση τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Εἶναι ἄσκοπο ν' ἀπασχολούμεθα μὲ πνευματιστικὰ πειράματα, ὅταν ἀκόμη δὲν ἔχωμε ἀναπτύξει τὶς δυνατότητες γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ διεισδύσωμε στὶς ἀλήθειες τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Καὶ οἱ δυνατότητες αὐτὲς εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐνοράσεως, τῆς ἠθικῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς παντοδύναμης Ἀγάπης. Διότι τὸ νὰ προσπαθήση κανεὶς νὰ διεισδύση στὶς ἀλήθειες τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχη καθαρθῆ ἀπὸ ἠθικῆς πλευρᾶς, χωρὶς νὰ ἔχη γίνει πραγματικὰ ἁγνὸς καὶ παλλόμενος ἀπὸ Ἀγάπη γιὰ τοὺς συνανθρώπους του, εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνο. Ἀκριβῶς ὅπως εἶναι ἐπικίνδυνο νὰ πειραματίζεται κανεὶς μὲ ραδιενεργὰ σώματα χωρὶς τὶς κατάλληλες προφυλάξεις. Χωρὶς ἁγνότητα δὲν ἀνεγείρεται ὁ πέπλος τῆς Ἴσιδος, ποὺ σκεπάζει ἀπὸ τὰ μάτια καὶ τὴ σκέψη τοῦ βέβηλου ἀνθρώπου τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν ἀλήθεια. Ὁ ἠθικὸς καθαρμὸς εἶναι ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν κατανόηση τῶν ἀληθειῶν τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης εἶναι μεγάλη ἐξαγνιστικὴ δύναμη. Γι' αὐτὸ σοφώτατα ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἔταξε γιὰ πρῶτο σκοπό της τὸν σχηματισμὸ ἑνὸς πυρῆνος τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος τῆς ἀνθρωπότητος, χωρὶς διάκριση φυλῆς, πίστεως, φύλου, τάξεως ἢ χρώματος, γιὰ δεύτερο σκοπό της τὴν ἐνθάρρυνση τῆς συγκριτικῆς μελέτης τῶν θρησκειῶν, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, καὶ γιὰ τρίτο σκοπό της τὴν ἔρευνα τῶν ἀνερμηνεύτων νόμων τῆς φύσεως καὶ τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλὰ ἡ Ἔλενα Π. Μπλαβάτσκυ, ἱδρύοντας μὲ τὸν συνταγματάρχη Ἑρρῖκο Σ. Ὄλκοττ τὴν Θεοσοφικὴ Ἑταιρία, δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ οὐσιαστικὴ ἱδρύτριά της. Ἐνεργοῦσε κατ' ἔμπνευσιν καὶ κατ' ἐντολὴν τῶν δύο πραγματικῶν ἱδρυτῶν τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ποὺ εἶναι δύο ἀπὸ τὰ μέλη τῆς «Μεγάλης Λευκῆς Ἀδελφότητος», δύο «Διδασκάλων τῆς Σοφίας καὶ τῆς Ἀγάπης».

Τί εἶναι οἱ «Διδάσκαλοι τῆς Σοφίας καὶ τῆς Ἀγάπης»; Περὶ Αὐτῶν «πολὺς ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος», ὅπως γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολήν του, ἀναφερόμενος στὸν Μελχισεδέκ. Ὅποιος πεῖ ὅτι οἱ Διδάσκαλοι εἶναι ὑπερφυσικὰ ὄντα, δὲν βρίσκεται στὴν ἀκρίβεια. Καὶ ὅποιος πεῖ ὅτι εἶναι ἁπλοὶ ἄνθρωποι, πάλι δὲν βρίσκεται στὴν ἀκρίβεια. Ὁ Διδάσκαλος τῆς Σοφίας καὶ τῆς Ἀγάπης εἶναι ἡ τελειοποίηση τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος. Εἶναι τὸ ἄνθος, εἶναι τὸ τέρμα τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως. Εἶναι ὁ Μύστης τῆς Σοφίας ποὺ ἔχει πραγματοποιήσει τὴν Ἀπολύτρωση καὶ ζῆ εἰς τὸ αἰώνιον παρόν, τὴν πραγματικὴ Ἀγάπη.

Δύο τοιαῦτα Μεγάλα Ὄντα, δύο πρεσβύτεροι Ἀδελφοί μας, ἀπεφάσισαν τὴν ἵδρυση τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, γιὰ νὰ χρησιμεύση σὰν ὄργανο γιὰ τὴ συγκέντρωση στοιχείων μελέτης τῆς ἀπόκρυφης Σοφίας, καὶ πρὸ παντὸς σὰν ὄργανο γιὰ τὴ διάδοση καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἰδέας τῆς ἀδελφοσύνης τῶν ἀνθρώπων, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴ μελέτη τῆς ἀπόκρυφης Σοφίας καὶ εἶναι ἐπίσης τὸ ἀποτέλεσμα καὶ τὸ συμπέρασμα κάθε Σοφίας. Ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία δὲν εἶναι σχολεῖο ἀποκρυφισμοῦ —ὅπως ἐπανειλημμένως ἔχουν διακηρύξει οἱ Διδάσκαλοι— ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι σχολεῖο ἀναπτύξεως τῆς ἰδέας τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων καὶ πραγματικῆς ἀσκήσεως τῆς ἀδελφοσύνης στὰ ἐναλλασσόμενα ρεύματα ἰδεῶν καὶ κινήσεων τῆς ζωῆς.

Δύο, λοιπόν, Διδάσκαλοι τῆς Σοφίας καὶ τῆς Ἀγάπης ἀπεφάσισαν τὴν ἵδρυση τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας γιὰ νὰ διαδώσουν μ' αὐτὴν σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο τὴν ἰδέα τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων, ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε φυσιολογικὴ ἢ ἰδεολογικὴ διαφορὰ καὶ ἐπίσης γιὰ νὰ φέρουν στὴ δημοσιότητα τὸ μήνυμα γιὰ τὴν ὕπαρξη ἑνὸς πνευματικοῦ κόσμου, ἀπείρως ζωντανοῦ καὶ πραγματικοῦ, τοῦ ὁποίου φθηνοὶ διαφημισταὶ ὑπῆρξαν οἱ πνευματισταὶ τῆς ἐποχῆς καὶ ὑπῆρχε κίνδυνος ὁ κόσμος νὰ περάση τὶς διαφημιστικές τους ἀφίσες γιὰ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα. Διάλεξαν, λοιπόν, τὴν Ἔλενα Π. Μπλαβάτσκυ, σὰν ὄργανο ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεώς τους γιὰ τὴν ἵδρυση τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, διότι ἡ Μπλαβάτσκυ διέθετε ἕνα ἐξαιρετικὰ κατάλληλο σῶμα γιὰ νὰ ἐκδηλώνη τὴ θέληση τῶν Διδασκάλων, τῶν ὁποίων ἀκολουθοῦσε πιστὰ τὶς ὁδηγίες καὶ εἶχεν ἀφιερώσει τὴ ζωή της γιὰ τὴν ὑπηρεσία τοῦ Ἔργου των, ὅπως ἡ ἴδια ὑπερηφάνως τὸ διεκήρυσσε. Οἱ Διδάσκαλοι δὲν ἀποτελοῦσαν γιὰ τὴν Μπλαβάτσκυ ἰδανικὲς ἔννοιες, ἀλλὰ πρόσωπα ζωντανά, κοντὰ στὰ ὁποῖα ἡ ἴδια ἔζησε καὶ ἐδιδάχθη, τὰ ὁποῖα μιλοῦν, ἀκοῦν, κινοῦνται, δίνουν ὁδηγίες καὶ ἐμπνεύ-

σεις, τὶς ὁποῖες ἦταν ἡ χαρά της νὰ ἀκολουθῆ καὶ νὰ πραγματοποιῆ.

Ἡ Ἕλενα Π. Μπλαβάτσκυ στὴν ἐκτέλεση τοῦ ἔργου της δὲν χαριζόταν σὲ κανέναν καὶ δὲν ἔκανε πολιτική. Τὸ ὕφος της ἦταν πολλὲς φορὲς ἀπότομο καὶ δηκτικό. Δὲν ἐδίσταζε νὰ στενοχωρῆ καὶ νὰ δυσαρεστῆ ἀκόμα καὶ τοὺς πιστότερους συνεργάτες της. Πολλὲς φορὲς τοὺς ἔκανε ἀκόμη καὶ νὰ κλαῖνε. Ἰδίως τοὺς νέους ὀπαδούς της τοὺς ὑπέβαλε σὲ ὀδυνηρὲς δοκιμασίες, πότε μιλώντας τους σκληρά, πότε ζητώντας τους διαρκῶς δυσκολώτερες ὑπηρεσίες, πότε ὑποβάλλοντάς τους ἀκόμη καὶ σὲ ταπεινώσεις. Ἤθελε νὰ τοὺς δοκιμάση, διότι ἔτρεμε στὴν ἰδέα ὅτι μποροῦσε νὰ ἔρχονταν κοντά της μόνον γιὰ ν' ἀποκτήσουν ἀπόκρυφες γνώσεις καὶ ὄχι γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὸ ἔργο τῶν Διδασκάλων. Εἶναι, λοιπόν, φυσικὸ νὰ τὴν παρουσιάζουν οἱ βιογράφοι της ἀπότομη καὶ σκληρή, δηκτικὴ καὶ βίαιη, παράξενη καὶ φουρτουνιασμένη. Δὲν ἔχουν ἄδικο, ἀλλὰ κρίνουν μόνον ἀπὸ τὰ φαινόμενα.

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ φαίνονται καλύτεροι ἀπὸ ὅ,τι πραγματικὰ εἶναι. Καὶ ἄλλοι, ποὺ —ἀντίθετα ἀπὸ τοὺς πρώτους— εἶναι καλύτεροι ἀπὸ ὅ,τι φαίνονται. Ἡ Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ ἀνήκει στοὺς δεύτερους.

Κάθε ἐπικοινωνία μὲ τοὺς πεθαμένους εἶναι νεκρομαντεία, μιὰ πάρα πολὺ ἐπικίνδυνη ἀπασχόληση. Ταράζει τὴν ἀνάπαυση τῶν ψυχῶν καὶ ἐμποδίζει τὴν ἐξελικτική τους ἀνάπτυξη πρὸς ἀνώτερα πεδία.

Ἕλ. Μπλαβάτσκυ «Τὸ κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας».

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Δήμητρα καὶ Κόρη

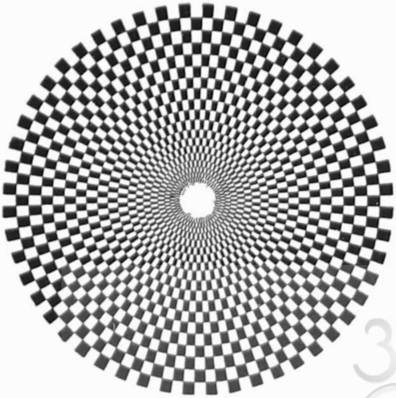
Ὅταν ὁ Πλούτων ἅρπαξε τὴν ὡραία Κόρη τῆς Δήμητρας
καὶ μὲ τὰ μαῦρα του τ' ἄλογα μέσ' ἀπὸ ἕνα βάραθρο τῆς Γῆς
καλπάζοντας στὴ σκοτεινή του Ἐπικράτειαν ἀρχόντισσα καὶ
(κυρά του τὴν κάνει,
γύριζε ἡ Μητέρα της, ἡ θεὰ Δήμητρα, γύριζε —
γύριζε, κλαμμένη
ἀπὸ τὸν ὄρθρο τὸν πυκνὸ ὣς τὸ βαθὺ τὸ βράδυ.
Σ' ὅλους τοὺς τόπους πήγαινε, μὲ τὸ στόμα στεγνὸ ἀπὸ τὴν
(ὁδοιπορία της,
σ' ὅλους τοὺς τόπους, ἕως ὅτου μιὰ καλύβα ἡ δίψα της τὴν
(ἀναγκάζει νὰ χτυπήσει
κι' ἀναψυχὴ στὴ θεϊκή της κούραση νὰ ζητήσει.

★

Τότε μιὰ γραῖα χωρικὴ ἐκεῖ τῆς πρόσφερε νερὸ ἀπὸ βρασμένο
(στάρι
καὶ ξεκουράσθηκε ἡ θεά. Μὰ εὐθὺς πάλι τὴ γῆ ὅλη περιτρέχει.
Ὅταν θυμώνει, τὰ φυτὰ μαραίνονται κι' οἱ σπόροι
στὸν ἥλιο τὴν ἐμφάνισή τους χάνουν.

★

(Ποῦ εἶναι ἡ Κόρη μου; Ποῦ εἶναι ἡ Κόρη μου; ἡ θεὰ παντοῦ
ὅλο ἐρωτᾶ).
(Μιὰ πηγὴ στὸ τέλος ποὺ ἐταξίδευε κάτου ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια
τῆς γῆς τὴν ἁρπαγή της φανερώνει)
Στὸν Ὄλυμπον ἡ θεὰ πετᾶ
καὶ ἀπὸ τὴ Μοῖρα τοῦ θανάτου νά 'ρθει ἡ θυγατέρα της πάλι
(ζητᾶ.
Ἀλλὰ ἡ Κόρη ἀπὸ τὰ κυρτὰ δέντρα τοῦ Ἅδη καρπὸ ἔχει φάγει.
Γι' αὐτὸ πρέπει ἕξι μῆνες νά 'ναι ἐμπρὸς στὰ μάτια τῆς
(μητέρας της
κι ἕξι μῆνες εἶναι ὁρισμένο
στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Πλούτωνα νὰ μεταβαίνει καὶ νὰ μένει...

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

ΔΗΜ. Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Εἶναι μεγάλο σὲ σπουδαιότητα τὸ θέμα τοῦτο. Σὲ πολλὲς μάλιστα περιπτώσεις ὑπῆρξε, ἀλλὰ καὶ εἶναι ἐπίμαχο. Γιατί ὅμως; Γιατί τόσες γνῶμες ἐπάνω σ' αὐτό; Μήπως πταίει ἡ τοποθέτησί του; Μήπως στοὺς ὅρους ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴν ἐξέτασί του δὲν δίδονται πάντοτε οἱ ἴδιες ἔννοιες, ἀλλὰ διαφορετικές; Εἶναι καὶ τοῦτο πιθανόν.

Θὰ προσπαθήσωμε κι' ἐμεῖς, κοντὰ σὲ τόσους ἄλλους, νὰ ἐξετάσωμε τὸ θέμα. Γνῶμες μας προσωπικὲς θὰ ἐκφράσωμε. Ἴσως ὅμως νὰ προσφέρωμε κάτι στὴν κοινὴ προσπάθεια.

***

Καθὼς λοιπὸν νομίζομε, πρέπει πάντοτε νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ νὰ τονίζεται ὅτι, ἄλλο εἶναι ἀλήθεια καὶ ἄλλο πραγματικότης. Πραγματικότης εἶναι ὁ ἀντικειμενικὸς κόσμος, δηλαδὴ τὸ πῶς ἔχουν τὰ πράγματα, ἡ οὐσία τους, οἱ ἰδιότητές τους, οἱ σχέσεις τους, οἱ μεταβολές τους. Ἡ πραγματικότης λοιπὸν ὑπάρχει ἀντικειμενικά, εἴτε τὸ θέλομε, εἴτε ὄχι. Εἴτε τὴν γνωρίζομε, εἴτε δὲν τὴν γνωρίζομε. Ἐνῶ, ἀντίθετα, ἀλήθεια εἶναι ὅ,τι γνωρίζομε ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ τὸ γνωρίζομε χωρὶς νὰ σφάλωμε, μὲ πλήρη βεβαιότητα. Αὐτή, ἄλλως τε, εἶναι καὶ ἡ γραμματικὴ σημασία ποὺ ἔχει ἡ λέξις. Ἀπὸ τὸ ἀ -λήθω = ἀ· λανθάνω προέρχεται. Καὶ ἡ ἀλήθεια ἑπομένως εἶναι κι' αὐτὴ ἀντικειμενικὴ σὰν τὴν πραγματικότητα. Ἀκόμη δὲ καὶ τοῦτο: σὲ κάθε περίπτωσι εἶναι καὶ ἡ ἀλήθεια μία, ὅπως καὶ ἡ πραγματικότης εἶναι μία καὶ ὄχι πολλές. Ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε καθορίσει τὴ διαφορά: «ἀλήθεια σημαίνει τὴν περὶ τὰ πράγματα γνῶσιν μας», δηλαδὴ ἀλήθεια εἶναι ἡ συμφωνία τοῦ νοῦ πρὸς τα πράγματα. Στὰ Μεταφυσικά του

μάλιστα γράφει: «Οὐ γὰρ ἔστι τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθὲς ἐν τοῖς πράγμασι, ἀλλὰ ἐν τῇ διανοίᾳ». Τὸ ψεῦδος, αὐτὸς ὁ φοβερὸς ἀντίπους τῆς ἀληθείας! Ὁ δὲ στοχαστὴς Goethe χαρακτηριστικὰ ἔλεγε: «Ἡ σχέσις πρὸς τὴν Φύσιν μοῦ εἶναι τόσον προσφιλής, διότι τὸ ὀρθὸν εὑρίσκεται πάντοτε πρὸς τὸ μέρος της. Ἡ δὲ πλάνη δύναται νὰ προέλθῃ μόνον ἀπ' ἐμοῦ».

***

Προβάλλεται ὅμως τώρα μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἐρωτήματα, ποὺ παρουσιάζουν πολὺ ἐνδιαφέρον. Ἕνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι, ἐὰν ἠμπορῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ τὴν πραγματικότητα τοῦ Σύμπαντος καὶ νὰ μάθῃ ἔτσι τὴν ἀλήθεια. Καθὼς νομίζω ἡ ἀπάντησι ποὺ δύναται νὰ δοθῇ στὸ ἐρώτημα τοῦτο εἶναι μὲν καταφατική, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην περιορισμένη. Ἠμπορεῖ βέβαια ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ μέρος τῆς πραγματικότητος τοῦ Σύμπαντος, τὸ μέρος ἐκεῖνο ποὺ τοῦ ἐπιτρέπουν οἱ δυνατότητες ποὺ ἔχει. Γιὰ τὶς δυνατότητες αὐτὲς τοῦ ἀνθρώπου θὰ μιλήσωμε πιὸ κάτω. Τώρα σημειώνομε μόνον ὅτι ἡ πραγματικότης τοῦ Σύμπαντος εἶναι ἄπειρη κι' αὐτὴ ὅπως εἶναι καὶ τὸ Σύμπαν, ἡ Φύσις ἄπειρη. Τὸ Σύμπαν, ἡ Φύσις εἶναι μάλιστα ἄπειρη «ἐν τῷ γίγνεσθαι», ἄπειρη σὲ ἔκτασι καὶ σὲ ἐξελίξεις δυναμικές. Πολὺ σωστὰ λοιπὸν οἱ Πυθαγόρειοι ὥριζαν τὴ Φύσι σὰν «ἀριθμὸν παμμέγιστον ἀεὶ συντελούμενον».

Καὶ ἕνα ἄλλο ἐρώτημα: Μὲ ποιὸν τρόπο ἢ μὲ ποίους τρόπους ἠμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ μέρος τῆς πραγματικότητος τοῦ Σύμπαντος καὶ νὰ γίνῃ ἔτσι κάτοχος ἀληθειῶν; Ἡ ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι εὔκολη· Ἠμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πραγματικότητος τοῦ Σύμπαντος, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐπιτρέπουν τὰ μέσα ποὺ διαθέτει γι' αὐτὸν τὸ σκοπό. Τὰ μέσα δὲ αὐτὰ εἶναι γνωστὸ ποῖα εἶναι: οἱ αἰσθήσεις καὶ ἡ διάνοια, μὲ τὴ θαυμάσια λειτουργία της, τὸ λογικό. Ἐδῶ ὅμως χρειάζεται προσοχή. Ἐὰν τὰ δύο αὐτὰ μέσα ποὺ διαθέτει ὁ ἄνθρωπος, τὴν ἀπὸ τὶς αἰσθήσεις ἐμπειρία καὶ τὸ λογικό, τὰ χρησιμοποιήσῃ χωριστὰ ἀποτυγχάνει. Χρειάζεται νὰ τὰ χρησιμοποιῇ καὶ τὰ δύο μαζί. Τὴν ἐμπειρία ποὺ ἀποκομίζει μὲ τὶς αἰσθήσεις πρέπει νὰ τὴν ἐπεξεργάζεται μὲ τὸ λογικό. Τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα ποὺ στηρίχθηκαν κατὰ τρόπο μονομερῆ, εἴτε στὴν ἐμπειρία, εἴτε στὸ λογικὸ ἀπέτυχαν, γιατὶ ὡδήγησαν σὲ πλάνες. Τὰ ἀπὸ τὴν ἐμπειρία δεδομένα πρέπει νὰ ἐλέγχωνται ἀπὸ τὸ λογικό, τὸ δὲ λογικὸ δὲν πρέπει νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ἐμπειρία. Στὸν κανόνα αὐτὸ κατέληξαν καὶ οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ πραγματικοὶ φιλόσοφοι. Ὁ τόσο σπουδαῖος Ἄγγλος ἀστροφυσικός, ὁ γνωστὸς James Jeans, σ' ἕνα βιβλίο του μὲ τὸν τίτλο «Ἡ ἀνάπτυξις τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν» εἶχε γράψει καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἀντίληψις καθ' ἣν ἡ φύσις τοῦ Σύμπαντος ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναλυθῇ διὰ τῆς καθαρᾶς σκέψεως καὶ χωρὶς προσφυγὴν εἰς τὰ γεγονότα φέρει ἐν ἑαυτῇ τὴν

καταδίκην της». Ὁ δὲ Ἀντ. Ἀδριανόπουλος ἔγραφε σχετικῶς: «Ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τὰ ὀρθολογιστικὰ συστήματα ἀπέτυχον εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων τοῦ κόσμου, ὄχι διότι ἡ λογικὴ ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ἀνευρίσκῃ τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν φαινομένων, ἀλλὰ διότι τὰ ἑκάστοτε χρησιμοποιούμενα στοιχεῖα πρὸς ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων δὲν ἦσαν ἠλεγμένα διὰ τῆς ἐμπειρίας, καὶ διὰ τοῦτο τὰ συστήματα ταῦτα κατέληξαν εἰς ὑπερβατικὰ συμπεράσματα. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποκαταστήσωμεν τὴν ἐν τῇ Φύσει πραγματικότητα διὰ μόνης τῆς καθαρᾶς ἐνεργείας τοῦ νοῦ μας».

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ θετικὴ φιλοσοφία ξεκινᾶ ἀπὸ τὴν ἐμπειρία (παρατήρησις καὶ πείραμα) καὶ προχωρεῖ σὲ συλλογισμούς, κρίσεις καὶ συμπεράσματα. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀποκομίζει γνώσεις γιὰ τὴν ὑλικὴ πραγματικότητα, δηλαδὴ ἀλήθειες γιὰ τὴν ὕλη καὶ τοὺς νόμους της. Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἔτσι φιλοσοφοῦσε, ἀφετηρία ἐλάμβανε τὴν ἐμπειρία καὶ προχωροῦσε μὲ τὸ λογικό.

Ἐδῶ ὅμως πρέπει νὰ σημειωθῇ καὶ τοῦτο: Πολλὲς φορὲς ἡ ἐπιστήμη (πάντοτε γιὰ τὴ θετικὴ ἐπιστήμη μιλοῦμε) καταφεύγει σὲ ὑποθέσεις καὶ σὲ θεωρίες, γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ ὡρισμένα δεδομένα ἀπὸ τὴν ἐμπειρία. Οἱ ὑποθέσεις ὅμως καὶ οἱ θεωρίες ἀποτελοῦν ἐξοικονόμησι πρόσκαιρη καὶ εἶναι εὐπαθεῖς. Ὅταν δὲ προκύψῃ ἕνα πειραματικὸ γεγονὸς ἀντίθετο πρὸς αὐτές, ἐγκαταλείπονται. Ὑπάρχουν γι' αὐτὸ πάρα πολλὰ παραδείγματα.

Στὸ σημεῖον ὅμως τοῦτο ἠμπορεῖ ἀξιόλογα νὰ τεθῇ τὸ ἐρώτημα: Καὶ οἱ μαθηματικὲς ἀλήθειες ποιὲς εἶναι; Μὰ οἱ μαθηματικὲς ἐπιτεύξεις γιὰ νὰ λάβουν τὸ κῦρος τῆς ἀλήθειας πρέπει νὰ συμφωνοῦν μὲ τὴν πραγματικότητα. Ἡ μαθηματικὴ (γιὰ τὰ ἀνώτερα μαθηματικὰ ὁμιλοῦμε) εἶναι κι' αὐτὴ μιὰ ἀξιοθαύμαστη ἀλληλουχία λογικῶν συλλογισμῶν. Ἀλλὰ γιὰ νὰ εἶναι τὰ συμπεράσματά της ἀληθινὰ εἶναι ἀνάγκη ὅπως οἱ μαθηματικοὶ συλλογισμοὶ ξεκινοῦν ἀπὸ πραγματικὰ δεδομένα. Ἀκόμη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τοὺς μαθηματικοὺς συλλογισμοὺς συμπεράσματα πρέπει νὰ συμφωνοῦν μὲ τὴν πραγματικότητα.

Ἡ σύγχρονή μας μάλιστα φυσικὴ ἐπιστήμη πολλὲς φορὲς θέτει τὸ θέμα μαθηματικῶς, ἡ λύσις ὅμως ποὺ λαμβάνεται, γιὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸ κῦρος τῆς ἀλήθειας πρέπει ν' ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα, στὰ δεδομένα τοῦ πειράματος.

Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Πολλὲς φορὲς ὁμιλοῦμε γιὰ ἠθικὲς ἀλήθειες. Τί εἶναι ὅμως αὐτὲς οἱ ἀλήθειες; Εἶναι, λέγουν, ἀλήθειες λογικές. Ἀλλὰ ἡ λογικὴ χωρὶς προσφυγὴ στὴν ἐμπειρία δὲν δίδει ἀλήθειες. Ἐξ ἄλλου, καθὼς γνωρίζομε, ἡ ἠθικὴ δὲν ἐρευνᾷ τὸ «εἶναι», δηλαδὴ τὸ τί γίνεται, ἀλλὰ τὸ «δέον εἶναι». Ἡ ἠθικὴ δηλαδὴ εἶναι κανόνες γιὰ τὸ πῶς θὰ πρέπει νὰ φέρεται ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Δὲν πρόκειται λοιπὸν γιὰ ἀλήθειες, ἀλλὰ γιὰ κανόνες, ποὺ σὲ πολλὲς περιστά-

σεις δὲν συμφωνοῦν μὲ τὰ πράγματα, ἀλλὰ εἶναι ὑποκειμενικοί. Γι' αὐτὸ ἡ ἠθική, καθὼς γνωρίζομε, παρουσιάζει διαφορὲς μικρὲς ἢ μεγάλες κατὰ τόπους καὶ ἐποχές. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὶς πολλὲς καὶ διάφορες ἠθικὲς ποὺ εἶναι ὑποκειμενικές, διότι τὶς θέτουν οἱ ἄνθρωποι, ὑπάρχει καὶ ἠθικὴ ἀπόλυτη, ἀντικειμενική, ποὺ αἰτιολογεῖται στὴν τάξι ποὺ ὑπάρχει μέσα στὴ Φύσι, στοὺς φυσικοὺς νόμους. Σ' αὐτὴ τὴν ἠθικὴ ἀπέβλεψαν οἱ Σοφοί. Ἔχει δὲ φθάσει καὶ σ' ἐμᾶς ἐκεῖνο ποὺ ἔλεγαν: «Οἱ νόμοι τῆς Φύσεως ἐξελίσσονται εἰς τὰ πνευματικὰ ὄντα, ὅπως εἶναι καὶ οἱ ἄνθρωποι, εἰς ἠθικὰς αὐτῶν ἀρχάς». Αὐτὲς εἶναι ἠθικὲς ἀλήθειες γιατὶ αἰτιολογοῦνται στὴν πραγματικότητα. Γιὰ παράδειγμα φέρομε τὴν ἠθικὴ ἀρχὴ τῆς ἀγάπης. Αἰτιολογεῖται στὴν ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι μεταξύ τους ἀδελφοὶ γιατὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὰ ἴδια ὅλοι στοιχεῖα τῆς Δημιουργίας, ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς Γονεῖς. Σὰν ἀδελφοὶ λοιπὸν πρέπει ν' ἀναγνωρίζουν ὁ ἕνας στὸν ἄλλο τὰ φυσικά του δικαιώματα, στὴ ζωή, στὰ μέσα τῆς ζωῆς, στὴν πρόοδο καὶ στὴν αὐτοδιάθεσι. Αὐτὴ ἡ ἀναγνώρισις εἶναι ἀγάπη πραγματική, ἀγάπη στὴν πρᾶξι καὶ ὄχι ἀγάπη ἄτονη, συναισθηματικὴ ἢ ἀγάπη μόνον μὲ λόγια. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ ἠθικὴ ἀλήθεια, ὅταν γίνεται κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς Φύσεως, ὅταν δηλαδὴ εἶναι παραγωγική. Καὶ ἡ ἰσότης εἶναι πάλι ἠθικὴ ἀλήθεια, ὅταν ἐφαρμόζεται κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς Φύσεως, ποὺ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους δίδει τὰ ἴδια δικαιώματα καὶ ἀπαιτεῖ τὰ ἴδια καθήκοντα.

⁂

Μ' αὐτὰ ποὺ γράψαμε παραπάνω φθάνομε τώρα σὲ μιὰ καμπὴ ἀποφασιστική: Λύεται ἔτσι τὸ ζήτημα τῆς καθολικῆς γνώσεως τῆς πραγματικότητος τοῦ Σύμπαντος; Ἡ ἀπάντησις εἶναι κατηγορηματική: Ὄχι, δὲν λύεται! Τοῦτο δὲ διότι ἡ ἔρευνα περιορίζεται στὰ ὑλικὰ πράγματα. Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐπεξεργάζεται ὅ,τι ἀντιλαμβανόμεθα μὲ τὶς αἰσθήσεις, ἐξοπλισμένες μάλιστα γιὰ τὸν ἐπιστήμονα μὲ τόσες καὶ τόσες θαυμάσιες ἐπινοήσεις τῆς τεχνολογίας. Ἰσχύει παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ ὅτι: «τίποτε εἰς τὸν νοῦν, ἂν μὴ πρότερον εἰς τὰς αἰσθήσεις». Ἡ ἐπιστημονικὴ λοιπὸν προσπάθεια εἶναι ἀπὸ τὴ φύσι της περιορισμένη στὴν ἔρευνα τῆς ὑλικῆς πραγματικότητος. Μόνον ὑλικὲς ἀλήθειες κατακτᾶ. Τοῦτο παραδέχονται ὅλοι οἱ σοβαροὶ ἐπιστήμονες, τὸ ἐξέφρασε δὲ πολὺ παραστατικὰ ὁ πυρηνικὸς φυσικός, ὁ πολὺς Ὀππενχάϊμερ: «Ἡ ἰδέα ὅτι οἱ ἐπιστήμονες θὰ ἐξηγήσουν κάποτε ὅλα δὲν εἶναι μόνον σφαλερά, ἀλλὰ καὶ ἀποκρουστική».

Κατὰ γνώμη πολὺ παλαιά, ποὺ εἶναι καὶ πολὺ διαδεδομένη, γνώμη ἀόριστη ἢ καὶ αἰτιολογημένη, ὑπάρχει καὶ ἀντικειμενικὸς κόσμος, πραγματικότης ποὺ δὲν εἶναι ὑλικὴ καὶ ἔτσι δὲν ἠμπορεῖ νὰ συλλαμβάνεται ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες αἰσθήσεις. Στὸν κόσμον αὐτὸν εὑρίσκονται τὰ αἴτια τῶν πραγμάτων. Ὁ κόσμος ὅμως αὐ-

τὸς ἐκφεύγει τοῦ ἀνθρωπίνου ἐπιστητοῦ. Ἡ ἔρευνα καὶ ἡ γνῶσις τοῦ κόσμου αὐτοῦ ἀπετέλεσε πάντοτε καὶ τώρα ἀποτελεῖ ζωηρὸ αἴτημα κάθε ἀνθρώπου καὶ τοῦ πλέον ἀκόμη ἁπλοϊκοῦ. Στὸν κόσμον αὐτὸν πρέπει ν' ἀναζητηθῇ ἡ οὐσία καὶ οἱ νόμοι τοῦ αἰτίου τῆς Δημιουργίας, τὸ «ὄντως ὂν» τῶν φιλοσόφων, καθὼς καὶ τὰ μὴ ὑλικὰ στοιχεῖα τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου (ἡ ψυχή, ὁ νοῦς, τὸ πνεῦμα). Ν' ἀναζητηθῇ ἡ οὐσία τους, οἱ νόμοι τους, ἡ προέλευσίς τους καὶ ἡ τύχη τους. Πρέπει στὸν κόσμον αὐτὸν ν' ἀναζητηθῇ ἡ κατάστασις τῶν ψυχῶν μετὰ τὸν θάνατο. Ν' ἀναζητηθῇ ἀκόμη καὶ κάτι μεγάλο: ἡ κατάστασις τοῦ θείου πνεύματος. Ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐκεῖ πρέπει ν' ἀναζητηθῇ, στὸν κόσμον αὐτὸν ποὺ εἶναι βέβαια οὐσιαστικός, ἀντικειμενικός, ἀλλὰ ὄχι ὑλικός! Ἡ πραγματικότης τοῦ κόσμου ἐκείνου δὲν εἶναι ὑλική, εἶναι πνευματική, ἡ δὲ γνῶσις αὐτοῦ προσπορίζει ἀλήθειες πνευματικές.

Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ πραγματικότης εἶναι ὅμως ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην αἴσθησι καὶ ὑπὲρ τὶς ἀνθρώπινες δυνάμεις. Προβάλλει λοιπὸν ἐδῶ τὸ ἐρώτημα ἐὰν ἠμπόρεσε ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίση τὴν πραγματικότητα αὐτὴ ἐξ αὐτοψίας. Ναί, εἶναι ἡ ἀπάντησι, ἠμπόρεσε, ἀλλὰ μόνον ὁ ἄνθρωπος τῶν Μυστηρίων, τῶν πραγματικῶν Μυστηρίων, ποὺ ἐλειτούργησαν κατὰ τὸ παρελθόν. Τὴν ἀπάντησι αὐτὴ τὴν ἐπιβεβαιώνουν διάφοροι συγγραφεῖς καὶ τὴν δικαιώνει ἡ Παράδοσις τῶν Μυστηρίων.

Αὐτὴν τὴν ὑπὲρ - αἴσθησιν πραγματικότητα ἠρεύνησαν προσωπικότητες ὑπέροχοι τῆς ἀρχαιότητος, Μύσται καὶ Μυσταγωγοί, σοφοὶ καὶ ἐνάρετοι. Πρέπει καὶ ἐδῶ νὰ τονισθῇ καὶ πάντοτε νὰ ὑπογραμμίζεται ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ ἀνώτερο ἦθος ἀποτελοῦν τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεσι γιὰ κάθε πνευματικὴ προσπάθεια. Στὸν θεῖο Πυθαγόρα ἀποδίδεται: «Ἀνάγκη γὰρ προσιόντα τοῦ ἀχράντου χωρίζεσθαι αὐτὸν πάσης κακίας».

Ἀπὸ ἀποσπάσματα πολλῶν συγγραφέων καταφαίνεται ὅτι ἄνδρες θεῖοι, Μυσταγωγοὶ καὶ Ἱεροφάνται, ἠρεύνησαν τὴν ὑπὲρ αἴσθησιν πραγματικότητα, δι' ἀμέσου ἐποπτείας. (Αὐτὸ τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενο εἶχε ὁ γνωστὸς τίτλος τοῦ Ἐπόπτου τῶν Μυστηρίων). Καὶ ἀπὸ τὴν ἔρευνα αὐτὴ ἀπεκόμισαν ἀλήθειες πνευματικές. Εἶναι τοῦτο, ποὺ ὁ Ἀριστοτέλης ὀνομάζει: «Ἀλήθεια δι' ἀμέσου ἐπιβολῆς», δηλαδὴ δι' ἐπιστασίας.

Ἐπίσης θεῖοι ἄνδρες τῶν Μυστηρίων ἐδιδάχθησαν πνευματικὲς ἀλήθειες διὰ τῆς κοινωνίας αὐτῶν μετὰ Μεγάλων Πνευματικῶν Συνειδήσεων. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἀπεκλήθησαν θεοδίδακτοι. Ἐπάνω σ' αὐτό, εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ἐκεῖνο ποὺ μᾶς ἔχει κληροδοτήσει ἡ Χριστιανικὴ Παράδοσις, ὅτι δηλαδὴ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐλάλησε διὰ τῶν Προφητῶν. Ἀκόμη δὲ καὶ τὸ ὅτι οἱ Μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ εἶχαν τὴν κοινωνία μετὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὅλες οἱ Ἐσωτερικὲς Παραδόσεις ἀναφέρουν γιὰ κοινωνίες πνευματικὲς τῶν Μεγάλων Μυσταγωγῶν. Ἡ Ἑλληνικὴ μάλιστα Παράδοσις, στοὺς Μεγάλους Μυσταγωγοὺς δίδει τὸν τίτλο τοῦ «Υἱοῦ Θεοῦ», γιὰ νὰ δείξη τὴν πνευματικὴ σχέσι αὐτῶν πρὸς Πνευματικὲς Συνειδήσεις. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ Ὀρφεὺς καὶ ὁ Πυθαγόρας ἀπεκαλοῦντο Υἱοὶ τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ δὲ Μίνως (κάθε Μίνως) υἱὸς τοῦ θεοῦ Διός. Διὰ τὸν Πυθαγόρα ἐλέγετο «ὅτι παρὰ τῶν θεῶν ἐδιδάχθη πᾶν ὅ,τι ἐγνώριζε περὶ τῆς Φύσεως», καθὼς ἀναφέρει ὁ Φιλόστρατος. Διὰ δὲ τὸν Ὀρφέα ὅτι «παρὰ τῆς μητρός του, τῆς Μούσης Καλλιόπης, ἔλαβε τὴν θείαν γνῶσιν». Ὁ Ἰάμβλιχος γράφει ὅτι ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ μαθηταί του εἶχον «ἐξαίρετον καὶ ἀκριβεστέραν διάγνωσιν περὶ τὸ νοεῖν, ὁρᾶν καὶ ἀκούειν». Ὁ δὲ Πρόκλος στὰ σχόλιά του στὴν Πολιτεία τοῦ Πλάτωνος γράφει διὰ τὰς Πυθαγορίδας Θεανώ, Τιμόχα, Διοτίμα καὶ Περικτιόνη ὅτι: «Ἐτύγχανον θείων μὲν ὄψεων, θείων δὲ ἐπιπνοιῶν» (ἐμπνεύσεων).

Στὴν ἀρχαία Ρώμη τὸ ἀνώτατο Ἱερατεῖον ἀποτελοῦσαν οἱ Ποντίφηκες (Pons - Facio), δηλαδὴ οἱ Γεφυροποιοί. Ἡ ὀνομασία αὐτὴ ἐσήμαινε ὅτι οἱ Μυσταγωγοὶ ἐκεῖνοι εἶχαν τὴν ἱκανότητα νὰ κατασκευάζουν γέφυρες πνευματικὲς μεταξὺ τῶν Μυστηρίων τῆς Ρώμης (ὅταν αὐτὰ εὑρίσκοντο ἐν ἀκμῇ) καὶ τῶν Πνευματικῶν Συνειδήσεων τοῦ Οὐρανοῦ, δηλαδὴ ὅτι εἶχαν κοινωνία μὲ αὐτές.

Γιὰ ὅμοιες πνευματικὲς κοινωνίες ἀναφέρει καὶ ἡ Ἰουδαϊκὴ Παράδοσις: γιὰ τὸν Μωυσέα, τὸν Ἐνώχ, τὸν Δαυΐδ καὶ τὸν Σολομῶντα.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ φαίνεται καθαρὰ ὅτι οἱ ἀρχαῖες Παραδόσεις ὁμιλοῦν γιὰ ὑπέροχες προσωπικότητες τῶν Μυστηρίων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἱ ὁποῖες, μὲ τὰ ἐφόδια τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πραγματικῆς μυήσεως, ἠμπόρεσαν νὰ ἐρευνήσουν τὴν πνευματικὴ πραγματικότητα καὶ νὰ γνωρίσουν ἀλήθειες πνευματικές.

Καθὼς δὲ εἶναι γνωστό, ἀπὸ τὶς πνευματικὲς αὐτὲς ἀλήθειες, οἱ ἐξωτερικώτερες ἦλθαν μὲ τὸν καιρὸ στὴ δημοσιότητα καὶ τὶς γνωρίζομε ἀπὸ ἀποσπάσματα ἀρχαίων φιλοσόφων, Ἑλλήνων καὶ Λατίνων. Περιλαμβάνουν δὲ θέματα κοσμογονικά, κοσμολογικά, θέματα γιὰ τὴν ψυχὴ καὶ γιὰ τὸ πνεῦμα καὶ γιὰ νόμους πνευματικούς, ὅπως εἶναι ἡ μετενσάρκωσις καὶ τὸ ἀντιπεπονθός. Ἀποτελοῦν δὲ οἱ ἀλήθειες αὐτὲς γιὰ κάθε πνευματόδοξο ἐρευνητὴ πολύτιμη πηγὴ γνώσεως, ποὺ λέγεται Ἐσωτερικὴ Παράδοσις. Τὴν Παράδοσι αὐτὴ ἐπικαλεῖται πολλὲς φορὲς καὶ ὁ Πλάτων ὅταν ὁμιλῆ γιὰ θέματα ποὺ εὑρίσκονται πέραν τοῦ ἀνθρωπίνου ἐπιστητοῦ. Στὸν «Φίληβο» π. χ. φέρει τὸν Σωκράτη νὰ καταφεύγη στὴν Ἐσωτερικὴ παράδοσι γιὰ θέματα κοσμολογικά. «Θεῶν μὲν εἰς ἀνθρώπους δόσις, ὥς γε καταφαίνεται ἐμοί, πόθεν ἐκ θεῶν ἐρρίφθη διά τινος Προμηθέως ἅμα φανοτάτῳ τινὶ πυρί· καὶ οἱ μὲν

παλαιοί, κρείττονες ἡμῶν καὶ ἐγγύτερον θεῶν οἰκοῦντες, ταύτην τὴν φήμην παρέδωσαν, ὡς ἐξ ἑνὸς μὲν καὶ ἐκ πολλῶν, τῶν ἀεὶ λεγομένων εἶναι, πέρας δὲ καὶ ἀπειρίαν ἐν αὐτοῖς ξύμφυτον ἐχόντων». Ὁμιλεῖ ἐδῶ γιὰ τὴν συγκρότησι τοῦ Σύμπαντος ἀπ' δύο κοσμικὲς ἀρχές, τὴν συνεχῆ καὶ τὴν ἀτομική.

Ὅσον δ' ἀφορᾶ τὶς ἐνδότερες ἀλήθειες τῶν Μυστηρίων, αὐτὲς βέβαια δὲν διέρρευσαν. Ἐτηρήθη γι' αὐτὲς ἀξιοθαύμαστη σιγὴ εὐλαβική. Μερικὲς διετυπώθησαν κρυπτογραφικά, μὲ σύμβολα, ἀλληγορίες, παραβολὲς καὶ μὲ μύθους.

***

Καθὼς καὶ στὴν ἀρχὴ εἴπαμε, γιὰ τὸ μεγάλο τοῦτο θέμα τῆς ἀλήθειας μιὰ προσπάθεια κι' ἐμεῖς καταβάλαμε. Ἴσως ἡ προσπάθειά μας αὐτὴ ν' ἀποβῆ χρήσιμη σὲ μερικοὺς ἀδελφούς μας ἀνθρώπους. Τὸ εὐχόμεθα ὁλόψυχα.

ΔΗΜΗΤΡ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

★

Καρποὶ ἀπὸ τὸν κῆπο τῆς ζωῆς

Τὸ ἔχεις μάθει ὅτι, τρία ἄλογα τραβοῦν τὴν ἅμαξα τῆς ζωῆς μας;

«Καλὸ θὰ μοῦ κάνη νὰ τὸ ἀκούσω καὶ πάλι».

Λοιπόν, κάθε ἄνθρωπος γεννιέται μὲ τρία ἄλογα μέσα του, καὶ τὸ πιὸ δυνατὸ τραβάει τὸ ἁμάξι τῆς ζωῆς μας.

«Καὶ ποιά εἶναι αὐτὰ τὰ τρία ἄλογα;!»

Τὸ πρῶτο ἄλογο λέγεται ΕΝΣΤΙΚΤΑ, τὸ δεύτερο ΚΑΡΔΙΑ καὶ τὸ τρίτο ΛΟΓΙΚΗ.

Τὸ πρῶτο ἄλογο συνήθως δυναμώνει ἀπὸ τὴν πεῖνα του. Τὰ ἄλλα δύο, ὅσο τρῶνε τόσο καὶ πιὸ πολὺ πεινᾶνε, καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν πεῖνα τους γεννήθηκε ὁ πολιτισμός. Πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἀνικανοποιήτου ἑαυτοῦ μας ποὺ ζητάει τὸ νόημα τῆς ζωῆς. Ντρέπομαι νὰ τὸ πῶ, οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι βρίσκονται καβάλα πάνω στὸ πρῶτο ἄλογο καὶ σπανίως στὰ ἄλλα δύο.

«Ἀγαπητέ, τὰ ἄλογα εἶναι τέσσαρα!! καὶ ὄχι τρία. Καὶ ποιό εἶναι τὸ τέταρτο ἄλογο;!»

Τὸ τέταρτο ἄλογο, ποὺ γιὰ τοὺς πολλοὺς εἶναι καὶ τὸ πιὸ δυνατό, εἶναι τὸ περιβάλλον, οἱ συνθῆκες τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς. Ναί; ἢ ὄχι;!

«Ναί. Ναί!»

Ποιά ἄλογα ἀπ' αὐτὰ τραβοῦν τὴν ἅμαξα τῆς ζωῆς σας; Καὶ ποιός εἶναι ὁ ἁμαξᾶς;

Αἰδ. ΖΑΝΟΣ ΓΟΥΓΟΥΤΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΓΝΩΣΙΝ

Τοῦ ἀειμνήστου ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ἀπὸ τὸ «Θεοσοφικὸν Δελτίον», Δεκ. 1938

Εἶναι ἀνθρώπινον ὁ καθεὶς ἐξ ἡμῶν νὰ ζητῇ ν' ἀποκτήσῃ δυνάμεις πνευματικὰς ἢ ἄλλης φύσεως, διὰ τῶν ὁποίων νὰ κατορθώνῃ ἔργα ὑπέρτερα τῆς συνήθους φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι καὶ αὐτὸ ἀποτέλεσμα τῆς φυσικῆς τάσεως, ἥτις προκαλεῖ καὶ τὴν ὁρμὴν πρὸς τὸ εἰδέναι. Φέρομεν ἐντός μας τὸ ἔνστικτον, τὴν ὁρμὴν τῆς ἀνυψώσεως τοῦ εἶναι μας καὶ αὐτὸ τὸ ἔνστικτον εἶναι τὸ αἴτιον τῶν τάσεων τούτων.

Μὲ τὴν φυσικὴν ὅμως ταύτην ὁρμὴν ἀναμιγνύεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ κάποια ἐγωϊστικὴ τάσις, μία ἐκδήλωσις ἐγωϊσμοῦ, ὅπως καὶ μὲ τὴν ὁρμὴν πρὸς τὸ εἰδέναι ἀναμιγνύεται ἡ περιέργεια ἢ καὶ ἡ τάσις τοῦ νὰ φαινώμεθα σοφοί. Ἡ ἐγωϊστικὴ δὲ αὕτη τάσις τοῦ ν' ἀποκτήσωμεν δυνάμεις ἀποβλέπει ὄχι εἰς τὸ νὰ καταστῶμεν κρείσσονες ἑαυτῶν καὶ νὰ ἀνυψώσωμεν τὴν ψυχικήν μας κατάστασιν, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ διακριθῶμεν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, νὰ καταστῶμεν ὑπέρτεροι αὐτῶν.

Πολλάκις ἡ τάσις αὕτη δὲν εἶναι συνειδητή, δηλαδὴ ἐκδηλοῦται χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβανώμεθα καί, ὅταν μᾶς τὸ εἴπῃ τις, ἐξεγειρόμεθα. Τοῦτο συμβαίνει, διότι κάθε σκέψις μας καὶ κάθε ἐνέργειά μας περιστρέφεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περὶ τὸ ἄτομόν μας, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶμεν, διότι ἔτσι ἔχομεν συνηθίσει. Ἐάν, ὅμως, ἐξετάσωμεν βαθύτερα τὰ ἐλατήρια, τὰ ὁποῖα μᾶς ὠθοῦν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ τὰ διακρίνωμεν.

Ἀκόμη συντελεῖ πρὸς τοῦτο καὶ ἡ ἄγνοια τῶν πραγμάτων. Διότι γνωρίζομεν μέν, ὅτι πολλοὶ ὅμοιοί μας κατώρθωσαν ν' ἀποκτήσουν τοιαύτας δυνάμεις καὶ φανταζόμεθα, ὅτι καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν αὐτάς, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν πρῶτον ὁποίας τινὰς δυνάμεις δύναται νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ φωτεινὸν πνεῦμα καὶ ποίαν ὠφέλειαν δύναται ν' ἀρυσθῇ τις ἐξ αὐτῶν· καὶ δεύτερον ποία ὑπῆρξεν ἡ κατάστασις αὐτῶν, ὅταν ἐπεχείρησαν ν' ἀποκτήσουν ταύτας, καὶ ποῖον δρόμον ἠκολούθησαν μέχρις οὗ φθάσουν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. Ἀκόμη δὲν γνωρίζομεν μὲ ποίους κινδύνους καὶ ποίας εὐθύνας περιβάλλεται ὁ δρόμος πρὸς ἀπόκτησιν τῶν δυνάμεων τούτων, ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὥριμος ὡς πρὸς τὴν ψυχικὴν ἐξέλιξιν, ἢ εἶναι ἠθικῶς ἀνερμάτιστος.

Ὁ τρόπος τῆς ἀποκτήσεως τῶν τοιούτων δυνάμεων ἀποκαλύπτεται διὰ τῆς μυήσεως εἰς τὰς ἀληθείας τῆς φύσεως. Καὶ οἱ μύσται περιεβάλλοντο διὰ τεραστίων εὐθυνῶν καὶ φρικτοὶ ὅρκοι τοὺς ἐπεβάλλοντο διὰ νὰ τοὺς προστατεύσουν ἀπὸ τῶν εὐθυνῶν τούτων, καθόσον, ὡς λέγει Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς, ἡ ἐσωτερικὴ ἀλήθεια γίνεται πολλάκις φορεὺς καταστροφῆς διὰ τοὺς ἀδυνάτους ὥσπερ μάχαιρα ἢ πῦρ εἰς χεῖρας παιδίου, καὶ διὰ τοῦτο συνεπέραινεν ὅτι «οὐ παντὸς εἶναι τὸ νοεῖν», ὅπως καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἔλεγον, ὅτι «οὐ πάντα τοῖς πᾶσι ρητά».

Διὰ ταῦτα οὐδεμία ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ ἐπιζητῶμεν ἀμέσως καὶ ἀπροπαράσκευοι τὸ μέγα τοῦτο· ἀλλ' ἂν φειδώμεθα τῆς ψυχικῆς μας ἐξελίξεως, πρέπει νὰ ἐπιζητήσωμεν νὰ μάθωμεν πρότερον ποῖος εἶναι ὁ δρόμος ποὺ φέρει πρὸς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ αὐτὸν τὸν δρόμον ἐπείγει νὰ ἀκολουθήσωμεν.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν ἠγνόουν τοὺς ἀποκρύφους νόμους τῆς φύσεως. Ἐγνώριζον αὐτοὺς καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ ὕπαρξις τῶν μαντείων, τῶν ἀσκληπιείων καὶ τόσων ἄλλων ἱδρυμάτων, ἅτινα ἀπετέλουν ὄργανα τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας. Ἀλλ' εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ἀποκρύφων τούτων νόμων τῆς φύσεως ἐμύουν ἐν τοῖς μυστηρίοις μόνον ἐκείνους, οἵτινες κατόπιν ἐπιλογῆς καὶ μακρᾶς προπαρασκευῆς ἀπεδεικνύοντο ἱκανοί, ὥριμοι ψυχικῶς καὶ ἠθικῶς ἀνεπίληπτοι. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἐκλεκτοί, οἷς ἐδέδοτο γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐγνώριζον, ὅτι δὲν ἐπετρέπετο νὰ δώσουν τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, οὐδὲ νὰ βάλουν τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, οὐδὲν ἀπεκάλυπτον εἰς τὰ συγγράμματά των περὶ τῶν μυστηρίων τούτων, οὔτε ἀπέστελλον ἐγκληματικῶς ἐπὶ πληρωμῇ μαθήματα περὶ αὐτῶν πρὸς ἄτομα, τῶν ὁποίων καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ἠθικὸν ἠγνόουν. Τοιοῦτόν τι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχη ὡς ἐλατήριον τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ πρόθεσιν νὰ βοηθήσουν αὐτὸν εἰς τὴν ψυχικήν του πρόοδον.

Ἐθεώρουν ὅμως καθῆκον των νὰ προπαρασκευάζουν τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν μύησιν· καὶ οὕτως ἱδρύθησαν αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ καὶ ἀνεπτύχθη ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία. Τοὺς δὲ παραβάτας τοῦ ὅρκου τῆς περὶ τὰ μυστήρια ἐχεμυθίας αἱ προστατεύουσαι τὸ θεῖον ἔργον τῶν μυστηρίων πολιτεῖαι ἐτιμώρουν διὰ θανάτου· καὶ πάντες γνωρίζομεν ποῖον κίνδυνον διέτρεξεν ὁ ὑψιπέτης ποιητὴς Αἰσχύλος, κατηγορηθεὶς ὅτι εἰς τὰς τραγῳδίας του ἀπεκάλυπτε μυστικὰ τῶν μυστηρίων.

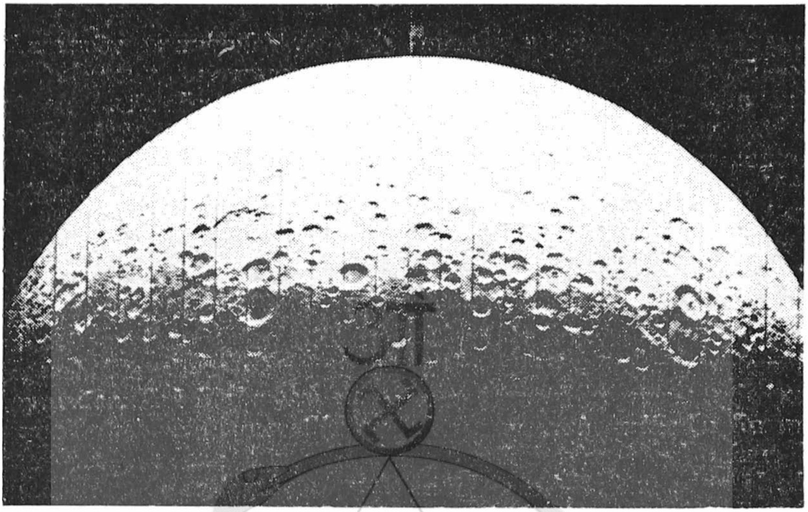
Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ ἀποκρυφισμὸς ἦτο λέξις ἄγνωστος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ἀνεπτύχθη δὲ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὅταν τὰ μυστήρια δὲν ἐλειτούργουν πλέ-

ον καὶ ἀπωλέσθη ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ φῶς.

Καὶ ἡ σύγχρονος Θεοσοφία καταδικάζει τὴν σπουδὴν περὶ τὴν γνῶσιν τῶν μυστηριωδῶν δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀπόκτησιν δυνάμεων. Ὁ Κρισναμοῦρτι ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ «Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου» λέγει τὰ ἑξῆς: «Μὴ ἐπιθυμῇς ν' ἀποκτήσῃς ψυχικὰς δυνάμεις. Αὗται θὰ γίνωσι κτῆμά σου, ὅταν ὁ Διδάσκαλος κρίνῃ, ὅτι ἐπέστη ἡ πρὸς τοῦτο κατάλληλος στιγμή. Ἡ βιαία ἀνάπτυξίς των ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα μεγάλας ἐνοχλήσεις». Καὶ περαιτέρω: «Ἐὰν ὁ Διδάσκαλος ἀντιληφθῇ, ὅτι θὰ σοὶ ἦτο χρήσιμον νὰ ἀποκτήσῃς (τὰς δυνάμεις) αὐτὰς ταχύτερον, θὰ σοὶ εἴπῃ τίνι τρόπῳ θὰ δυνηθῇς νὰ ἀναπτύξῃς ταύτας ἀκινδύνως. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶναι προτιμότερον νὰ μὴ κατέχῃς αὐτάς».

Ἀλλὰ διὰ νὰ κρίνῃ ὁ Διδάσκαλός μας πότε ἐπέστη ἡ κατάλληλος πρὸς τοῦτο στιγμή, πρέπει πρῶτον νὰ παρασκευασθῶμεν καὶ εἶτα νὰ εὕρωμεν τοιοῦτον Διδάσκαλον. Καὶ ἰδοὺ τί πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν πολὺ πρὶν ἢ θελήσωμεν ν' ἀποκτήσωμεν δυνάμεις.

Οἱ μύσται τῶν ἀρχαίων μυστηρίων τῆς Ἴσιδος, τῶν ὁποίων τὰ ἄντρα δὲν ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς πολλούς, ἔλεγον, ὅτι, ὅταν τις ἦτο ὥριμος πρὸς μύησιν, ἐνεφανίζετο εἰς αὐτὸν καθ' ὕπνους ἡ θεὰ Ἶσις καὶ τὸν ὡδήγει ποῦ καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ κρούσῃ τὴν θύραν τοῦ ναοῦ της.

Μία ἄποψις ἀπὸ τὴν ἀθέατη πλευρὰ τῆς Σελήνης ὅπως τὴν «εἶδε» ὁ φακὸς τοῦ δορυφόρου «Λούναρ 5».
(Φωτογραφία τῆς ΝΑΣΑ)

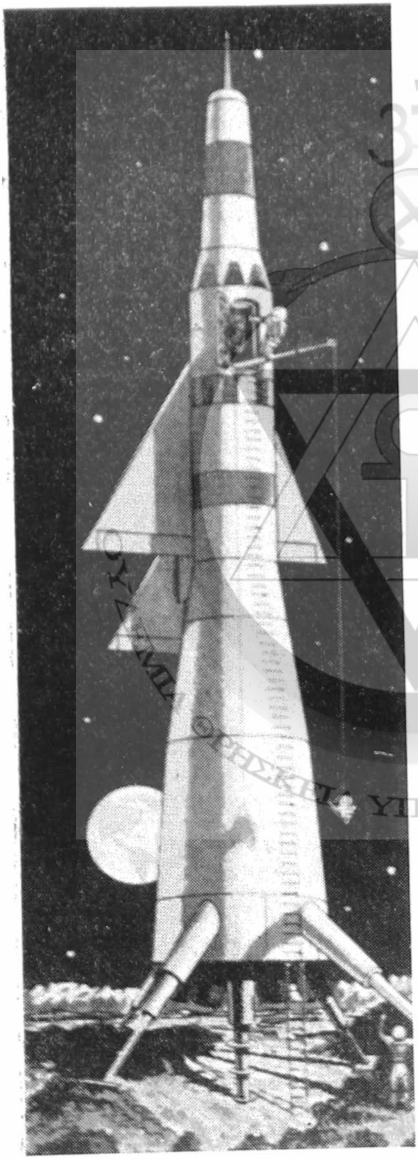
ΣΕΛΗΝΗ ΑΠΟΒΑΣΙΣ: 20 ΙΟΥΛΙΟΥ!

20 ΙΟΥΛΙΟΥ 1969: Εἶναι ἡ προγραμματισμένη ἡμέρα γιὰ τὴν ἀπόβασι τῶν πρώτων ἀνθρώπων τῆς Γῆς στὴ Σελήνη. Ἡ «γενικὴ δοκιμὴ» (πτῆσις μὲ τὸ διαστημόπλοιο ΑΠΟΛΛΩΝ 10 ἀπὸ 18—26 Μαΐου πρὸς τὴν Σελήνη καὶ πτῆσις μὲ τὴν σεληνάκατο εἰς τροχιὰν μόλις 15 χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν Σελήνη) ἐσημείωσε πλήρη ἐπιτυχία. Τώρα ὁ ΑΠΟΛΛΩΝ 11 ἑτοιμάζεται γιὰ τὸ κοσμοϊστορικὸ ταξίδι, ποὺ θ' ἀρχίσῃ στὰς 17 Ἰουλίου. Στὰς 20 Ἰουλίου — ἂν δὲν μεσολαβήσῃ κανένα ἀπρόοπτο — ὁ ἀστροναύτης Νὴλ Ἄρμστρογκ πρῶτος καὶ μὲ διαφορὰ 27΄ λεπτῶν ὁ Ἔντουιν Ὄλντριν, θὰ πατοῦν τὸ ἔδαφος τῆς Σελήνης καὶ θὰ ἐργάζωνται σάν... σκαφτιάδες! Διότι, ὁ νέος στόχος τῶν διαστημικῶν πρωτοπόρων δὲν εἶναι νὰ ἐξασφαλίσουν περισσότερες φωτογραφίες τοῦ δορυφόρου τῆς Γῆς ἀπὸ διαστημόπλοια — ἔχομε ἤδη ἀρκετὲς ἀπ' αὐτὲς γιὰ νὰ ἀπασχολοῦνται οἱ χαρτογράφοι τῆς Σελήνης γιὰ πολλὰ χρόνια — ἀλλὰ νὰ κρατήσουν στὰ χέρια τους δείγματα σεληνιακοῦ ὑλικοῦ καὶ νὰ τὰ ἀναλύσουν στὰ ἐργαστήρια μὲ σύγχρονες χημικὲς μεθόδους.

Ὁ ΙΛΙΣΟΣ προσφέρει, μὲ τὸ παρὸν τεῦχος του, ἕνα εἰδικὸ ἀφιέρωμα, πιστεύοντας ὅτι ἡ 20ὴ Ἰουλίου, εἰδικώτερα , ἀποτελεῖ ΟΡΟΣΗΜΟ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ γιὰ τὴν Ἀνθρωπότητα.

Βέρνερ φὸν Μπράουν

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΣΕΛΗΝΗ

ΠΡΟ ΔΕΚΑ ἐτῶν ὁ διάσημος διαστημικὸς ἐπιστήμων Βέρνερ φὸν Μπράουν ἔγραφε τὸ «Πρῶτο ταξίδι στὴ Σελήνη», βιβλίο ἐπιστημονικῆς φαντασίας, ὅπου ἐτοποθετοῦσε «πρὸ τοῦ 1970 τὴν ἄφιξι τοῦ ἀνθρώπου στὴ Σελήνη». Βέβαια, ὡς ἄμεσα ἁρμόδιος τοῦ ἀμερικανικοῦ διαστημικοῦ προγράμματος, ἐγνώριζε ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ στόχος τῆς Ν.Α.Σ.Α. (Ὑπηρεσίας Ἀστροναυτικῆς καὶ Διαστήματος τῶν Η.Π.Α.). Στὸ βιβλίο του αὐτὸ περιέγραφε, ὑπὸ μορφὴν διηγήματος, τὴν πτῆσι δύο ἀστροναυτῶν πρὸς τὴν Σελήνη καὶ ὅλες τὶς ἐκπλήξεις, ποὺ ἦτο πιθανὸν νὰ τοὺς ἀναμένουν, μέχρι καὶ τῆς διατρήσεως τοῦ διαστημοπλοίου ἀπὸ μετεωρόλιθον. Ὅλα, ὅμως, ἐτελείωναν καλά... Ὅσοι ἐδιάβασαν τὸ βιβλίο, θὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν τὴν μεγάλη περιπέτεια, παρακολουθώντας στὴν τηλεόρασι τὴν πτῆσι τοῦ διαστημοπλοίου «Ἀπόλλων 11» — διότι, ἕνα ἀκόμη ἐπίτευγμα τῆς ἐπιστήμης, εἶναι ὅτι πραγματοποιεῖ τοὺς ἄθλους της μὲ θεατὰς ἑκατομμύρια ἀνθρώπων σ' ὅλον τὸν κόσμο!

Ἡ μόνη διαφορὰ ἀπὸ τὸ βιβλίο στὴν πραγματικότητα εἶναι ὅτι τρεῖς ἀστροναῦται, ἀντὶ δύο, θὰ μετάσχουν στὴν κοσμοϊστορικὴ

Σχεδίασμα γιὰ τὴν μελλοντικὴν προσγείωσι μεγάλων διαστημοπλοίων στὴ Σελήνη. Στὸ βάθος λάμπει —ἄστρο βραδυνὸ— ἡ Γῆ.

πτῆσι τῶν 384.500 χιλιομέτρων ἀπὸ τὴ Γῆ στὴν Σελήνη.

Ὁ Βέρνερ φὸν Μπράουν ἀναφέρει λεπτομέρειες γιὰ τὴν στολὴ τοῦ ἀστροναύτου, ὁ ὁποῖος θὰ πατήση στὸ ἔδαφος τῆς Σελήνης. Μέσα στὸ διαστημόπλοιο οἱ ἀστροναῦται φοροῦν στολὴ ὑπὸ «μερικὴν πίεσιν», ποὺ μπορεῖ νὰ φουσκώση αὐτοστιγμεί, ἐὰν συμβῆ νὰ πέση ἡ πίεσις μέσα στὸν θάλαμο.

Προκειμένου ν' ἀποβιβασθῆ στὴν Σελήνη, ὁ ἀστροναύτης θὰ φορέση καὶ δεύτερη στολή, ὑπὸ πλήρη πίεσιν, πάνω στὴν πρώτη. Ἡ στολὴ αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ὑπερκείμενα στοιχεῖα. Τὸ ἐσωτερικὸ στρῶμα εἶναι ἀπὸ καουτσούκ, ἀδιαπέραστο ἀπὸ τὸν ἀέρα. Τὸ ἐξωτερικὸ στρῶμα εἶναι ἀπὸ συμπαγὲς ὕφασμα νάυλον. Ἡ στολὴ αὐτὴ περιέχει αὐτόνομη ἀτμόσφαιρα καὶ θερμοκρασία.

Στὴ Σελήνη, ὅπως καὶ γενικὰ

Ὁ ἐξοπλισμὸς τοῦ ἀστροναυτου γιὰ τὸ βάδισμα στὴ Σελήνη.

στὸ Διάστημα, δὲν ὑπάρχει ἀτμόσφαιρα, ἡ ὁποία νὰ μετριάζη ἢ ἀποθηκεύη τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου. Οἱ θερμοκρασίες τῆς Σελήνης κυμαίνονται ἀπὸ 138 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν, ὑπὸ σκιάν, ἕως 120 βαθμοὺς ἄνω τοῦ μηδενός, στὸν ἥλιο. Ἔτσι, μιὰ ὡρισμένη ἐπιφάνεια τοῦ προσθίου τμήματος τοῦ διαστημοπλοίου θὰ εἶναι χρωματισμένη μὲ λωρίδες λευκὲς καὶ μαῦρες, διαδοχικά. Στὸ ἐκτεθειμένο στὸν ἥλιο τμῆμα, οἱ λευκὲς λωρίδες ἀντανακλοῦν τὴν θερμότητα, οἱ μαῦρες τὴν ἀπορροφοῦν. Στὸ σκιασμένο τμῆμα, οἱ λευκὲς λωρίδες διατηροῦν τὴν θερμοκρασία τοῦ διαστημοπλοίου, οἱ μαῦρες τὴν ἀκτινοβολοῦν. Θὰ ὑπάρχουν κινητοὶ λευκοὶ σῦρτες, διευθυνόμενοι ἀπὸ θερμοστάτη, ποὺ θὰ καλύπτουν ἢ θ' ἀποκαλύπτουν τὶς μαῦρες λωρίδες καί, κατὰ κάποιο τρόπο, θὰ ρυθμίζουν τὴν ἐσωτερικὴ θερμοκρασία τοῦ θαλάμου.

Μιὰ ἄλλη περίεργη ἐμπειρία τῶν ἀστροναυτῶν, θὰ εἶναι ὁ κατάμαυρος οὐρανός. Στὴ γῆ ὁ οὐρανὸς φαίνεται ἔγχρωμος, ἐξ αἰτίας τῆς σκόνης καὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἀτμῶν. Τὸ ἡλιακὸ φῶς εἶναι λευκό, ἁρμονικὸ μῖγμα ὅλων τῶν χρωμάτων. Ἀλλὰ ἡ σκόνη καὶ οἱ ἀτμοὶ τῆς ἀτμοσφαίρας μας διαχέουν ἀκτῖνες βραχέος μήκους (κυανοῦ) καλύτερα ἀπὸ τὶς ἀκτῖνες μακροῦ μήκους (ἐρυθροῦ). Γι' αὐτὸ πρὸς τὸ μεσημέρι ὁ οὐρανὸς φαίνεται γαλανός. Στὸ διάστημα, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀτμόσφαιρα καὶ οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου πέφτουν ἐλεύθερα, ὁ οὐρανὸς εἶναι μαῦρος...

Προσδοκίες ἀπὸ τὴν ἔρευνα στὴ Σελήνη

Τοῦ Zdenek Kopal
Καθηγητοῦ Ἀστρονομίας Πανεπιστημίου Μάντσεστερ

ΣΤΗΝ ΓΗ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναδιφήσωμε τὴν ἱστορία τοῦ κλίματος ἑνὸς τόπου ποὺ καλύπτει ἑκατομμύρια ἐτῶν, ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς ἰλύος ποὺ βρέθηκε σὲ διάφορα στρώματα τῶν βυθῶν τῶν λιμνῶν. Οἱ μελετηταὶ τῆς Σελήνης σχεδιάζουν νὰ κάνουν τὸ ἴδιο διὰ τῆς ἀποθηκεύσεως δειγμάτων στὴν ἐπιφάνειά της.

Ἡ ἡμερομηνία κατὰ τὴν ὁποία σχηματίσθηκε ἕνας μεγάλος κρατήρας πάνω στὴν Σελήνη κατὰ τὸ παρελθὸν θὰ προκύψη ἀπὸ τὸ βάθος στὸ ὁποῖο θὰ ἐπισημανθῆ μέσῳ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως τὸ στρῶμα τῆς λάβας τὸ ὁποῖο, στὶς μεγάλες ἀνακατατάξεις, πρέπει νὰ ἔχη καλύψει μεγάλα τμήματα τῆς σεληνιακῆς ἐπιφανείας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ γίνη γνωστὴ ἡ ἀπόλυτη χρονολογία καὶ στρατογραφία τοῦ σχηματισμοῦ τῆς σεληνιακῆς ἐπιφανείας.

Ἀκόμη περισσότερο, ἡ σταδιακὴ διασπορὰ τῆς κοσμικῆς σκόνης ποὺ ἁπλώνεται πάνω στὴν ἐπιφάνεια τῆς Σελήνης, προερχομένη ἀπὸ τὸν διαπλανητικὸ χῶρο, θὰ παράσχη περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὴν ἔντασι τοῦ ἡλιακοῦ ἀνέμου, τὴν συμπεριφορὰ τοῦ ἡλίου κατὰ τὰ παρελθόν-

τα λίγα έκατομμύρια έτη — πληροφορίες πού δέν εἶναι δυνατόν νά «ἀνασυρθοῦν» ἀπό ὁπουδήποτε ἀλλοῦ, ἐκτός ἀπό τήν ἐπιφάνεια τῆς Σελήνης, πού ἐπί μακρό διάστημα παρέμεινε ἀκάλυπτη.

Τά προϊόντα τῶν βομβαρδισμῶν, σεσημιασμένα μέσῳ τῆς μαζο-φασματογραφικῆς ἀναλύσεως, εἶναι δυνατόν ἐπίσης νά μᾶς πληροφορήσουν γιά τόν τρόπο διαχύσεως τῶν κοσμικῶν ἀκτίνων καί γιά τό κατά πόσον ἡ ἔντασίς των ἔχει μεταβληθῆ μέ τόν καιρό. Ἡ ξαφνική αὔξησις τῆς ἐντάσεως θά προϋποθέτη πιθανώτατα μιά στενή προέγγισι τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος σ᾽ ἕνα φαινόμενο ἐκρήξεων μεγάλης ἐντάσεως — ἕνα γεγονός πού μπορεῖ νά ἔχη συμβῆ πολλές φορές στό παρελθόν ἐδῶ καί μερικά ἑκατομμύρια ἔτη.

Κατά τήν ἐπανδρωμένη ἀποστολή πρός τήν Σελήνη, οἱ ἀστροναῦται: Πρῶτον, θά μᾶς φέρουν 25-30 χιλιόγραμμα σεληνιακῶν δειγμάτων, τά ὁποῖα θά ἀναλυθοῦν ἐξονυχιστικά σέ πολλά ἐργαστήρια ὅλου τοῦ κόσμου. Δεύτερον, θά ἀφήσουν ἐπίσης πάνω στήν ἐπιφάνεια τῆς σελήνης ἕνα ὄργανο γιά τήν μέτρησι τῆς σεληνιακῆς δραστηριότητος τῆς σεληνιακῆς σφαίρας καθώς ἐπίσης καί ἀνταναкλαστῆρες γιά τήν ἀπορρόφησι τῆς ἠχοῦς τῶν ἀκτίνων Λέϊτζερς. Ἐπίσης, θά μεταφέρουν στήν Σελήνη μιά πειραματική συσκευή πού θά περιέχη μαγνητόμετρα καί θερμόμετρα γιά τήν μέτρησι τῆς ἐκπομπῆς θερμότητος σέ σχετικό βάθος τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης — ἐν συντομία θά πρόκειται γιά τόν πρῶτο «σταθμό παρατηρήσεως» τοῦ δορυφόρου τῆς γῆς καί τό πρῶτο ἐργαστήριο ἐπί τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης. Ἐφ᾽ ὅσον ἡ Σελήνη δέν διαθέτει ἀτμόσφαιρα, οἱ ἀστέρες θά παραμένουν τελείως ὁρατοί, ἀνεξάρτητα ἐάν ὁ ἥλιος εἶναι ἐπάνω ἤ κάτω ἀπό τόν ὁρίζοντα καί οἱ νύχτες γιά τούς ἀστρονόμους θά διαρκοῦν ἀπεριόριστα. Ὁ οὐρανός θά διαφαίνεται σέ ὅλη του τήν μεγαλοπρέπεια, πρᾶγμα πού ἡ ἀτμόσφαιρά μας ἐδῶ μᾶς τό ἀρνεῖται.

Οἱ πληροφορίες, ὅσον ἀφορᾶ τά οὐράνια ἀντικείμενα, οἱ ὁποῖες θά προέρχωνται ἀπό ἕνα σεληνιακό παρατηρητήριο, ἀναμένεται ὅτι θά φέρουν ἐπανάστασι στήν ὅλη δομή τῆς ἐπιστήμης καί ὑπάρχουν πολλές πιθανότητες νά ἀναγκασθοῦν οἱ περισσότερο τυχεροί συνάνθρωποί μας τοῦ μέλλοντος, νά ἀναθεωρήσουν ὅλες τίς γνώσεις τους συγκεντρωμένες ἀπό γενιά σέ γενιά καί ἐπί αἰῶνες, ὅσον ἀφορᾶ τήν προϊστορία τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους πάνω σ᾽ αὐτόν τόν πλανήτη.

Ἐκτός ἀπό τίς θεωρητικές κατακτήσεις, ὑπάρχουν καί ἐντελῶς πρακτικές προσδοκίες ἀπό τήν κατάκτησι τῆς Σελήνης.

Ἴσως, μπορέσουμε, νά μετατρέψωμε τήν Σελήνη σέ τεράστιο ἐργοστάσιο ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας. Γιά νά ἐξηγήσωμε πληρέστερα τί ἐννοοῦμε πρέπει νά θυμηθοῦμε ὅτι τό κοινότερο καί πλέον εὐκολόχρηστο εἶδος ἐλευθέρας ἐνεργείας πού ὑπάρχει στό ἡλιακό σύστημα, εἶναι φυσικά τό ἡλιακό φῶς. Περίπου 500 δισεκατομμύ-

ρια δισεκατομμυρίων κιλοβὰτ ἀκτινοεργείας ἀπελευθερώνονται ἀπὸ τὸν ἥλιο κάθε ὥρα.

Στὴν ἀπόστασι ποὺ βρίσκεται ἡ Γῆ ἢ ἡ Σελήνη ἀπὸ τὸν ἥλιο, λαμβάνονται κάθε ὥρα 504 κιλοβὰτ σὲ κάθε τετραγωνικὸ ἑκατοστὸ ἐπιφανείας.

Μὲ τὸν σημερινὸ συντελεστὴ ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας, ἐν τούτοις, μιὰ κυκλικὴ περιοχὴ πάνω στὴν σελήνη, διαμέτρου 100 χιλιομέτρων (συγκρινομένη σὲ μέγεθος μὲ τὸν κρατῆρα Κοπέρνικο) θὰ δεχόταν περίπου 3 ἑκατομμύρια δισεκατομμυρίων κιλοβὰτ ἡλιακοῦ φωτὸς κάθε ὥρα — ποσότητα πού, ἐὰν μποροῦσε νὰ μετατραπῆ σὲ ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια μὲ κατάλληλες διαφοροποιήσεις τοῦ πυρητίου ἢ ἄλλων μορφῶν ἡλιακῶν κυττάρων, μὲ ἀποτελεσματικότητα 1/10% θὰ ὡδηγοῦσε στὴν παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἰσχύος ἀπὸ τὸ ἡλιακὸ φῶς σὲ μία ποσότητα 10 - 100 ἑκατομμυρίων μεγαβὰτ ἀνὰ ὥραν.

Ἡ τεχνολογία ἄνοιξε πράγματι ἕναν δρόμο μέσῳ τοῦ ὁποίου ἡ ἐνέργεια ἀπὸ τὴ Σελήνη θὰ μποροῦσε νὰ μεταφερθῆ στὴ Γῆ ἄμεσα καὶ χωρὶς σοβαρὲς ἀπώλειες.

Εἶναι δυνατὸν τὸ ἡλιακὸ φῶς ποὺ πέφτει πάνω στὴ Σελήνη καὶ «συσκευάζεται» γιὰ νὰ μεταφερθῆ στὴ Γῆ, νὰ μετατραπῆ κάποια μέρα σὲ ἀπεριόριστη πηγὴ κοινῆς ἐνεργείας γιὰ τοὺς κατοίκους τοῦ πλανήτου μας σὲ ἀντικατάσταση (ἢ παράλληλα) μὲ τὴν ἐνέργεια ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὴν διάσπαση τοῦ ὑδρογόνου.

Ἐπίσης, ὅμως, ἡ ἐνέργεια ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν Σελήνη, θὰ μποροῦσε νὰ γίνη ὅπλο, τοῦ ὁποίου τὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα θὰ συγκρίνονταν μὲ ἐκεῖνα τῶν βομβῶν ὑδρογόνου καὶ ἀκόμη χειρότερα.

Κοιτάζοντας πάντως πρὸς τὴν Σελήνη, καθὼς οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἑτοιμάζονται νὰ πατήσουν τὸ πόδι τους στὴν ἐπιφάνειά της, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι παριστάμεθα μάρτυρες τῆς ἀρχῆς μιᾶς νέας ἐποχῆς, ποὺ δυνατὸν νὰ ἐπηρεάση αἰσθητὰ πολλὲς μελλοντικὲς δραστηριότητες τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους.

Οἱ πρῶτοι πρεσβευταὶ τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς μέσα στὶς διαστημικὲς στολές τους, θὰ φθάσουν αὐτὸ τὸ καλοκαῖρι στὴν Σελήνη, πηγαίνοντας ἐκεῖ, ὄχι μόνο τὶς τελευταῖες ἐξελίξεις τῆς τεχνολογίας μας καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματά μας, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἀνθρωπίνους φόβους μας. Οἱ προοπτικὲς τοῦ ἀνθρώπου θὰ διαπλατυνθοῦν, τὰ νέα του ὅμως βήματα θὰ ἀπαιτοῦν κρίση καὶ διορατικότητα τέτοιας κλίμακος καὶ τέτοιου εἴδους, ποὺ ποτὲ δὲν ἀπαιτήθηκαν στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος.

ΜΑΤΘΙΑΣ ΚΛΑΟΥΝΤΙΟΥΣ

Βραδυνὸ τραγούδι

'Απὸ τὴν Συλλογὴ ΠΑΥΛΟΥ ΜΙΧΟΥ
«Παλαιοὶ Γερμανοὶ Λυρικοὶ»

ΜΑΤΘΙΑΣ ΚΛΑΟΥΝΤΙΟΥΣ. Γεννήθηκε στὶς 15 Αὐγούστου τοῦ 1740 στὸ Ρέινφελντ κοντὰ στὴν Λουμπέκ, καὶ πέθανε τὴν 21 Ἰανουαρίου 1815 στὸ Ἀμβοῦργο. Συντάκτης τῆς ἐφημερίδας «Ἀγγελιαφόρος τοῦ Βάντσμπεκ» ἔγραφε μὲ τὸ ψευδώνυμο «Ἀσμάς». Εἶναι ἀγαπητὸς ποιητὴς ποὺ μὲ μιὰ τρεχούμενη γλῶσσα ἀπευθύνεται στὰ αἰσθήματα τοῦ κόσμου. Θεοσεβούμενος, εἶχε σπουδάσει καὶ θεολογία· θέλει νὰ ὑμνήσῃ μὲ τὴν ποίησή του καὶ τὸν Θεό.

Τὸ φεγγάρι πιὰ ἀνέβηκε ψηλὰ
ἀστράφτουν τὰ χρυσᾶ ἀστράκια
σὲ φωτεινὸ καὶ καθαρὸ οὐρανό·
τὸ δάσος στέκει σιωπηλὸ καὶ μελανό,
κι ἀπ' τὰ λειβάδια ὀρθώνεται
ἡ ἄσπρη ὁμίχλη θαυμαστά.

Πῶς εἶναι ὁ κόσμος ἥσυχος
καὶ στοῦ σούρουπου τὸ σκέπασμα
πόσο στενὰ δικὸς καὶ γεμισμένος χάρη.
Ὅπως μιὰ κάμαρα ἥρεμη
ὅπου ὁ ἡμερήσιος θρῆνος
θὰ πρέπει ν' ἀποκοιμηθῆ καὶ ξεχασιὰ νὰ πάρη.

Ἐκεῖ φεγγάρι βλέπετε ἐσεῖς σταματημένο;
Φαίνεται μόνο τὸ μισό,
καὶ ὅμως εἶναι στρογγυλὸ γεμᾶτο ὀμορφιά!
Ἔτσι εἶναι βέβαια μερικά,
ποὺ θαρρετὰ χλευάζομε,
γιατὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ δῆ ἡ ἰδική μας ἡ ματιά.

Ἐμεῖς ἀνθρώπων τά 'περήφανα παιδιὰ
εἴμαστε μάταια φτωχοὶ ἁμαρτωλοὶ
καὶ ξέρομε ὁλότελα ὄχι πολλά·
Κλώθομε ἀεροφάσματα
ψάχνομε τόσες τέχνες
κ' ἐρχόμαστε ἀπ' τὸν σκοπὸ πολὺ μακρυά.

Θεέ, τὴν Σὴν μακαριότητα ἄφες μας νὰ θωροῦμε,
ὄχι σὲ πίστη ἐφήμερη,
χωρὶς ἡ δόξα ἡ μάταιη νὰ μᾶς γεμίζη μὲ χαρά!
Ἄφες νὰ γίνωμε ἁπλοὶ
κ᾿ ἐμπρός σου ἐδῶ ᾿πάνω στὴν γῆ
θεοσεβεῖς νὰ εἴμαστε καὶ χαρωποὶ ὡσὰν παιδιά.

Θὰ ἤθελες τέλος χωρὶς κατήφειες
ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦτον νὰ μᾶς πάρης,
μὲ ἕναν ἤρεμο θάνατό μας!
Καὶ ὅταν παρμένους θὰ μᾶς ἔχης,
ἄφες νὰ ἔρθωμε στὸν οὐρανό,
Σύ, Κύριός μας καὶ Θεός μας!

Ἔτσι λοιπὸν ξαπλῶστε ἀδέρφια σεῖς
κάτω, εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα·
Εἶναι ψυχρὴ ἡ βραδυνὴ πνοή.
Φείδου ἡμῶν, Θεέ, ἀπὸ τὴν τιμωρία
καὶ ἄσε μας ἥσυχα νὰ κοιμηθοῦμε!
Καθὼς καὶ τὸν πλησίον μας τὸν ἀσθενῆ.

★

Ἄνθρωπος - Ἄτομα καὶ Σεληνιακὴ πτῆσις

Τοῦ FELIX LAYTON
Ἀπὸ τὸ American Theosophist

Ὅταν ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια ἐκλύεται, σύμφωνα μὲ τὴν ἐξίσωσι $E = MC^2$, ἡ ἐπιστήμη ὑποθέτει ὅτι μόρια τῆς ὕλης παύουν νὰ ὑφίστανται ὡς ὕλη, ἀντὶ τῆς ὁποίας ἐμφανίζεται ἐνέργεια. Αὐτὸ πραγματικὰ συμβαίνει; Ἢ μήπως κάθε μόριο φυσικῆς ὕλης ἀποσυντίθεται ἢ ἐκτείνεται σὲ περισσότερα μόρια ὕλης λεπτοτέρας ἀπὸ τὴν φυσική, ὁπότε ἡ ἐκλυομένη ἐνέργεια εἶναι ἐκείνη ἡ ἐνέργεια ποὺ κρατοῦσε τὰ λεπτότερα μόρια συμπυκνωμένα, στὴν φυσικὴ ὕλη;

Στὴν θεοσοφικὴ φιλολογία ἀναφέρεται ὅτι τὰ φυσικὰ ἄτομα περιέχουν 49 φορὲς περισσότερα κοσμικὰ ἄτομα, ἀπὸ ὅσα καὶ τὰ ἀστρικὰ ἄτομα, ἀλλὰ ἕνα φυσι-

κὸν ἄτομον δὲν δομεῖται μὲ συνδυασμὸ τῶν 49 ἀστρικῶν ἀτόμων· ξεκινάει μιὰ καινούργια διαδικασία τελείως διαφορετικῶν συνδυασμῶν σὲ τεράστιους ἀριθμούς. Ἔτσι ἀνακύπτει τὸ ἐρώτημα: Ὅταν ἐκλύεται ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια, τὰ φυσικὰ μόρια:

α) Παύουν νὰ ὑφίστανται;

β) Ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὸν φυσικό τους συνδυασμό, σὲ ἀστρικὰ μόρια; ἢ

γ) Ἐκλύονται σὲ ἀκόμη λεπτότερες μορφὲς ὕλης, ἂς ποῦμε σὲ κοσμικὰ ἄτομα;

Λέγεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος λειτουργεῖ σὲ σώματα φυσικῆς, ἀστρικῆς, νοητικῆς καὶ λεπτοτέρων ἀκόμη μορφῶν ὕλης. Ἔχει συχνὰ παρατηρηθεῖ ὅτι ἀλλαγὲς σὲ ὑποπεδία τῆς φυσικῆς ὕλης (ἀπὸ στερεὸ σὲ ὑγρό, ἀέριο) ἀνταποκρίνονται σὲ ἀλλαγὲς στὴν φυσική, ἀστρικὴ καὶ νοητικὴ ὕλη. Κατ' ἀναλογίαν, μπορεῖ νὰ διατυπωθοῦν ἐνδιαφέρουσες ὑποθέσεις.

Ἐπὶ παραδείγματι, γιὰ νὰ διατηρηθῆ τὸ φυσικὸ σῶμα σὲ ζωὴ καὶ ὑγεία, πρέπει νὰ λαμβάνη στερεά, ὑγρὴ καὶ ἀερώδη ὕλη, νὰ τὴν καταναλίσκη καὶ νὰ ἀποβάλλη τὰ ὑπολείμματα. Αὐτὴ ἡ ὕλη ἀποδίδεται στὴ γῆ καὶ καθαρίζεται ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ τὰ νερά, ὥστε εἶναι καὶ πάλι χρησιμοποιήσιμη.

Ὁ χρόνος ποὺ μπορεῖ τὸ φυσικὸ σῶμα νὰ ζήση ἀπὸ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ὕλης λιγοστεύει ὅσο ἡ ὕλη εἶναι λεπτότερη. Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ζήση δίχως στερεὰ τροφὴ πλέον ἀπὸ ἕνα μῆνα. Χωρὶς ὑγρά, μόνον μερικὲς ἡμέρες. Χωρὶς ἀέρα, δὲν ζῆ παρὰ λίγα λεπτά.

Καὶ μὲ τὸ ἀστρικὸ σῶμα τί γίνεται; Ἡ ἀστρικὴ ὕλη κυκλοφορεῖ διαρκῶς μέσα στὰ ἀστρικά μας σώματα, μολύνεται καὶ καθαρίζεται στὸν ἀστρικὸ ὠκεανό, ὥστε καὶ πάλι νὰ εἶναι χρησιμοποιήσιμη; Εἶναι πιθανό. Ἀλλὰ ἂν συμβαίνη τοῦτο, τί θὰ γινόταν ἂν ἡ ἀστρικὴ κυκλοφορία διεκόπτετο; Αὐτὸ θὰ μποροῦσε νὰ συμβῆ σ' ἕναν ἀστροναύτη ἔξω ἀπὸ τὴν ἀστρικὴ σφαῖρα τῆς γῆς. Σ' ἕναν διαστημικὸ θάλαμο, ποὺ θὰ ἔχη τὸ μικρό του ἀντίστοιχο σὲ ὕλη ἀστρική, ὅταν ἡ ὕλη αὐτὴ θὰ κυκλοφορῆ καὶ ξανακυκλοφορῆ μέχρις ὅτου τὸ ἀστρικὸ σῶμα μολυνθῆ ἀπὸ τὶς δικές του ἐκκρίσεις, θὰ διακοπῆ ἡ κυκλοφορία καὶ θὰ προκληθῆ (ἀσχέτως τοῦ τί σημαίνει) ὁ «ἀστρικὸς» θάνατος; Ἴσως, ἀποκομμένος ἀπὸ τὴν γήϊνη ἀστρικὴ ὕλη καὶ κυκλοφορία, ὁ ἄνθρωπος νὰ δοκιμάση μιὰ ἔντονη μοναξιὰ ἢ ἄλλες ἔντονες ψυχολογικὲς διαταραχές. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἴσως νὰ κυριευθῆ ἀπὸ πλήρη γαλήνη.

Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ ἢ δὲν μπορεῖ νὰ κάμη χωρὶς ἀστρικὴ ὕλη καθὼς ταξιδεύει πρὸς τὴ Σελήνη, ἀφοῦ λέγεται ὅτι Γῆ καὶ Σελήνη ὑπερπηδοῦνται στὸ περίγειον καὶ ἀποχωρίζονται σὲ ἄλλα σημεῖα; Θὰ ἦταν ἐνδιαφέρον νὰ γνωστῆ ἂν συμβοῦν τέτοιες ψυχολογικὲς διαταραχές.

Διετύπωσα τὶς ἀνωτέρω σκέψεις ἐξ ἀφορμῆς τῶν πτήσεων πρὸς τὴν Σελήνη. Οἱ θεοσοφικοὶ σπουδασταὶ τί φρονοῦν ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν;

Η ΣΕΛΗΝΗ

ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τοῦ ἀποκρυφισμοῦ

Τοῦ BORIS DE ZIRKOFF
ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Theosophia»

Εἶναι καιρὸς γιὰ τοὺς σπουδαστὰς τῆς Ἀρχαίας Σοφίας νὰ ἐξετάσουν τὰ ἀπόκρυφα δεδομένα σχετικὰ μὲ τὴν φύσι τῆς Σελήνης καὶ τὸν ρόλο της στὴν ἐξέλιξι τῆς Γῆς.

Ἡ Σελήνη ἀναφέρεται ὡς ἀποσυντεθὲν σῶμα, ὡς ἀφεθὲν τμῆμα ἑνὸς κόσμου ἄλλοτε γεμάτου ζωή. Εἶναι λείψανον τῆς προτέρας διαμονῆς μας. Ἡ σχέσις της πρὸς τὴ Γῆ βασίζεται στὴν θεωρία τῆς ἐπανασωματώσεως. Οἱ πλανῆται ἔχουν τὶς δικές τους φάσεις ἐκδηλώσεως: προέλευσι, ἐξελικτικὴ ἀνάπτυξι, ὡριμότητα, γῆρας καὶ παρακμή, ἀνάλογα μὲ τὴν φυσικοάστρικὴ τους συγκρότησι.

Τὸ ἐνοικοῦν πνευματικὸ Ὂν ποὺ ἐκδηλώνεται ὡς πλανητικὸν σῶμα θὰ ἔχῃ νέα ἐνσωμάτωσι, ἔπειτα ἀπὸ παρατεταμένη περίοδο ἀναπαύσεως, ὅπως εἶναι τὸ σχέδιο καὶ γιὰ τὸ ἀνθρώπινο ὄν, διότι ἡ ἀ ν α λ ο γ ί α εἶναι τὸ βασικὸ κλειδὶ κάθε φυσικῆς διαδικασίας. Τὸ πνευματικὸ Ὂν ποὺ ἐμορφοποίησε τὴν Σελήνη ὅταν ἦταν δυναμικὰ ἐνεργός, εἶχε τὴν περίοδο τῆς ἀναπαύσεώς του καὶ οἰκοδόμησε γι' αὐτὸ νέα φυσικο-άστρικὴ μορφή, ποὺ ἦταν ἡ Γῆ μας.

Κατὰ τὸν ἀποκρυφισμό, κάθε πλανήτης, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἥλιος, ἔχει δωδεκάπτυχη ἑνότητα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα διακεκριμένους κόσμους μὲ ἕδρα σὲ ἑπτὰ πεδία τῆς παγκοσμίου δομῆς. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δώδεκα κόσμους, οἱ ἑπτὰ εἶναι γνωστοὶ ὡς ἐ κ δ η λ ω μ έ ν ο ι κόσμοι. Ἐξ αὐτῶν ὁ χαμηλότερος εἶναι ἡ Γῆ μας, ποὺ τὴν κατοικοῦμε στὸ παρόν. Αὐτὸς ὁ φυσικὸς κόσμος εἶναι στὸ κατώτερον ἢ φυσικὸν πεδίον τοῦ πλήρους παγκοσμίου σχήματος. Καθένας ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνωτέρους κόσμους τῆς ἀλυσίδας ὑπάρξεως μπορεῖ νὰ θεαθοῦν μὲ φυσικὰ μάτια, καὶ τὸ ἴδιο ἰσχύει ἐπίσης γιὰ τοὺς ἄλλους πλανῆτες τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Καὶ τώρα ἂς δοῦμε πῶς αὐτὸ ἐφαρμόζεται στὴ Σελήνη.

Ἡ Σελήνη ἦ τ α ν ἐπίσης δωδεκάπτυχη (ἢ ἑπτάπτυχη, ἂν προτιμᾶτε, γιὰ νὰ περιορισθοῦμε μονάχα στοὺς ἐκδηλωμένους κόσμους) πλανητικὴ ἑνότης πάνω στὴν δυναμικὴ της ἀνάπτυξι. Εἶχε στὴν ἀλυσίδα τὸν δικό της

φυσικὸ κόσμο. Ἂς ἐνθυμηθοῦμε ὅτι, κατὰ τὸν ἀποκρυφισμό τὸ πᾶν στὴν φύσι ἔχει ἑπταδικὴ ὑπόστασι ἢ ὄψι: φυσική, ἀστρική, ζωτικὴ (πρανική), θυμικὴ (καμική), νοητικὴ (μανασική) καὶ πνευματικὴ - θεία. Εἶναι ἑπτὰ μέσα στὸ ἕνα, ἑπτὰ συχνότητες ἐπὶ τῶν ὁποίων λειτουργεῖ ἡ πλήρης ἀναπτυσσομένη ἑνότης. Ὅταν ὁ φυσικὸς κόσμος τῆς Σελήνης ἀποσυνετέθη, ὅπως συμβαινει καὶ στὸ ἀνθρώπινο σῶμα, ἄφησε τὸ πανομοιότυπόν του στὸ ἀστρικὸ περιβάλλον, τοῦ ὁποίου ἡ ἀποσύνθεσις προχωρεῖ βραδύτερα ἀπὸ τὸ φυσικόν. Δὲν ἐννοοῦμε ἐδῶ τὴν χαμηλότερη ἀστρικὴ μορφή, τὴν συνδεδεμένη μὲ τὸ φυσικὸν σῶμα, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἀνώτερο μέρος πρὸς τὸ ζωτικό - θυμικὸ πεδίον (καμα - πρανικό), μὲ ἄλλα λόγια ἐκεῖνο ποὺ ἀναφέρεται στὴν θεοσοφικὴ φιλολογία ὡς κάμα - ρούπα ἢ σῶμα ἐπιθυμιῶν καὶ κατωτέρων νοητικῶν προτροπῶν. Εἶναι ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ καμα-ρουπικὸ ἄθροισμα τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ποὺ ὑπῆρξε ἡ Σελήνη, ποὺ βλέπομε τώρα Δὲν εἶναι τὸ φυσικόν της σῶμα, ποὺ ἀποσυνετέθη πρὸ αἰώνων.

Πῶς, ὅμως, εἶναι δυνατὸν μὲ τὴν φυσική μας ὅρασι νὰ βλέπωμε ἐκεῖνο ποὺ ἦταν κάποτε τὸ καμικὸν μέρος τῆς φυσικῆς σφαίρας; Τοῦτο μπορεῖ νὰ συμβαινη διότι ἡ φάσις τοῦ ὅλου ἐξελικτικοῦ κεφαλαίου ἀναπτύσσεται στὸ παρὸν σὲ ὑποπεδίον τοῦ φυσικοῦ πεδίου κατὰ ἕνα σκαλοπάτι ψηλότερα, παρὰ στὴν περίοδο τῆς ἐξελίξεως τῆς Σελήνης. Εἴμεθα πάντα στό αὐτὸ κοσμικὸν πεδίον, ἀλλὰ ψηλότερα στὸ πεδίον αὐτὸ κατὰ ἕνα ἕβδομον. Ἔτσι ἡ φυσικὴ ὅρασις τοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νὰ διακρίνη ἕνα μέρος τῆς σεληνιακῆς δομῆς, ποὺ εἶναι κάπως περισσότερο αἰθερικὴ ἀπὸ ὅσο ἦταν ἡ φυσική της συγκρότησις πρὶν ἀπὸ αἰῶνες.

Εἶναι περίεργον ὅτι ἡ νεώτερη ἐπιστήμη ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν παλαιότερη ἰδέα ὅτι ἡ Σελήνη ἦταν ἕνας δορυφόρος τῆς Γῆς. Τώρα θεωρεῖται μᾶλλον ὡς δίδυμη ἀδελφή. Σὲ μερικοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους, Γῆ καὶ Σελήνη θεωροῦνται ὡς ἕνα στενὰ συνδεδεμένο σύστημα δύο σωμάτων. Πρόκειται γιὰ ἐνδιαφέρουσα προσέγγισι πρὸς τὴν ἀποκρυφιστικὴ θέσι. Ἀπὸ τὴν ἄποψι τῆς ἀρχαίας ἐσωτερικῆς διδασκαλίας, ἡ Σελήνη, δηλ. τὸ ἀστρικὸ ἀπόσπασμα τῆς φυσικῆς σφαίρας ποὺ ὑπῆρξε ἐντοπίζεται ἐντὸς τῆς ἀστρικῆς σφαίρας τῆς φυσικῆς Γῆς, τῆς ὁποίας ἡ σφαῖρα ἐκτείνεται πέραν τῆς θεωμένης Σελήνης. Οἱ μαγνητικὲς σφαῖρες τῆς γηίνης ὑδρογείου καὶ τοῦ Σεληνιακοῦ ὑπολείμματος εἰσδύουν ἀμοιβαίως ἡ μία στὴν ἄλλη καὶ ἐπιδροῦν κατὰ διαφόρους τρόπους ἐπίσης ἀμοιβαίως. Ἂν καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς Σελήνης εἶναι ἀπὸ πολλὲς ἀπόψεις δηλητηριώδης, δὲν εἶναι ὁλοσχερῶς κακή. Κάθε τι στὴ Φύση εἶναι δυαδικὸ ὡς πρός τ' ἀποτελέσμα-

τά του. Ἀπὸ τὴν Σελήνη ἐκπέμπονται καὶ πνευματικὲς ἐπιρροές, διότι ἡ Σελήνη δὲν ἀντανακλᾶ ἁπλῶς τὸ ἡλιακὸ φῶς, ἀλλὰ ἐπίσης μεταδίδει στὴ Γῆ μερικὲς ἀπόκρυφες ἐπιδράσεις ἀπὸ τὸν Ἥλιο. Ὁ μαγνητισμὸς τῆς Σελήνης ἔχει πελώρια ἐπίδρασι σ' ὅλη τὴν πλάσι, ὅλη τὴν φυτικὴ καὶ ζωϊκὴ ζωή, τὸ πλεῖστον δὲ τῶν βιολογικῶν καὶ γενετικῶν κύκλων εἶναι σεληνιακοί, ἤτοι ἑπταημέρου διαρκείας ἢ πολλαπλασίων τοῦ ἑπτά. Παίζει ἐπίσης βασικὸ ρόλο στὴν διαδικασία τῆς μυήσεως, ἂν καὶ πολὺ λίγα πράγματα μᾶς ἔχει ἐπιτραπῆ νὰ μάθωμε πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα.

Πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῆς τῆς βραχείας ἐπισκοπήσεως, θὰ ἔπρεπε νὰ σημειωθῆ ἐπίσης ὅτι οἱ ἀνώτερες σφαίρες τῆς ὑ π α ρ ξ ά σ ε ω ς Σελήνης ἄφησαν τὰ δικά τους τμήματα σὲ ἀνώτερα πεδία, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι μερικοὶ τοὐλάχιστον ἀπὸ τοὺς δυναμικὰ ἀναπτυσσόμενους σήμερα ἀνωτέρους κόσμους τῆς Γηΐνης ἁλυσίδας ἔχουν δορυφόρους σεληνιακοῦ τύπου. Τὸ θέμα αὐτὸ ἀνοίγει λεωφόρους γιὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴ σκέψι, ἀλλ καὶ τὴν φαντασία.

Ὡς πρὸς τὴν συγκεκριμένη προσπάθεια τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου νὰ φθάση στὴ Σελήνη — ποὺ δὲν μπορεῖ, βέβαια, νὰ θεωρηθῆ ὡς ταξίδι σὲ «ἄλλον» πλανήτη — περικλείει κινδύνους ἀπὸ τὴν μὴ ἐξοικείωσι τοῦ ἀνθρώπου στὸν μαγνητισμὸ τῆς Σελήνης, τὸ τελείως διαφορετικὸ ψυχικο-φυσικὸ περιβάλλον καὶ τὴν ἀπουσία δυναμικῶν λειτουργιῶν ποὺ ἀποτελοῦν σχεδὸν τὸ σύστημα κυκλοφορίας αἵματος τοῦ δικοῦ μας τωρινοῦ κόσμου. Ἂς ἐλπίσωμε ὅτι ἡ ἐπιστήμη θὰ ἐνημερωθῆ γι' αὐτοὺς τοὺς παράγοντες.

Ὁ Φὸν Μπράουν στὴν' Ἀθήνα

Ὁ διάσημος ἐπιστήμων Βέρνερ φὸν Μπράουν, ἔπειτα ἀπὸ ἑβδομαδιαῖον περίπλουν στὰ ἑλληνικὰ νησιά, ἔφθασε, περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου, στὴν Ἀθήνα. Ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα, μετέβη στοὺς Δελφούς. Πρὶν ἀρχίσει τὸ πρόγραμμα «Ἀπόλλων» —εἶπε στοὺς δημοσιογράφους— εἶχα κάνει ἕνα προσκύνημα στὴ Δῆλο, τὴν πατρίδα τοῦ ἑλληνικοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος. Τώρα ποὺ ἑτοιμαζόμαστε γιὰ τὸ τελικὸ ἅλμα στὴν Σελήνη ἐπιχειρῶ καὶ πάλι ἕνα προσκύνημα στοὺς Δελφούς, τὸ μέγιστον ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος.

—Πιστεύετε ὅτι εἶναι χρήσιμη στὴν ἀνθρωπότητα ἡ κατάκτησις τῆς Σελήνης καὶ γιατί; ρώτησε Ἕλλην δημοσιογράφος.

—Ὅλο τὸ πρόγραμμα «Ἀπόλλων» εἶναι χρησιμότατο. Ὄχι μόνο γιὰ τὴν κατάκτησι τοῦ δορυφόρου τῆς Γῆς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἐργασία, ποὺ προηγήθη καὶ ἔδωσε νέα ὤθησι σὲ ὅλες τὶς θετικὲς ἐπιστῆμες.

—Δόκτωρ φὸν Μπράουν, θὰ μάθωμε τὰ μυστικὰ τῆς Σελήνης ὅταν ἐπιστρέψουν οἱ τρεῖς πρῶτοι ἀστροναῦτες;

—Πολὺ λίγα πράγματα. Σημασία ἔχουν τὰ δείγματα τοῦ ἐδάφους, ποὺ θὰ φέρουν, γιὰ νὰ τὰ μελετήσωμε. Τὰ ἑπόμενα ταξίδια ὅμως ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν θὰ εἶναι ἀποκαλυπτικά. . .

Καὶ ἔπειτα-τί;

GENE H. HOGBERG
'Ἀπὸ τὸ «Plain Truth»

Σύμφωνα μὲ μία πληροφορία, ἡ ΝΑΣΑ «δὲν εἶναι καὶ πολὺ σίγουρη τὶ θὰ κάμη ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρώτη ἱστορικὴ σεληνιακὴ ἀπόβασι».

Καὶ ἄλλες σεληνιακὲς ἀποβάσεις, ἴσως; 'Επέκτασι τοῦ δρομολογίου γιὰ τὸν Ἄρη; Καμμιὰ δοκιμὴ γιὰ τὴν 'Αφροδίτη;

Στόχοι, ποὺ ἐξάπτουν τὴν φαντασία καὶ ποὺ ἀδειάζουν τὸ δημόσιον ταμεῖον. Μιὰ ἐπηνδρωμένη πτῆσις πρὸς τὸν Ἄρη ἢ τὴν 'Αφροδίτη θὰ κόστιζε — ἂν ἦταν δυνατὴ ἀνθρωπίνως—περὶ τὰ 75 δισεκατομμύρια δολλάρια! Ἤδη αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἐδαπάνησαν 44 δισεκατομμύρια δολλαρίων γιὰ τὸ διαστημικὸ πρόγραμμα, μετὰ τὴν ἐκτόξευσι τοῦ Σπούτνικ 1. Καὶ πόσα ἐδαπάνησαν οἱ Ρῶσοι; Καὶ γιὰ ποιό λόγο; 'Εννοοῦμε γιατὶ νὰ δοθῆ τόση προτεραιότης στὸ διαστημικὸ πρόγραμμα, ταν τόσα ἄλλα προβλήματα, αὐστηρῶς ἀνθρώπινα, μένουν ἄλυτα... Ἕνα ἀμερικανικὸ περιοδικὸ ἔγραψε ἐν κατακλεῖδι μικροῦ ἄρθρου του: «Ἀκόμη καὶ στὴν παροῦσα ἐπιστημονικὴ ἐποχή, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη συμβόλων καὶ ἀνεγείρει ἱερὰ γιὰ νὰ τοποθετήση τὶς προσδοκίες του».

Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε καινούργιο. Παληὸ ὅσο καὶ ἡ ἱστορία, μάλιστα ἡ πιὸ παληά... 'Αναφέρει ἡ Γένεσις (ΙΑ΄4): «Καὶ εἶπον, ἔλθετε ἂς οἰκοδομήσωμεν εἰς ἑαυτοὺς πόλιν καὶ πύργον, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ νὰ φθάνῃ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἂς ἀποκτήσωμεν εἰς ἑαυτοὺς ὄνομα (Σημ. ἕνα σύμβολον, ἕνα ἱερὸν) μήπως διασπαρῶμεν ἐπὶ τοῦ προσώπου πάσης τῆς γῆς».

Ὁ Πύργος τῆς Βαβὲλ ἦταν τὸ «διαστημικὸ πρόγραμμα» τῆς ἐποχῆς ἐκείνης!

Θὰ ἔπρεπε, ὅμως, νὰ προσγειωθοῦμε! Κυριολεκτικῶς. Ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς; Γιατί ἐπλασθήκαμε νὰ εἴμεθα γήινοι, δεμένοι μὲ τὸ χῶμα ποὺ πατοῦμε καὶ μὲ τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπνέομε; 'Αλλὰ καὶ γιατί μέσα μας φουντώνει ὁ πόθος νὰ διανοίξωμε τοὺς ὁρίζοντες τῆς ὑπάρξεώς μας πρὸς τοὺς οὐρανούς; Ναί, ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς;

Λίγοι ξέρουν... Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματούχους τῆς ΝΑΣΑ ἐξομολογήθηκε! «Κανένας μας δὲν ξέρει ποιὸ εἶναι τὸ τελικὸ πεπρωμένον τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἂν ὑπάρχη κάποιο τέρμα στὴν ἱκανότητά του γιὰ ἀνάπτυξι καὶ προσαρμογή».

Μὰ δὲν εἶναι ἀλήθεια... Σεῖς μπορεῖτε νὰ δώσετε ἀπάντησι στὸ τριπλοῦν ἐρώτημα: Ποιὸς εἶμαι; 'Εδῶ τί ἦρθα νὰ κάμω; Ποῦ θὰ πάω;

«Ἀστερόεντα Ὄνειρα»

Τοῦ ΚΑΜΙΛΛΟΥ ΦΛΑΜΜΑΡΙΟΝ

Ἡ θέα τῆς Γῆς ἀπὸ τὴν Σελήνη με εμάγεψε κυριολεκτικα. Ἕνας μικρος δισκος 240.000 μιλια μακρυά. Ἦταν δύσκολο να φαντασθῆ κανεις, πώς το μικρο αυτο πρᾶγμα ἦταν γεμᾶτο ἀπο τοσα προβληματα - απογοητευσεις, μαινόμενα ἐθνικιστικὰ συμφέροντα, λιμούς, πολέμους, ἀρρώστειες, ποὺ δὲν φαινονται ἀπὸ τὴν ἀπόστασι αὐτή. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι κάποιος παράξενος ξένος σ' ενα διαστημόπλοιο, ποὺ ἔρχεται απο ἄλλο μέρος τοῦ οὐρανοῦ, δὲν θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ κυττάξη τὴν Γῆ και να μὴν μάθη ποτέ, ότι εἶναι κατοικημένη. Ἀλλὰ ὁ ἴδιος παράξενος ξένος θὰ πίστευε σίγουρα ἀπο ἔνστικτο, ὅτι ἂν ἡ Γῆ εἶναι κατοικημενη, οἱ τύχες όλων ποὺ ζοῦν σ' αὐτήν, θὰ εἶναι ἀναπόφευκτα κοινες. Είμαστε ένας σωρὸς χῶμα, νερό, ἀέρας, σύννεφα, ποὺ περιπλανᾶται στὸ Διάστημα. Ἴσως να φαίνεται ἀλλόκοτο, ἀπὸ τὴν Σελήνη όμως εἶναι κανεὶς βέβαιος ότι δεν ὑπάρχει παρὰ ἕνας κόσμος...

Ὁ ἀστροναύτης
ΦΡΑΝΚ ΜΠΟΡΜΑΝ
(Ἰανουάριος 1969)

★

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ἀστρονόμος καὶ φιλόσοφος Κάμιλλος Φλαμμαριὸν (1842 - 1925) ἔγραψε στὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας τὰ «Ἀστερόεντα Ὄνειρα», γιὰ τὴν ἐκλαΐκευσι τῆς ἀστρονομιας ἀνάμικτης μὲ ἀνθρωπιστικὴ φιλοσοφια. Ἦταν ἕνα βιβλίο σχεδὸν προφητικό, στὸ σημεῖο, ἰδίως, όπου προέβλεψε τὴν παρακμὴ τῆς Εὐρώπης ἐξ αἰτίας τοῦ κατακτητικοῦ μιλιταρισμοῦ καὶ τὴν ἄνοδο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὡς νέας παγκοσμίου δυνάμεως, φιλειρηνικῆς καὶ φιλελευθέρας.

Τὰ «Ἀστερόεντα Ὄνειρα» ἐκυκλοφόρησαν σχεδὸν πρὶν 80 χρόνια. Καὶ ὅμως περιλαμβάνουν ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸ Διάστημα, ποὺ τις ἐνθυμίζουν, τώρα ἐκπληκτικά, αἱ σκέψεις τοῦ ἀστροναύτου Φρὰνκ Μπόρμαν. Για τοὺς φίλους τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» παραθέτομε μερικὰ χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ὡραίο αὐτὸ βιβλίο.

Εἰς τὸ Διάστημα

Παρατηρώντας ἀπὸ τέτοια ἀπόστασι τὴν πολιτικὴ τῶν Γηΐνων κρατῶν, τὴν εὕρισκα μία θλιβερὴ βαρβαρότητα. Ἀλλὰ σκεπτόμενος βαθύτερα, εὕρισκα ὅτι ὁ νόμος τῆς ἐξελίξεως μεταμορφώνει πολὺ γρήγορα τὴν ἐπιφάνεια

τῶν πραγμάτων. Εἶναι ἴσως χρήσιμο στὴν πρόοδο νὰ κατρακυλήση ἡ Εὐρώπη σὲ μιὰ τυφλὴ πτῶσι. Ἀντιπροσωπεύει στὴ Γῆ τὸν παληὸ κόσμο, μὲ ὅλες τὶς προλήψεις τῆς ἀρχαίας δουλείας. Ἡ διατήρησις τοῦ μιλιταρισμοῦ θὰ εἶναι ὁ σύντομος ἀφανισμός της, ἐνῶ ἕνας καινούργιος κόσμος θὰ μεγαλώνη στὴν εἰρήνη καὶ τὴν ἐλευθερία: ὁ ἀμερικανικός. Ὅλα εἶναι γιὰ τὸ καλό: ἂς μὴν εὐχόμεθα καμμιὰ ἀνωμαλία στὴν κοινωνικὴ μηχανή, διότι εἶναι ἀρκετὰ ξεχαρβαλωμένη, ὥστε σὲ λίγο νὰ σταματήση μονάχη της. Τὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ θὰ διαλάμψη πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ, προτοῦ σβήση πρὸς ἀνατολὰς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ του.

Κατὰ βάθος, τὸ νὰ βρίσκουν οἱ ἄνθρωποι ἀκόμη καὶ τώρα εὐτυχία καὶ δόξα στὰ διεθνῆ σφαγεῖα, εἶναι ἕνα αἴσθημα, ὅπως ὅλα τὰ ἄλλα. Κάθε δένδρο παράγει τὸν καρπὸ ποὺ ἀνταποκρίνεται στὸ εἶδος του. Οἱ χελῶνες καὶ οἱ ἀρκοῦδες δὲν θὰ ἐδικαιοῦντο νὰ φιλοδοξήσουν τὰ φτερὰ τοῦ χελιδονιοῦ, οὔτε τὸ κελάδημα τῆς καρδερίνας. Ἡ δόξα τῶν Ἀλεξάνδρων, τῶν Καισάρων, τῶν Καρλομάγνων, τῶν Ταμερλάνων, τῶν Ναπολεόντων, τῶν Βίσμαρκ, ποὺ ἀνήκει στὴν τάξι τῶν ἐνστίκτων τῶν σαρκοβόρων ζώων, δὲν διαρκεῖ περισσότερο ἀπὸ ἕνα θηριῶδες γεῦμα. Μερικὰ χρόνια ἀρκοῦν γιὰ νὰ σβήσουν τὰ πάντα κι᾽ ἀπὸ τὴν ἱστορία ἀκόμη τοῦ πλανήτου.

Ὅσο γιὰ τὴν ἀξία αὐτῆς ταύτης τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ πλανήτου μας, προσπαθοῦσα νὰ ἀναζητήσω στὸ διάστημα ὄχι πλέον τὴν Γῆ, ἡ ὁποία πρὸ πολλοῦ ἦταν ἀόρατη, ἀλλὰ τὸ ἡλιακό μας σύστημα· δὲν κατώρθωνα ὅμως ν᾽ ἀνεύρω οὔτε τὸν ἥλιο μας, οὔτε καὶ κανέναν ἀπὸ τοὺς λαμπροὺς γείτονές του, σὰν τὸν ἄλφα τοῦ Κενταύρου ἢ τὸν Σείριο, οὔτε κανένα ἀπὸ τὰ ἄστρα ποὺ εἶναι ὁρατὰ ἀπὸ τὴν Γῆ. Ὁλόκληρη ἡ περιοχὴ τοῦ διαστήματος ὅπου κινεῖται τὸ πλωτὸ νησί μας, εἶχε πρὸ πολλοῦ σβησθῆ σὰν ἕνα ἀσήμαντο σημάδι στὰ βάθη τῆς ἀπεραντότητος... Ἀούστερλιτς, Βατερλώ, Σεβαστόπολις, Μαγέντα, Σάδοβα, Ράϊχσχόφεν, Σεδάν: μικροσκοπικὲς κινήσεις λιλιπούτειας μυρμηκοφωλῆς, διασκεδάσεις παιδιῶν λιγούδικων γιὰ αἷμα καὶ καπνό. Γιατί νὰ τοὺς μαλώση κανείς, γιατί νὰ τοὺς λυπηθῆ... Κάνουν ὅ,τι τοὺς ἀρέσει καὶ κανεὶς δὲν τοὺς βιάζει. Ἴσως ἔχουν ἄδικο οἱ ἀστρονόμοι, ποὺ δὲν καταλαβαίνουν τὴν ἀξία τοῦ σωβινισμοῦ.

Τὸ σύστημα τῶν πολλαπλῶν χρωματιστῶν ἡλίων, ποὺ μοῦ ἐνέπνευσε αὐτὴ τὴν ἀναδρομὴ στὸ γήϊνο λυκόφως, πλανᾶται στοὺς οὐρανοὺς σὲ ἀπόστασι περίπου ἑκατὸ ἑκατομμυρίων δισεκατομμυρίων χιλιομέτρων. Τὸ φῶς θέλει γιὰ νὰ διανύση αὐτὴ τὴν ἀπόστασι πλέον ἀπὸ δέκα χιλιάδες χρόνια. Πάντως, μιλώντας ἀστρονομικά, δὲν εἶναι ἐξαιρετικὴ ἀπομάκρυνσις.

Τὸ πιὸ λαμπερὸ ἀστέρι τοῦ συστήματός μας, ὁ Σείριος, τοποθετούμενος σ᾽ αὐτὴ τὴν ἀπόστασι, θὰ ἦταν μακρύτερα ἀπὸ τὴν τοποθεσία του μόνον 3.500 φορὲς

καὶ θὰ μᾶς ἔστελνε δώδεκα ἑκατομμύρια φορὲς λιγώτερο φῶς. Θὰ ἦταν πάντοτε εὐδιάκριτο μὲ τὰ νεώτερα ἀστρονομικὰ μέσα: θὰ ἦταν ἀστέρι 18ου μεγέθους. Δὲν ἐπρόκειτο νὰ εἶναι τὸ σύνορον τοῦ σύμπαντός μας, διότι αὐτὸ φαίνεται νὰ ἐκτείνεται πέραν τῶν ἄστρων τοῦ 20οῦ μεγέθους καὶ φαίνεται νὰ περιλαμβάνη ἀριθμὸ ἡλίων τῆς τάξεως τῶν δισεκατομμυρίων.

Πραγματικά, καθὼς ἐπροχωροῦσα στὸ οὐράνιο ταξίδι μου, περνοῦσα καινούριες ἀβύσσους καὶ ἀνεκάλυπτα ἐμπρός μου καὶ ἐπάνω μου καινούρια ἄστρα, ποὺ ἐγίνοντο ἥλιοι, ἁπλοῖ, διπλοῖ, τριπλοῖ, τετραπλοῖ, πενταπλοῖ, ἀκτινοβολώντας χρῶμα ἀσημένιο ἢ χρυσαφὶ ἢ ἐκπέμποντας τὰ πιὸ ζωηρὰ χρώματα, καὶ μὲ ἔκαναν νὰ φαντάζωμαι οὐράνια ἄστρα ἐπανδρωμένα ἀπὸ ἄγνωστες ἀνθρωπότητες, ποὺ ἐκυλοῦσαν μέσα στὴν ἀκτινοβολία των καὶ ὕστερα ἐχάνοντο μέσα στὴ νύχτα, πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις, σὰν τὰ λουλούδια τῶν πυροτεχνημάτων. Τὰ πάντα μοῦ ἐφαίνοντο πὼς φεύγουν σὰν ἀστέρινη βροχή.

Τέλος, στὴν ἀπέραντη νύχτα, διέκρινα ἐπάνω μου ἕνα ἄλλο σύμπαν ποὺ μετεκινεῖτο στὸ διάστημα σὰν νεφέλωμα μακρυνὸ καὶ ὠχρό. Τότε κατάλαβα ὅτι τὸ πᾶν ποὺ βλέπομε μὲ τὰ μάτια μας στὴν πιὸ ξάστερη νύχτα καὶ τὸ πᾶν ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει τὸ τηλεσκοπικὸ ὅραμα ν' ἀνακαλύψωμε, δὲν εἶναι παρὰ μιὰ μόνον περιοχὴ στὸ ἄπειρον, μιὰ τοπικὴ περιοχὴ τοῦ σύμπαντος — καὶ ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ ἄλλα σύμπαντα σὰν αὐτό, ποὺ ὁ ἥλιος μας εἶναι ἕνα ἀστέρι του.

Εἰς τὸ Ἄπειρον

Ἐπλησίαζα τὸ δεύτερο τοῦτο σύμπαν, ποὺ ἐπροχωροῦσε καὶ μεγάλωνε σὰν ἕνα ἀρχιπέλαγος ἄστρων, καὶ δὲν ἐβράδυνα νὰ φθάσω στὰ πρῶτα του προάστια. Διασχίζοντάς το σ' ὅλο του τὸ πλάτος, ἀντελήφθην ὅτι καὶ αὐτὸ ἐπίσης ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ δισεκατομμύρια ἡλίων ἀπομακρυσμένων μεταξύ των κατὰ χιλιάδες ἑκατομμυρίων χιλιομέτρων.

Κι' ἐνῶ περνοῦσα τὶς ἐρήμους ποὺ τοὺς χωρίζουν, τὸ βλέμμα μου παντοῦ καὶ πάντοτε ἀνεκάλυπτε νέους κόσμους ἀκόμη πιὸ μακρυά.

Τότε κατάλαβα πὼς ὅλα τὰ ἄστρα ποὺ διεκρίναμε ποτὲ στὸν οὐρανό, τὰ ἑκατομμύρια τῶν φωτεινῶν σημείων ποὺ ἀποτελοῦν τὸν Γαλαξία, τὰ ἀναρίθμητα οὐράνια σώματα, ἥλιοι ὅλων τῶν μεγεθῶν καὶ χρωμάτων, ποικίλα συστήματα, πλανῆτες, δορυφόροι, ποὺ κατὰ ἑκατομμύρια περνοῦν γύρω μας εἰς τὸ ἄπειρον, πᾶν ὅ,τι οἱ ἀνθρώπινες γλῶσσες καθώρισαν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ οὐρανοῦ ἢ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ σύμπαντος, δὲν ἀντιπροσωπεύει εἰς τὸ ἄπειρον, παρὰ ἕνα ἀρχιπέλαγος οὐρανίων νησιῶν, καὶ εἰς τὸν πληθυσμὸ τοῦ μεγάλου παντὸς παρὰ μία πολιτεία, μία πόλι περίπου ἀξιόλογη.

Σ' αὐτὴν τὴν πολιτεία τοῦ ἀτερμάτιστου κράτους, σ' αὐτὴν τὴν πόλι τῆς ἀπεριόριστης χώρας, ὁ ἥλιος μας καὶ τὸ σύστημά του ἀντιπροσωπεύουν ἕνα ση-

μεῖο, *μία κατοικία*, ἐντὸς ἑκατομμυρίων ἀναλόγων κατοικιῶν. Τὸ ἡλιακό μας σύστημα εἶναι μέγαρον ἢ καλύβα σ' αὐτὴν τὴν ἀπέραντη πόλι; Μᾶλλον καλύβα...

Καὶ ἡ Γῆ; Εἶναι ἕνα *δωμάτιο* τῆς ἡλιακῆς οἰκίας, φτωχική διαμονή, μικροσκοπικὴ καὶ ταπεινή...

Πόσο μακρυὰ εἶναι ἡ πραγματικότης αὐτὴ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους καὶ συγχρόνους ἰσχυρισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ποὺ φαντάζονται ὅτι ὁ κόσμος μας γεμίζει τὸ ἄπειρον, ὅτι ὁ Θεὸς σταματάει τὸν ἥλιο γιὰ νὰ φωτίση μιὰ μάχη τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, τοῦ Καρλομάγνου ἢ τοῦ Καρόλου 5ου καὶ ὅτι ὁ μέγας Σπορεὺς τῶν ἄστρων ἔγινεν ἀνθρωπόμορφος γιὰ νὰ κατοικήση ἀνάμεσά μας!

Τί νηπιοφροσύνη ἔχουν οἱ εἰλικρινεῖς θεολόγοι! Πόσο εἶναι ἀπατεῶνες οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κρατῶν ποὺ τολμοῦν νὰ περιβάλλωνται μὲ τὸν τίτλο τῶν ἐντολοδόχων τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ ὑποδουλώσουν τοὺς λαούς! Ἀληθινοὶ ἄθεοι εἶναι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πού, ἀπὸ ἀμάθεια ἢ κατεργαριά, κάμνουν τὴν ὑπέρτατη τῶν ἰδεῶν συνένοχη στὴν μετριοφυΐα των, καὶ ἀληθινοὶ θεϊσταὶ εἶναι οἱ ἀνεξάρτητοι ἐρευνηταί, ποὺ ἔχουν μόνη των φιλοδοξία ν' ἀνέλθουν μὲ κόπο μέχρι τῶν αἰτίων καὶ νὰ πλησιάσουν βαθμηδὸν τὴν ἀλήθεια.

Πόσα παράξενα θρησκευτικὰ συστήματα δὲν ἀνέπτυξε μέχρι σήμερα ἡ ἀνθρωπότης μὲ τὴν στεῖρα φαντασία της! Ὁ Ἰσραηλίτης, ποὺ πιστεύει ὅτι εἶναι ἀρεστὸς στὸν «Θεό», ὅταν κάμνη τὴν περιτομὴ ἢ ἀγοράζη καινούριο μαχαῖρι γιὰ νὰ εἶναι σίγουρος πὼς δὲν ἔθιξε λῖπος χοίρου. Ὁ χριστιανός, ποὺ φαντάζεται ὅτι οἱ νηστεῖες καὶ προσευχὲς ἐπιδροῦν στὴ μετεωρολογία καὶ στὴ γεωργία· ὁ μουσουλμάνος ποὺ βλέπει νὰ τοῦ ἀνοίγεται ἡ πόρτα τοῦ παραδείσου τοῦ Μωάμεθ τὴν στιγμὴ ποὺ μαχαιρώνει ἕναν ἱεραπόστολο· ὁ φανατικός, ποὺ πέφτει στὶς ρόδες τοῦ ἅρματος τοῦ ἐπιδρομέως, ὁ βουδδιστής, ποὺ μένει μαγεμένος μὲ τὴν ψευδόσιο παρατήρησι τοῦ ἀφαλοῦ του ἢ ψελλίζει ἕνα σωρὸ φλύαρες προσευχὲς γιὰ νὰ ἐξαγοράση τὰ ἁμαρτήματά του, ὅλοι αὐτοὶ σχηματίζουν ἀσφαλῶς γιὰ τὸ ἄγνωστο καὶ *ἀγνώριστο* Ὂν, τὴν πλέον παράδοξη, τὴν πλέον παιδαριώδη ἰδέα.

Αὐτὲς οἱ πνευματικὲς μικρότητες συνεβάδιζαν μὲ τὴν πρωτόγονη πλάνη περὶ τῆς μικρότητος τοῦ σύμπαντος, τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο σὰν εἶδος θήκης στρωμένης μὲ χρυσᾶ καρφιὰ καὶ ἡ Γῆ κλεισμένη μέσα. Βεβαίως, ἡ Ἀστρονομία κατώρθωσε νὰ *μεγεθύνη τὶς γενικὲς ἀντιλήψεις μας* καὶ νὰ μᾶς δείξη τὴ σχετικότητα τῶν γηΐνων πραγμάτων πρὸς τὸ ἀπόλυτο, νὰ μᾶς *ἐλευθερώση* ἀπὸ τὴν πανάρχαια σκλαβιὰ τῆς σκέψεως καὶ νὰ μᾶς κάμη ἐλεύθερους ἐνώπιον τοῦ ἀπείρου, καὶ γι' αὐτὸ ἀξίζει τὴν αἰωνία εὐλάβεια καὶ εὐγνωμοσύνη μας...

Ὁ «ἀνοικτὸς νοῦς»

Ὁμιλία στὴν Ἀθήνα
τῆς κυρίας CLAIRE WYSS

Ἡ νέα πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Τμημάτων τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας στὴν Εὐρώπη, Ἑλβετὶς θεόσοφος κυρία Κλαίρη Βὺς (Claire Wyss) ἐπεσκέφθη τὸν Μάϊο τὸ Ἑλληνικὸ Τμῆμα, στὰ πλαίσια εὐρυτέρας περιοδειας της. Στὴν Ἀθήνα μίλησε πρὸς τὰ μέλη τῆς Θ. Ε. μὲ θέμα τὸν «Ἀνοικτὸ Νοῦ», ποὺ προεκάλεσε ζωηρὸ ἐνδιαφέρον. Ὁ ΙΛΙΣΟΣ παραθέτει τὸ κείμενον τῆς ὁμιλίας, σὲ μετάφρασι τοῦ κ. Γεωργίου Βλιάμου.

Ζοῦμε σ' ἕνα χαώδη αἰῶνα, ἕνα αἰῶνα μετακινουμένων ἀξιῶν. Ὅ,τι ἦτο ἄλλοτε παραδεκτόν, σήμερα δὲν ἔχει πλέον βαρύτητα καὶ εἶναι πάρα πολὺ δύσκολο γιὰ τὴν σημερινὴ γενεὰ νὰ βρῇ τὸν δρόμο της ἀφοῦ δὲν μπορεῖ νὰ βασισθῇ σὲ τίποτε ὁριστικόν. Παρακολουθοῦμε τὴν μιὰ ἐκδήλωσι κατόπιν τῆς ἄλλης, παντοῦ βιαιοπραγίες καὶ φανερὴ ἔλλειψι σεβασμοῦ καὶ ὡρισμένου τὰκτ καὶ ἀναισθησία στὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀτόμων. Ταυτόχρονα ἔχομε τὴν ἀπότομη ἐξέλιξι τῆς τεχνολογίας, ἕνας ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τῆς ὁποίας εἶναι νὰ δώση περισσότερες ἀνέσεις στὴν ζωή μας καὶ περισσότερες ὧρες σχόλης. Αὐτὸ θὰ ἦταν εὐπρόσδεκτο, ἂν ὁ ἄνθρωπος μποροῦσε ἢ θὰ ἤθελε νὰ κάμῃ κάτι θετικὸ κατὰ τὶς ὧρες τῆς σχόλης του.

Ζοῦμε στὸν αἰῶνα τοῦ κατωτέρου νοῦ, τῆς διανοίας, ἕνα αἰῶνα ἀντικειμενικότητος, ξηρασίας (ἂν καὶ αὐτὰ τώρα ἐξαφανίζονται κάπως λ. χ. στὴν τάσι πρὸς τὸν ρωμαντισμό, ὁ ὁποῖος μερικὲς φορὲς παίρνει παράξενες μορφές). Ὁ μέσος ἄνθρωπος παρασύρεται μὲ τὸ ρεῦμα, διότι οὔτε κὰν προσ-

παθεῖ νὰ ἀντισταθῆ σ' αὐτὸ κ ἴσως νὰ μὴ μπορῆ νὰ τὸ κάμη ἂν ἐδοκίμαζε, ἐφ' ὅσον ἔγινε τ σο ἄστατος.

Ζοῦμε στὸν αἰῶνα τῆς διανοίας· Αὐτὸ εἶναι βέβαια καλό, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται καθόλου σήμερα; Ὁ μηχανισμὸς τῶν συλλογισμῶν του δὲν χωλαίνει ἀπὸ τὰ βαρειὰ διάμεσα ποὺ ἀφήνει νὰ τὸν ὁδηγοῦν καὶ νὰ τὸν κυριαρχοῦν; Ὁ κινηματογράφος, τὸ ραδιόφωνο καὶ ἡ τηλεόρασις ἔχουν εἰσχωρήσει στὴν θέσι τῆς δικῆς μας σκέψεως. Πιθανὸν οἱ διάφορες φοιτητικὲς ἐκδηλώσεις νὰ στρέφωνται μᾶλλον ἢ ἧττον ἐναντίον αὐτῆς τῆς τεχνολογικῆς ζωῆς. Οἱ φοιτηταί, οἱ ὁποῖοι ὑποτίθεται ὅτι ἀποτελοῦν τὸ ἐκλεκτὸν μέρος τῆς γενεᾶς των, πρέπει νὰ ἐπαναστατοῦν γιὰ ὅ,τι δὲν μποροῦν νὰ ἐγκρίνουν οἱ καρδιές των, διότι ἐκαλλιέργησαν ἐντατικὰ τὸν νοῦν των γιὰ νὰ χρησιμεύση ἀργότερα ὡς ὄργανον. Ὁ Κρισναμοῦρτι ὁμιλεῖ συχνὰ περὶ «ἐξηρτημένου» νοῦ, «δεσμευμένου» νοῦ. Φαντάζομαι ὅτι οἱ σημερινὲς συνθῆκες παίζουν σοβαρὸν ρόλον στὴν δέσμευσι τοῦ νοῦ, τὸν χωλαίνουν, ὅπως εἶπα προηγουμένως.

Ἕως ἐδῶ ἀναφέρθηκα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, στὸν κατώτερο νοῦ, δηλαδὴ σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ πνευματικοῦ πεδίου τὸ ὁποῖον ἀνήκει στὶς κατώτερες ἀρχές μας. Ἀλλὰ ἔχομε καὶ ἀνώτερον νοῦν, ὁ ὁποῖος ἐξασφαλίζει τὴν ἐπαφὴ μεταξὺ διαισθήσεως καὶ διανοήσεως, καὶ ἡ ἐπαφὴ αὐτὴ πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ λειτουργῆ ἐλεύθερα ἂν πρόκειται νὰ μιλᾶμε διόλου γιὰ ἕναν ἐλεύθερον νοῦν. Ἐφ' ὅσον συνηθίζομε νὰ σκεπτώμεθα ἐντὸς τῶν κατωτέρων προσιτῶν ὁρίων τοῦ πνευματικοῦ πεδίου, μποροῦμε νὰ καθορίσωμε τὸν ἐλεύθερον νοῦν μόνον μέσῳ τοῦ κατωτέρου νοῦ. Ἐλεύθερος νοῦς εἶναι ὁ νοῦς ὁ ὁποῖος ἔχει διευρυνθῆ, νοῦς ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι δεσμευμένος ἢ ἀποκλεισμένος, δηλαδὴ δὲν ἔχει προσκολληθῆ πεισμόνως σὲ κάτι ποὺ ἦταν ἄλλοτε ἀληθινὸ γι' αὐτόν, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον ἄλλαξε ἀπὸ τότε, συνεπείᾳ πείρας ἢ ἀναπτύξεως τῆς συνειδήσεως. Ἀκόμη καὶ σήμερα, ἀκοῦμε συχνὰ νὰ λέγεται γιὰ κάποιον ὁ ὁποῖος εἶναι «προσκολλημένος στὶς ἀρχές του». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι διατηρεῖ μιὰ γνώμη, τὴν ὁποία ἐσχημάτισε κάποτε, ἀλλὰ ἡ ὁποία ἔχει τώρα χάσει κάθε βάσιν καὶ εἶναι ξεπερασμένη. Τέτοιος νοῦς δὲν εἶναι ἐλεύθερος, οὔτε δυναμικός. Δὲν εἶναι ἀνεξάρτητος, εἶναι περιωρισμένος. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἔχουν δεσμευμένον νοῦν λόγῳ τοῦ φόβου τῆς εὐθύνης τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ὅτι δὲν μποροῦν νὰ ἀναλάβουν.

Ὅταν λειτουργῆ ἡ ἐπαφὴ μὲ τὸ Βουδδικὸν πεδίον, διαρρέουν ἀπὸ ἐκεῖ ἐμπνεύσεις διὰ τοῦ ἀνωτέρου πνευματικοῦ σώματος πρὸς τὸ κατώτερον πνευματικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον τὰς ἀποκρούει ἂν δεσμεύεται ἀπὸ τὸν φόβον τῆς εὐθύνης. Ὅταν σκεπτώμεθα τὰ τρομερὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ τῶν τελευταίων ὀλίγων ἐτῶν καὶ προσπαθοῦμε νὰ τὰ ἐξηγήσωμε, πρέπει νὰ ποῦμε στὸν ἑαυτό μας ὅτι αὐτά, κατὰ τὸ πλεῖ-

στον, ὀφείλονται εἰς τὴν ἔλλειψιν αἰσθήσεως εὐθύνης καὶ εἰς τὴν μὴ λειτουργίαν τοῦ μηχανισμοῦ ὁ ὁποῖος συνδέει τὴν διαίσθησιν μὲ τὴν νόησιν.

Ὁ δεσμευμένος νοῦς μπορεῖ νὰ γίνη ἀνεύθυνη μηχανὴ ποὺ τρέχει τρελλὰ καὶ μπορεῖ νὰ προξενήση τὴ μιὰ καταστροφὴ κατόπιν τῆς ἄλλης. Σχετικὰ μὲ τὴ δολοφονία τοῦ Ρόμπερτ Κέννεντυ ἐδιάβασα τὶς ἑξῆς σημαντικὲς παρατηρήσεις: «Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἁπλῶς τυχαῖα. Αἱ δολοφονίαι αὐταὶ ἐκτελοῦνται ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν κοινὸν ἕνα πρᾶγμα: εἶναι φανατικοί. Φανατικὸς εἶναι κάποιος ποὺ ἔχει μυαλὸ μὲ μία ἀτραπό. Δὲν ἔχει σημασία σὲ ποιὰ κατεύθυνσι ὁδηγεῖ ἡ ἀτραπός. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι κάθε φανατικὸς ταιριάζει πολὺ καλὰ μὲ κάθε ἄλλον φανατικὸν ὁποιαδήποτε κατεύθυνσι ἔχουν οἱ διάφορες γνῶμες των. Ἔχουν κοινὸν κάτι σημαντικόν: ἕνα πολὺ στενὸν καὶ περιωρισμένον ὁρίζοντα καὶ διεστραμμένον μηχανισμὸν σκέψεως».

Ἐὰν στὴ ζωὴ τοῦ ἀτόμου δὲν εἰσχωρήσουν νέες ἐμπνεύσεις κ νέον περιεχόμενον, θὰ ἐκφυλισθ ἀναπόφευκτα. Ἀλλὰ πῶς μπορεῖ νὰ εἰσχωρήση κάτι νέον ὅταν ὁ νοῦς διατηρῆ τὸν τρόπον τῆς συνηθείας, ὅταν παραμένη δεσμευμένος; Νομίζω ὅτι πρῶτα πρέπει νὰ προσπαθήσωμε νὰ ἐλευθερώσωμε τὸν νοῦν ἀπὸ τὰ περιεχόμενα εἰς αὐτὸν καὶ τοῦτο σημαίνει ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴ δέσμευσι. Ἐδῶ μπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήση ὁ στοχασμός.

Ὅταν ἐλευθερωθῆ ὁ νοῦς ἀπὸ τὰ περιεχόμενά του, μπορεῖ νὰ ἀνοιχτῆ στὶς ἄνωθεν ἐπιρροὲς καὶ νὰ τοῦ χορηγηθῆ ἕνα ὅραμα πραγματικότητος. Ὁ ἄνθρωπος ἀνοικτὸν νοῦν εἰσχωρεῖ στὸ βάθος, δὲν ἀγωνίζεται μὲ ἐξωτερικὰ πράγματα, δὲν κλείνεται μέσα σὲ ἐξωτερικὰ γεγονότα. Εἶναι ἀρκετὰ ὥριμος γιὰ νὰ κινηθῆ σὲ ὑψηλότερα ἢ βαθύτερα ἐπίπεδα ἐμπειρίας. Ἀναγνωρίζει τὸ θ ικὸν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔχει συνείδησιν τῆς εὐθύνης του δι' ὅλα τὰ γεγονότα. Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν ἐλεύθερον νοῦν, βλέπει τὰ πράγματα στὴν ὁλότητα αὐτῶν, δὲν ὑπάρχει γι' αὐτὸν ἐπιλογή, γνωρίζει τί πρέπει νὰ κάμη.

Ὅταν μελετοῦμε τὴν «Χρυσῆ Κλίμακα» (*) παρατηροῦμε ὅτι μιὰ καθαρὴ καρδιὰ ἔρχεται ἔπειτα ἀπὸ ἕνα ἀνοικτὸν νοῦν. Δὲν θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι καὶ τὸ ἀντίθετο; Μιὰ καθαρὴ καρδιὰ δὲν θὰ μποροῦσε ἴσως νὰ ἀνοίξη ἕνα δεσμευμένον νοῦν; Πρέπει νὰ προσθέσωμε ὅτι ὅταν ἡ καρδιὰ εἶναι καθαρὴ πραγματικά, ὁ νοῦς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κλειστός. Ἐὰν μπορεῖ νὰ λεχθῆ πράγματι ὅτι ὁ νοῦς εἶναι ἀνοικτὸς στὴν πραγματικότητα δὲν ὑπάρχει πλέον καμμία διάκρισι μεταξὺ τοῦ ἀνωτέρου καὶ τοῦ κατωτέρου νοῦ, ἡ ἐπαφὴ μεταξὺ τῶν δύο ἔχει πλήρως συντελεσθῆ.

Ἐμπνεύσεις ἀπὸ τὰ ἀνώτερα πεδία μποροῦν νὰ καρπίσουν τὸν νοῦν χωρὶς ἐμπόδιο. Ἡ σκέψις του θὰ γίνη ὑπεύθυνος καὶ θὰ

(*) ΙΛΙΣΟΣ 1969, τεῦχος 67—68.

ὁδηγήση τὸν ἄνθρωπο στὴ σωστὴ δρᾶσι.

Ἡμεῖς οἱ θεόσοφοι προσπαθοῦμε νὰ διατηροῦμε αὐτὸν τὸν ἀνοικτὸν νοῦν ἀλλὰ πρέπει ἐπίσης νὰ προσέχωμε νὰ μὴν ἀπασχολοῦμε πάρα πολὺ τὶς σκέψεις μας μὲ ἐξωτερικὰ πράγματα καὶ ταυτιζόμεθα μὲ αὐτά. Δὲν θὰ εἶναι εὔκολο αὐτὸ ἐκτὸς ἂν ἔχωμε πολὺ ἀνεπτυγμένην κρίσιν ἡ ὁποία μᾶς βοηθεῖ ἀμέσως νὰ ξεχωρίζωμε τὸ σημαντικὸν ἀπὸ τὸ ἀσήμαντον. Εἶπα ὅτι ὁ ἄνθρωπος μὲ ἐλεύθερον νοῦν δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ ἐξωτερικὰ πράγματα. Βαδίζει στὴν ἀτραπὸ ἡ ὁποία ὁδηγεῖ ἐντὸς καὶ γνωρίζει ὅτι αὐτὴ ἡ ἀτραπὸς ἔχει ἕνα σκοπό: τὴν ἕνωσι μὲ τὸ Ἕν. Ἐπίσης γνωρίζει, ὁπωσδήποτε ὅτι ἀποτελεῖ ἓν μὲ ὅλα τὰ ὄντα, ὅτι ἔχει εὐθῦνες ἀπέναντί των καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ φροντίζη ὅπως τὸ Κάρμα τοῦ κόσμου γίνεται ἐλαφρότερο χάρις στὴν δική του στάσι.

Ἕνας ἀνοικτὸς νοῦς εἶναι σημεῖον μεγάλου θάρρους, διότι σημαίνει ἐξομολόγησι ἰδεῶν τὶς ὁποῖες θὰ ἀπορρίψη ἀργότερα ὅταν ἡ συνείδησις γίνη εὐρύτερη.

Ὁ Δρ Ἀραντέηλ εἶπε κάποτε ὅτι «αἱ λέξεις μόλις εἰπωθοῦν εἶναι ἤδη ξεπερασμένες».

Ἕνας ἀνοικτὸς νοῦς εἶναι δυναμικὸς νοῦς, πάντοτε ἕτοιμος νὰ ἀκούση τὴν ἐσωτερικὴ φωνή, δηλαδὴ ἕνας νοῦς ποὺ διατηρεῖ τὴν ἐπαφὴ μεταξὺ Μποῦντι (Ἐνοράσεως) καὶ Μάνας (Ἀνωτέρας Διανοίας). Συγκεντρώνεται στὰ πράγματα ἐκεῖνα ποὺ ἀξίζουν πραγματικὰ καὶ δὲν σπαταλᾶ τὸ ἐνδιαφέρον του σὲ ἀσήμαντα πράγματα. Γι' αὐτόν, τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἔρχεται πρῶτον καὶ ἀσχολεῖται μὲ τὶς ἀλήθειες ἐκεῖνες ποὺ εἶναι βασικὲς καὶ οὐσιώδεις. Ἐφ' ὅσον ἡμεῖς οἱ θεόσοφοι εἴμεθα ἐρευνηταὶ τῆς Ἀληθείας, ὁ νοῦς μας θὰ στρέφεται πρὸς ἐκείνην τὴν κατεύθυνσι καὶ ἀργὰ ἢ γρήγορα ἡ ἔρευνα θὰ ἐπιτύχη καὶ θὰ βρεθῆ ἡ Ἀλήθεια σὰν πολύτιμο κόσμημα ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ στὴν ὁποία βαδίζει κάθε ἄτομον. Ὅσο περισσότερα ἄτομα ὑπάρχουν μὲ ἀνοικτὸν νοῦν, τόσον εὐτυχέστερος θὰ εἶναι ὁ κόσμος στὸ μέλλον, διότι θὰ ἔχουν τὴν ἐπιδεξιότητα νὰ ἐπωφελοῦνται κάθε εὐκαιρίας πρὸς παροχὴν ἐξυπηρετήσεως καὶ βοηθείας ὅπου χρειάζεται.

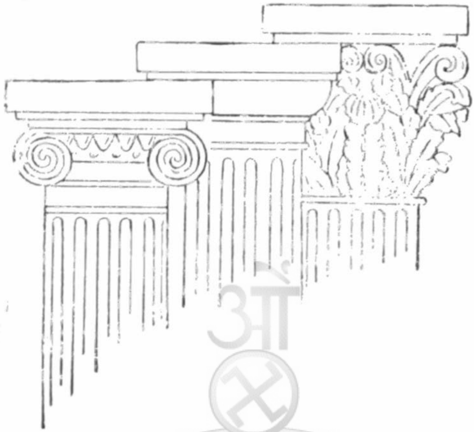
★

Νικᾶν αὐτὸν ἑαυτόν, πασῶν νικῶν πρώτη καὶ ἀρίστη.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Νὰ εἶσαι αὐστηρὸς γιὰ τὸν ἑαυτό σου καὶ ἐπιεικὴς γιὰ τοὺς ἄλλους.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ

Ὁ Τεκτονισμὸς καὶ ὁ σημερινὸς Κόσμος

Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθῆ ὅτι τὰ ἀνθρώπινα πράγματα διέρχονται περίοδο ἀναταραχῆς. Μιὰ διάχυτη ἀνησυχία εἶναι σκορπισμένη παντοῦ. Παντοῦ κάτι καίγεται. Παντοῦ κάποια μικρὴ πυρκαγιὰ ὑψώνει τὶς φλόγες της πρὸς τὸν οὐρανό. Σορβόννη, Βιετνάμ, Πράγα, Μέση Ἀνατολή, Πεκῖνο, Τέξας, Χάρλεμ... Κάτι δὲν πάει καλά.

Καὶ τί θὰ γίνη ἐὰν κάποια ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἑστίες δώση τὸ ἔναυσμα γιὰ μιὰ μεγάλη γηΐνων διαστάσεων φωτιά; Ὁ κίνδυνος ὑπάρχει. Καὶ ἐπισημαίνεται ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τῆς Βιολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Μασσαλίας κ. Ἀνρὶ Πράτ, στὸ ἔργον του «Ἡ ἐκρηκτικὴ μεταμόρφωσις τῆς Ἀνθρωπότητος», λέγει: «Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διαπιστώσωμε ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα δεκαπέντε ἔτη, τὸ ἐνδεχόμενον καταστροφῆς τοῦ κόσμου μᾶς πλησιάζει κατὰ τρόπον ἀνησυχαστικόν. Σήμερα, πράγματι, δὲν εἶναι πλέον ἐξωτερικοὶ παράγοντες ἀναδυόμενοι ἐκ τοῦ κοσμικοῦ ὑπερπέραν, οἱ ὁποῖοι συνιστοῦν τὸν ἐπικρεμάμενον κίνδυνον, ἀλλὰ παράγοντες ἐσωτερικοί, ἀνθρώπινοι, πλησιέστεροι. Κατὰ συνέπειαν, πλέον ἐπίφοβοι. Ὁ κίνδυνος δὲν προέρχεται πλέον ἐκ τῆς τυφλῆς μοίρας τῶν μηχανισμῶν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἐκ τῆς περαιτέρω πορείας, τῆς ρυθμιζομένης ἐκ τῆς διανοητικῆς δραστηριότητος τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου».

Ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης ἔχει ἀναπτύξει τρομακτικὰ τὸν τεχνι-

κὸν — ἐπιστημονικὸν πολιτισμόν της. Ὁ κόσμος εἶναι γεμᾶτος μεγαλοφυΐες, ποὺ ἔχουν θέσει τὸν «δάκτυλον» στὰ μεγάλα μυστικὰ τῆς φύσεως. Ἡ βαρύτης ἔχει νικηθῆ μὲ τὴν ταχύτητα τῶν χιλιάδων χιλιομέτρων τὴν ὥρα, ἡ πυρηνικὴ ἐνέργεια ἔχει δεσμευθῆ καὶ ἔχει τεθῆ στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἄνθρωπος ἑτοιμάζεται νὰ κατακτήση τὸ σύμπαν. Ὅλα σχεδὸν τὰ προβλήματα ἔχουν λυθῆ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνη μεγαλοφυΐα. Ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ ἕνα: τὸ πρόβλημα «ἄνθρωπος». Ὁ ἀνθρώπινος κόσμος εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ μεγαλοφυΐες. Ψυχικά, ὅμως, εἶναι ἄδειος. Αὐτὴ ἡ ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξις τῆς ἰδιοφυΐας τὸν ἔχει καταστήσει ἕνα λογικὸν ὂν τρομακτικῶν διαστάσεων, ἕναν δεινόσαυρο τοῦ πνεύματος. Καὶ γνωρίζομε ὅλοι ποῦ ὡδήγησεν τὸ εἶδος τῶν δεινοσαύρων, τὸ ὑπερβολικό τους μέγεθος: στὸν ἀφανισμό. Καὶ τοῦτο, διότι τὸ σύμπαν δὲν διέπεται μόνον ἀπὸ νόμους τῆς ἐπιστήμης τῶν μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν.

Ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη ἀρχίζει νὰ ἀμφιβάλλη ἂν τὰ μαθηματικὰ (δηλαδὴ ἡ καθαρὴ λογική) διαθέτουν τὶς ἀπόλυτες ἰδιότητες. Ἄρχισε νὰ ὑποπτεύεται ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Νόμους τῆς Λογικῆς ὑπάρχει καὶ ἄλλος Νόμος.

Εἰς τὸ ὑλικὸν σύμπαν, ὁ Νόμος αὐτὸς ὀνομάζεται Ἕλξις, καὶ κρατάει σὲ ἁρμονία τοὺς κόσμους τῶν ἀστεριῶν. Εἰς δὲ τὸ ἀνθρώπινο Σύμπαν, ὁ νόμος αὐτὸς ὀνομάζεται Ἀγάπη καὶ δημιουργεῖ τὴν ζωή, μὲ κορυφαῖο δημιούργημα τὸν ἄνθρωπο.

Ὁ νόμος τῆς Ἕλξεως λειτουργεῖ μὲ ἀπόλυτη ἁρμονία. Σκεφθήκατε τί μπορεῖ νὰ συμβῆ ἂν διαταραχθοῦν οἱ νόμοι τῶν τροχιῶν στὰ οὐράνια σώματα; Ἂν ἐπὶ παραδείγματι ὁ ἀστεροειδὴς Ἴκαρος ξέφευγε ἀπὸ τὴν κανονικὴ τροχιά του, καθὼς πέρασε τόσον κοντὰ ἀπὸ τὴν γῆ καὶ ἔπεφτε ἐπάνω μας; Ὑπελογίσθη ὅτι ἂν συνέβαινε αὐτό, θὰ ἐσημειοῦτο ἔκρηξις ἴση μὲ 20.000 πυρηνικὲς βόμβες τῶν 100 μεγατόννων. Δηλαδή, θὰ κατεστρέφετο ἡ γῆ...

Ἀλλὰ ὁ Νόμος τῆς Ἀγάπης, νόμος φυσικὸς καὶ θεῖος, αὐτὸς — ἔχει διαταραχθῆ.

Καὶ προβάλλει τὸ καθῆκον γιὰ τὶς πνευματικὲς δυνάμεις ν᾽ ἀγωνισθοῦν πρὸς ἀποκατάστασίν του, μέσα στὸ συσκοτισμένο πνεῦμα καὶ τὴν χαλαρωμένη συνείδησι τοῦ ἀνθρώπου. Ἀνάμεσα στὶς πνευματικὲς δυνάμεις εἶναι καὶ ὁ Τεκτονισμός.

Βέβαια, στὰ τυραννικὰ καθεστῶτα διώκεται. Ἐπειδὴ ἕνα ἀπὸ τὰ ἄρθρα πίστεως τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι ἡ Ἐλευθερία. Ἐδιώχθη ἀγρίως στὴν φασιστικὴ Ἰταλία καὶ στὴν ναζιστικὴ Γερμανία. Ἀπαγορεύεται δὲ καὶ σήμερα στὴν Ἱσπανία, στὴν Πορτογαλία, στὴν Σοβιετικὴ Ρωσία καὶ στὶς ἄλλες κομμουνιστικὲς χῶρες. Λειτουργεῖ, ὅμως, καὶ ἀναπτύσσεται στὰ ἐλεύθερα δημοκρατικὰ καθεστῶτα· καὶ ἀριθμεῖ σήμερα περίπου πέντε ἑκατομμύρια τακτικῶν μελῶν. Εἶναι, λοιπόν, μία Δύναμις.

Ἐπὶ πλέον τῆς ἀριθμητικῆς του δυνάμεως, ἔχει καὶ τὸ περί-

φημο «μυστικό» του. Ἕνα μυστικό, ποὺ τὸ κρατάει κρυμμένο βαθειὰ μέσα στὰ ἐργαστήρια καὶ μέσα στὶς καρδιές. Καὶ δὲν τὸ παραδίνει στὰ πάθη καὶ στὸν θόρυβο τῆς πολύβοης κοινωνίας, γιὰ νὰ τὸ προστατεύση ἀπὸ τὴν φθορά. Καὶ πιστεύουν οἱ Τέκτονες πὼς αὐτὸ τὸ μυστικὸ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μπορεῖ νὰ σώση σήμερα τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν καταστροφὴ καὶ νὰ τὴν ὁδηγήση στὸν δρόμο τῆς προόδου καὶ τῆς εὐτυχίας.

Αὐτὸ τὸ «μυστικὸ» δὲν παραδίδεται. Ἀνθίζει μόνο του μέσ' στὶς ἀνθρώπινες καρδιὲς σὰν μυστικὸν ρόδον. Ὁ Τεκτονισμὸς κατέχει μόνον τὸν σπόρο του. Ἀπὸ τὴν καλλιέργεια ἐξαρτᾶται ἐὰν θὰ ἀνθίση.

Τὸ «μυστικὸ» λέγεται ΑΓΑΠΗ. Μὲ τὴν Ἀγάπη χωρὶς διακρίσεις θὰ μπορέση ὁ κόσμος νὰ ὁδηγηθῆ σὲ μιὰν παγκόσμια ἀδελφότητα, ποὺ θὰ τὸν σώση ἀπὸ τὴν καταστροφή. Εἶναι ὁ καινούργιος οὑμανισμός, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἔχει ἀνάγκη ὁ πάσχων κόσμος γιὰ νὰ σωθῆ ἀπὸ τὸν μοντέρνο μηδενισμὸ ποὺ ἔχει ἐξαπολυθῆ. Γιὰ τὴν πραγματοποίησι τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἀποκατασταθῆ ὁ μέγας φυσικὸς Νόμος τῆς Ἀγάπης, ποὺ ἔχει διαταραχθῆ στὸν πλανήτη μας. Εἶναι ἀπαραίτητον, αἱ δυνάμεις τοῦ κακοῦ, ποὺ ἔχουν ἐξαπλωθῆ σ' ὅλα τὰ μήκη τῆς γηΐνης σφαίρας καὶ πυρπολοῦν τὴν ἀνθρωπότητα, νὰ χαλιναγωγηθοῦν καὶ νὰ τεθοῦν ὑπὸ ἔλεγχον. Τὸ ἔργο αὐτὸ χρειάζεται Σοφία καὶ Δύναμη καὶ Κάλλος γιὰ νὰ ἐπιτύχη. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο ὁ Τεκτονισμὸς πολλὰ μπορεῖ νὰ προσφέρη — καὶ ὀφείλει!

Στὸν σημερινὸ κόσμο ὁ Τεκτονισμὸς καλεῖται νὰ παίξη τὸν ρόλο του, ἕνα ρόλο πρωταρχικὸ μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀτέλειωτη ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας πρὸς τὸ τελικό, τὸ ὠμέγα ποὺ εἶναι καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ὑπέροχης αὐτῆς περιπέτειας, ποὺ τὴν ἀποκαλοῦμε ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι, Ζωή. Καὶ τὸ χρέος αὐτὸ δὲν τίθεται, στὴν οὐσία, παρὰ μπροστὰ στὸν καθένα μας.

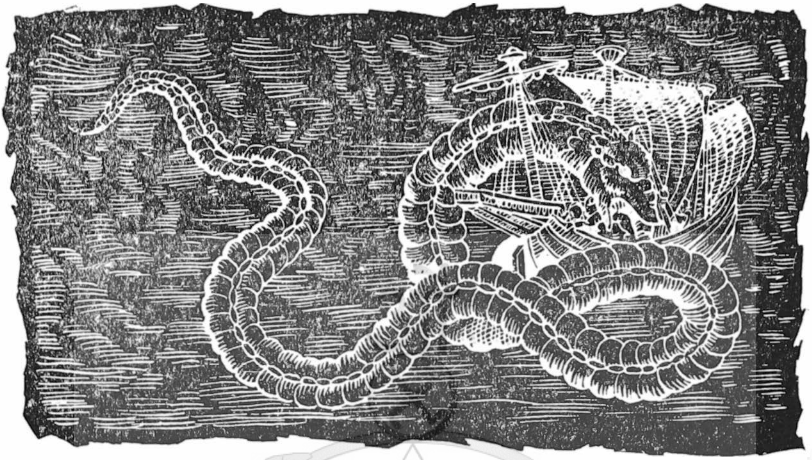
ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΣΑΡΔΑΝΗΣ

★

Ἡ χαρὰ εἶναι ἐκδήλωσις σωματικῆς, διανοητικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγείας. Χωρὶς αὐτὴν γαλήνη καὶ ἁρμονία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξη εἰς τὸ πνεῦμα.

Ἡ ζωὴ εἶναι πλουσία δι' ἐκεῖνον ποὺ ἔχει πλοῦτον εἰς τὴν ψυχήν.

ΑΝΤ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀναπαράστασις γκραβούρας τοῦ 16ου αἰῶνος.

Ο "ΜΕΓΑΛΟΣ ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΟΦΙΣ„

ΣΥΝΗΘΙΖΕΤΑΙ τὸν Αὔγουστο κάθε ἔτους νὰ γίνεται στὸν διεθνῆ τύπο λόγος γιὰ τὸν «μεγάλο θαλάσσιο ὄφι». Εἶναι μιὰ πολὺ παληὰ ἱστορία...

Τὴν ἐποχὴ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου — Φιλίππου (1773-1850) ὁ «Συνταγματικὸς» ἦταν ἡ μεγαλύτερη παρισινὴ ἐφημερίδα καὶ ὁ διευθυντής της δόκτωρ Βερόν, ὅταν ἐρχόταν ὁ Αὔγουστος, ἔλεγε σ' ἕνα συντάκτη του: «Γράψε ἕνα κομμάτι, γιὰ νὰ ἀναγγείλωμε ὅτι ὁ μεγάλος θαλάσσιος ὄφις ἐμφανίστηκε στὸ στενὸ Ντόβερ — Καλαὶ καὶ τὸν εἶδαν ἀπὸ ἕνα φορτηγὸ καράβι, ὄνομα καὶ χώρα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναφέρωμε...»

Καὶ ὅμως ὁ θαλάσσιος ὄφις δὲν εἶναι μῦθος. Ἂν καὶ πολλὰ ὑπερβολικὰ ἔχουν γι' αὐτὸν ἀναφερθῆ.

Γιὰ πρώτη φορὰ στὰ χρονικά, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Οὐψάλας Ὀλὰφ Μάγνους, γύρω στὰ 1522, περιγράφει τὸν θαλάσσιο ὄφι σὰν ἕνα τέρας, ποὺ ἀπειλεῖ τοὺς ναυτικούς. Ἔχει μῆκος 15 μέτρων τὸ λιγώτερο. Τὸ κεφάλι του μοιάζει ἀλογήσιο. Ἡ χαίτη του τὴ νύχτα φωσφορίζει. Τὸ σῶμα του εἶναι ὅλο σκεπασμένο μὲ λέπια. Ρίχνεται στὰ καράβια καὶ ὅ,τι μπορέση ν' ἁρπάξη...

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 16ου αἰῶνος, φαίνεται πῶς ἕνα θαλάσσιο τέρας ἐξεβράσθη σὲ μιὰ ἀκτὴ τῶν νήσων Ὀρκάδων. Ἦταν 24 μέτρα μακρὺ καὶ μὲ περιφέρεια 5 μέτρων. Ἕνας σοφὸς τῆς ἐποχῆς, ὀνόματι Ροντελέ, τὸ περιγράφει ὡς ἐξῆς: «Τὸ σῶμα του εἶναι πιὸ στρογγυλὸ ἀπὸ τοῦ χελιοῦ. Τὸ κεφάλι του εἶναι σὰν τὸ μουγγρί. Ἡ ἄνω μασέλα εἶναι μεγαλύτε-

ρη καὶ ὑπάρχουν δύο χαυλιόδοντες. Τὸ χρῶμα τῆς ἐπιδερμίδος εἶναι κιτρινωπό, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κοιλιά, ποὺ εἶναι σταχτιά. Ἔχει δύο πλωτῆρες δίπλα στὰ βράγχια».

Οἱ Σκανδιναβοὶ χρονικογράφοι δίνουν καὶ ἄλλες περιγραφές, πολὺ διαφορετικές. Ὁ Ἄγγλος σοφὸς Οὔλντεμανς ἀρίθμησε σὲ 172 τὶς διάφορες περιγραφὲς τοῦ θαλασσίου τέρατος ἀπὸ τὸν 16ον αἰῶνα ὡς τὸν 20όν. Μπορεῖ σ' ὅλες αὐτὲς τὶς περιπτώσεις νὰ ἦταν ὀφθαλμαπάτη;

Ἀνάλογες περιγραφὲς ἔγιναν καὶ στὴν Ἀμερική. Τὸ 1819 ἐθεάθη ἕνας θαλάσσιος ὄφις ὄχι μακρυὰ ἀπὸ τὴ Νέα Ὑόρκη. Εἶχε κεφάλι σὰν ἄλογο. Τὸ 1898, στὴν Ἰνδοκίνα, ὁ πλοίαρχος Λαγκρεσὶλ εἶδε τὸ τέρας καὶ ἔκαμε ἀναφορά, μὰ δὲν θέλησαν νὰ τὸν πιστέψουν. Στὴν ἴδια περιοχή, ὁ ὄφις ἐνεφανίσθη πάλι στὶς 25 Φεβρουαρίου 1904. Τὸν εἶδε ὁ κυβερνήτης μιᾶς γαλλικῆς κανονιοφόρου. Στὴν ἀρχὴ τοῦ φάνηκε πὼς ἦταν τεράστια χελῶνα, μὰ ὅταν ὁ ὄφις ἀνέβηκε στὴν ἐπιφάνεια καὶ κολυμβοῦσε γρήγορα, ἄλλαξε γνώμη. Τὸν ὑπελόγισε γύρω στὰ 30 μέτρα. Περνοῦσε κάτω ἀπὸ τὸ πολεμικό, ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος στὸ ἄλλο, ἔπειτα χάθηκε, προτοῦ προλάβουν νὰ τοῦ πάρουν φωτογραφία. Τὸν εἶδαν καὶ μερικοὶ ναῦτες. Ἡ ἀναφορὰ τοῦ κυβερνήτου ἐστάλη στὸ Παρίσι καὶ ὁ καθηγητὴς Ἀλφρέδος Ζιὰρ ἔκαμε ἀνακοίνωσι στὴν Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν.

Τὸ 1905 τὸ πλήρωμα καὶ οἱ ἐπιβάται τοῦ «Ἀρμαδέηλ Κάσλ» εἶδαν δυτικὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ ἕναν θαλάσσιο ὄφι περίπου 18 μέτρων. Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν ἦταν καὶ ὁ διάσημος Ἄγγλος συγγραφεὺς Κίπλιγκ. Τὸ ἑπόμενον ἔτος, Αὔγουστο πάλι, ἡ ἀγγλικὴ θαλαμηγὸς «Βαλχάλλα» τοῦ κόμητος Κράουφορδ ἔπλεε στὶς ἀκτὲς τῆς Βραζιλίας, ὅταν ἐνεφανίσθη ὁ ὄφις. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐπιβάτες, ὁ σὲρ Μὴντ Γουάλδο ἔκαμε ἔκθεσι πρὸς τὴν Ζωολογικὴ Ἑταιρία τοῦ Λονδίνου: «Ὁ θαλάσσιος ὄφις ἦταν βαθυπράσινου χρώματος. Μήκους 10 μέτρων. Ἔβγαινε ἔξω ἀπὸ τὸ νερὸ κατὰ 60 πόντους. Ὁ λαιμός του μήκους 2,50 μέτρων ἐτελείωνε σ' ἕνα κεφάλι σὰν χελώνας». Ἐπὶ τῆς θαλαμηγοῦ ἦταν καὶ ὁ φυσιοδίφης Νικόλ, ὁ ὁποῖος ἐπεβεβαίωσε τὴν ἔκθεσι.

Μποροῦμε ν' ἀμφισβητήσωμε ὅλες αὐτὲς τὶς μαρτυρίες; Σύμφωνα μὲ τὴν ἀναφορὰ τοῦ Ἀλφρέδου Ζιάρ, «θὰ πρέπει νὰ ὑποθέσωμε ὅτι τὸ ζῶο αὐτὸ ἀνήκει σὲ μιὰ συνομοταξία μεγάλων ἑρπετῶν ποὺ ὡς τώρα θεωρούσαμε ἐξαφανισμένα τελείως».

Τὸ 1953, ἀνοικτὰ τῶν Κομόρων νήσων, δυτικὰ τῆς Μαδαγασκάρης, οἱ ψαράδες ἀνέσυραν ἕνα κοιλάκανθο, κρῖκο ἀνάμεσα στὰ ψάρια καὶ τὰ ἑρπετά, ποὺ δὲν ὑποψιάζοντο τὴν ὕπαρξί του οἱ ἐπιστήμονες καὶ νόμιζαν ὅτι εἶχε πιὰ ἐξαφανισθῆ ἀπὸ τὴν ζωή.

Μήπως ἐγγίζει ἡ στιγμὴ ποὺ ὁ μῦθος γιὰ τὸν «μεγάλο θαλάσσιο ὄφι» θὰ παραχωρήση τὴ θέσι του στὴν πραγματικότητα;

ROGER REGIS

Ἡνωμένα Ἔθνη καὶ παγκόσμια Κοινὴ Γνώμη

Τοῦ κ. ΣΑΒΒΑ ΛΟΙΖΙΔΗ

Ὁ Ὀργανισμὸς Ἡνωμένων Ἐθνῶν, συσταθεὶς μετὰ τὰ τρομερὰ δεινὰ τοῦ Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, ὡς ἡ τελευταία ἐλπὶς τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν πρόληψιν νέου ἀφαντάστου καταστρεπτικοῦ πολέμου, ἔταξεν ὡς κύριον σκοπόν του τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας, ἐνῷ παραλλήλως ἀναπτύσσει ἀξιόλογον δραστηριότητα παγκοσμίου ἐκτάσεως εἰς προγράμματα οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, ἐνισχύσεως τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν, προστασίας τοῦ παιδιοῦ, καταπολεμήσεως τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ, βελτιώσεως τῆς ὑγείας καὶ βοηθείας μὲ τρόφιμα εἰς λιμώττοντας λαούς.

Ἀτυχῶς, ἀπὸ τὸ ἔργον τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἔρχεται εἰς τὴν εὐρυτέραν δημοσιότητα περισσότερον ἡ πολιτικὴ δραστηριότης, ἥτις εἶναι μὲν ἡ σοβαρωτέρα, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ πτωχοτέρα, εἰς ἀπόδοσιν. Βεβαίως εἰς πλείστας περιπτώσεις ἐπέτυχον τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη καὶ εἰς τὸν πολιτικὸν τομέα, διὰ τῆς μεσολαβήσεως, ἢ τῆς ἐπεμβάσεώς των κατορθώσαντα νὰ ἀποτρέψουν τὸ νὰ ἐξελιχθοῦν προστριβαί, ἢ συμπλοκαὶ εἰς πραγματικοὺς πολέμους. Ἐπίσης κατορθώσαντα νὰ περιορισθοῦν καὶ ἐκλείψουν τοπικοὶ πόλεμοι, οἵτινες ἠπείλουν νὰ ἐπεκταθοῦν εἰς βαθμὸν ἐπικίνδυνον διὰ τὴν παγκόσμιον εἰρήνην.

Εἰς πολλὰς ὅμως δυστυχῶς περιπτώσεις ἡ πολιτικὴ δραστηριότης τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν περιωρίσθη εἰς ἀποφάσεις μὴ γενομένας σεβαστάς, ἰδίως ὅπου ἐνεφανίζετο σύγκρουσις τῶν συμφερόντων τῶν λεγομένων ὑπερδυνάμεων, ἢ εἰς συστάσεις ἠθικῆς μόνον σημασίας. Πάντως ὅπου αἱ συστάσεις τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἐκέρδισαν γενικῶς τὴν Παγκόσμιον Κοινὴν Γνώμην, δὲν ἤργησαν νὰ φέρουν τοὺς καρπούς των, ὡς συνέβη μὲ τὴν κατάργησιν τῆς ἀποικιοκρατίας.

Διὰ τοῦτο τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη ἔχουν πρὸ παντὸς ἀνάγκην τῆς Παγκοσμίου Κοινῆς Γνώμης. Συνεπῶς τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη χρειάζονται τὴν συνεργασίαν, ὄχι μόνον τῶν Κυβερνήσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν λαῶν τῶν διαφόρων χωρῶν. Ὑπῆρξε λοιπὸν σοφὴ ἡ ἰδέα ἱδρύσεως εἰς τὰς χώρας μέλη τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν τοπικῶν Συνδέσμων πρὸς καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος τοῦ διεθνοῦς τούτου Ὀργανισμοῦ καὶ διαφώτισιν τοῦ λαοῦ ἑκάστης χώρας ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ ἔργου του. Διότι οἱ λαοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ πρέπει προπαντὸς νὰ συνειδητοποιήσουν τὰς ἀρχὰς καὶ σκοποὺς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, ἐντὸς τῶν κόλπων των πρέπει νὰ δημιουργηθῇ ἡ κατάλληλος ἀτμόσφαιρα, ὥστε καὶ αἱ κυβερνήσεις νὰ ἐπηρεάζωνται εὐνοϊ-

κῶς πρὸς σεβασμὸν τῶν ἀρχῶν καὶ σκοπῶν τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν.

Πρέπει ὅμως καὶ ὁ ἴδιος ὁ συγκεκροτημένος Παγκόσμιος 'Οργανισμός, ὁ καλούμενος ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ, νὰ δώση μεγαλυτέραν προσοχὴν εἰς τὴν δημιουργίαν Παγκοσμίου Κοινῆς Γνώμης, εὐνοϊκῆς διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν των καὶ σεβασμὸν τῶν ἀρχῶν των. Πρὸς τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχη ἡ δυνατότης πληρεστέρας διαφωτίσεως, ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς πολιτικῆς των δραστηριότητος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ, οἰκονομικοῦ, μορφωτικοῦ κ.λ.π. ἔργου των.

Κάποτε ἠρωτήσαμεν ἕνα ἀνώτερον λειτουργὸν τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν, διατί αἱ προσπάθειαι καὶ τὰ ἐπιτεύγματα τῶν 'Ηνωμ. 'Εθνῶν εἰς διαφόρους χώρας δὲν προβάλλονται καὶ δὲν γίνονται εὐρύτερον γνωστὰ εἰς τὴν Κοινὴν Γνώμην, οὔτε κἂν τῶν χωρῶν εἰς τὰς ὁποίας αἱ ὑπηρεσίαι προσφέρονται. 'Η ἀπάντησις ἦτο, ὅτι τὰ 'Ηνωμ. 'Εθνη ἐκ μετριοφροσύνης, δὲν διατυμπανίζουν τὸ ἔργο των. Τοῦτο εἶναι ὀρθὸν ἀπὸ ἀπόψεως ἠθικῆς καὶ εὐπρεπείας. Δὲν εἶναι ὅμως ὀρθό, νομίζομεν, ἀπὸ ἀπόψεως πρακτικῆς σκοπιμότητος. Διότι ἐνδιαφέρον καὶ ἐκτίμησις τῆς Κοινῆς Γνώμης καὶ γενικῶς τῶν λαῶν διὰ τὸ μὴ πολιτικὸν μέρος τῆς δραστηριότητος τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν, θὰ δημιουργήσουν εὐνοϊκὴν ἀτμόσφαιραν διὰ τὴν κατανόησιν καὶ τῆς πολιτικῆς των δραστηριότητος, ἡ ὁποία καὶ θὰ καταστῆ πλέον τελεσφόρος.

'Απὸ τὸ Περιοδικὸ «Διεθνὴς Συνεργασία», 'Απρ. 1969.

'Η ἐπιστροφὴ τῶν ἀλχημιστῶν

Χθές, σήμερα, σ' ὅλες τὶς χῶρες, ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ μελετοῦν τὴν ἀλχημεία. Ποιὰ ἀλχημεία, ὅμως; Καὶ γιὰ ποιὸ λόγο;

'Ωρισμένοι ἀπ' αὐτοὺς διατηροῦν φυσικὰ τὴν ἀντίληψη, ὅτι ἡ ἀλχημεία εἶναι μιὰ ξεπερασμένη ἰδέα, ἕνα εἶδος ἁπλοϊκῆς προχημείας παλιᾶς ἐποχῆς, τότε ποὺ οἱ γνώσεις ἦσαν λίγες καὶ μπλεγμένες. Αὐτὴ ὑπῆρξε ἡ ἀντίληψη, ἐπὶ παραδείγματι, τοῦ κλασικοῦ ὀρθολογισμοῦ τοῦ 19ου αἰῶνος. Κι' ὅμως πρόκειται γιὰ ἐσφαλμένη ἀντίληψη. 'Η ἀλχημεία ὑπῆρξε κάτι ἄλλο.

'Ο Φρὲντ Χοὺλ, καθηγητὴς στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Καίμπριτζ, στὸ περίφημο βιβλίο του «Τὰ σύνορα τῆς ἀστρονομίας», ἔλεγε ὅτι ἡ ὕλη εἶναι ὁ ἐκπληκτικώτερος καὶ πλέον θαυματουργὸς τομεύς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μπορεῖ νὰ ἀσκηθῆ ἡ ἀνθρώπινη σκέψη κι' ὅτι ἡ μετριώτατη γήινη ζωὴ μας εἶναι πολὺ λίγο πρᾶγμα δίπλα στὰ ὅσα συμβαίνουν στὴν παγκόσμιο ὕλη, εἴτε γιὰ τὴν καρδιὰ τῶν ἄστρων πρόκειται, εἴτε γιὰ τὶς μακρινὲς περιοχὲς τοῦ Κόσμου, εἴτε γιὰ τὸ μεγάλο κενὸ ποὺ χωρίζει τὰ ἄστρα, ἀπὸ τὰ ἄστρα, τοὺς γαλαξίες ἀπὸ τοὺς γαλαξίες ἢ καὶ τοὺς μεταγαλαξίες,

'Ο «Σμαράγδινος Πίναξ»

ἂν ὄχι τὰ σύμπαντα ἀπὸ τὰ ἄλλα σύμπαντα. Ναί, ἦρθε πράγματι ἡ ἐποχὴ ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ διατυπωθῆ μιὰ νέα φιλοσοφία, ἕνας πραγματικὸς ὑλισμὸς δίπλα στὸν ἀφελῆ ὑλισμὸ τοῦ 19ου αἰῶνος. Διότι εἶναι ὁλοφάνερο, ὅπως ἔγραψε ὁ μεγάλος ἐπιστήμων καὶ ἀλχημιστὴς Ἰσαὰκ Νεύτων, ὅτι «δὲν ἔχομε μαζέψει ἀκόμη παρὰ μερικὰ βότσαλα μόνο τῆς ἀκτῆς». Πέρα ἀπ' αὐτὴν βρίσκεται ὁ ἀπέραντος ὠκεανὸς τῆς γνώσεως.

Καὶ ὅμως ὁ ὠκεανὸς αὐτὸς ἐξερευνήθηκε καὶ ἄνθρωποι χάραξαν τὸν χάρτη τῶν ἀγνώστων ἠπείρων τῆς ἐπιστήμης ποὺ βρίσκονται σ' αὐτόν. Αὐτὴ ἡ γνώση δίπλα στὴν ὁποία ἡ ἐπιστήμη εἶναι πολὺ λίγο πρᾶγμα, ὀνομάζεται ἀλχημεία.

Δὲν εἶμαι κανένας μυημένος, οὔτε κι' ἀνήκω σὲ ὀργάνωση ἀποκρυφιστῶν, μὰ μελέτησα παρ' ὅλ' αὐτὰ τὴν ἀλχημεία ἐπὶ 40 χρόνια. Εἶχα ὡρισμένες ἐπαφές, ἔκανα ὡρισμένα πειράματα. Ἔχω σχηματίσει τὴν βαθυτάτην πεποίθηση ὅτι πρὶν ἀπὸ μᾶς ὑπῆρχε στὸν πλανήτη μας ἕνας πολιτισμὸς ἐξελιγμένος, ποὺ σήμερα ἐξαφανίσθηκε.

Πιστεύω ὅτι ὁ πανάρχαιος αὐτὸς καὶ ἀνύπαρκτος τώρα πιὰ πολιτισμὸς ἀπεδέσμευσε τρομακτικὲς δυνάμεις ποὺ ἀνεστάτωσαν τὶς ἠπείρους, ἔλυωσαν τοὺς πάγους καὶ κατέστρεψαν ἕναν κόσμο μὲ ἀνώτερη ἐξέλιξη. Ἴχνη ἀπ' αὐτὸν τὸν πολιτισμὸ διεσώθηκαν ὡστόσο ἐπὶ ἀρκετὸν καιρὸ κι' ἔτσι ἐξηγεῖται μιὰ παράταση γνώσεων ἕως τὸν δικό μας πολιτισμό. Καὶ εἶναι γιὰ μένα ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ Νεύτων εἶχε ἐπαφὴ μὲ τοὺς τελευταίους θεματοφύλακες τῶν μεγάλων μυστικῶν.

Ἡ ἀλχημεία εἶναι τὸ ἴζημα μιᾶς ἐπιστήμης καὶ μιᾶς τεχνολογίας παρωχημένου πολιτισμοῦ. Ποὺ σημαίνει ὅτι δὲν δίνω καμμιὰ ἀπολύτως πίστη στὶς ἄλλες ἑρμηνεῖες: θεϊκὴ καὶ ἐξωγήϊνη ἀποκάλυψη ποὺ χάρισε στὸν ἄνθρωπο τὴ φωτιά, τὸ τόξο, τὸ σφυρὶ καὶ τὴν ἀλχημεία.

Ἡ ἀλχημεία εἶναι πάρα πολὺ παλαιά, ἀφοῦ τὴν βρίσκομε στὴν Κίνα ἤδη τὸ 4.500 π.Χ. Ἕνα περίφημο κείμενο, πολὺ πιὸ πρόσφατο (τοποθετεῖται χρονολογικῶς γύρω ἀπὸ τὸν 12ον αἰῶνα), ὁ «Σμαράγδινος Πίναξ» ἀναφέρει τὶς μεγάλες ἀρχὲς αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης μὲ τὰ ἑξῆς λόγια: «Εἶναι ἀλήθεια, βέβαιον καὶ ἐξακριβωμένο: αὐτὸ ποὺ βρίσκεται κάτω εἶναι σὰν αὐτὸ ποὺ βρίσκεται ἐπάνω, καὶ αὐτὸ ποὺ βρίσκεται ἐπάνω εἶναι σὰν αὐτὸ ποὺ βρίσκεται κάτω, ὥστε νὰ συντελεσθοῦν τὰ θαύματα τοῦ ἑνὸς πράγματος... Καὶ ὅπως ὅλα τὰ πράγματα ὑπῆρξαν καὶ προῆλθαν ἀπὸ τὸ Ἕνα, ἔτσι ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα γεννήθηκαν ἀπ' αὐτὸ τὸ μοναδικό, διὰ προσαρμογῆς. Ὁ Ἥλιος εἶναι ὁ πατέρας του, ἡ Σελήνη ἡ μητέρα του, ὁ ἄνεμος τὸ ἔφερε στὸ σπλάχνο του, ἡ Γῆ εἶναι ἡ τροφός του... Ἡ δύναμή του εἶναι ἀπεριόριστη στὴ Γῆ... Θὰ χωρίσης τὴ γῆ ἀπὸ τὴ φωτιά, τὸ ἀνεπαίσθητο ἀπὸ τὸ χονδρό, ἁπαλά, μὲ μεγάλη τέχνη. Ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ ξανακατεβαίνει ἀμέσως στὴ γῆ καὶ συλλέγει τὴ δύναμη τῶν ἀνωτέρων καὶ τῶν κατωτέρων πραγμάτων. Ἔτσι θὰ ἀποκτήσης ὅλη τὴ δόξα τοῦ κόσμου καὶ γι' αὐτὸ κάθε σκότος θὰ μακρύνη ἀπὸ σένα. Εἶναι ἡ δυνατὴ δύναμη κάθε δυνάμεως, γιατὶ θὰ νικήση κάθε ρευστὸ καὶ θὰ διεισδύση σὲ κάθε στερεό... Ἔτσι δημιουργήθηκε ὁ κόσμος... Αὐτὴ εἶναι ἡ πηγὴ τῶν θαυματουργῶν προσαρμογῶν ποὺ ὑποδεικνύονται ἐδῶ... Γι' αὐτὸ ὠνομάστηκα Ἑρμῆς Τρισμέγιστος, γιατὶ ἔχω συγκεντρώσει τὰ τρία κομμάτια τῆς φιλοσοφίας τοῦ σύμπαντος. Αὐτὸ ποὺ εἶπα γιὰ τὴν ἐπιχείρηση τοῦ Ἡλίου εἶναι πλῆρες».

Τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι σημαντικώτατο, ἔστω κι' ἂν φαίνεται σκοτεινὸ ἐκ πρώτης ὄψεως, διότι ἐκθέτει τὴν θεωρία τῆς κοσμικῆς ἑνότητος συγχρόνως μὲ τὴ «συνταγή» τοῦ φιλοσοφικοῦ Ἔργου. Ὁ συγγραφεὺς μοιάζει νὰ γνωρίζη ὅτι τὰ ἄστρα ἀντλοῦν τὴν ἐνέργειά τους ἀπὸ τὴν μετουσίωση τῶν στοιχείων. Αὐτὸ ποὺ ἀποκαλεῖ «ἡ ἐπιχείρηση τοῦ Ἡ-

λίου» εἶναι ἡ ἴδια ἡ βάση τῆς κατασκευῆς τῶν βομβῶν (διάσπασις — σύντηξις — διάσπασις) ποὺ ἀπειλοῦν νὰ καταστρέψουν τὴν σημερινὴ ἀνθρωπότητα. Ἀλλά, ἂν πράγματι μποροῦμε νὰ κατασκευάσωμε τέτοιες βόμβες μὲ μέσα σχετικῶς ἁπλά, καλύτερα ἡ «συνταγή» νὰ μείνη μυστική. Οἱ ἀλχημισταὶ δυσπιστοῦσαν. Οἱ σύγχρονοι ἐπιστήμονες συμφωνοῦν μ' αὐτοὺς τουλάχιστον σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο.

Τί μπορεῖ ὅμως νὰ συνέβη γιὰ νὰ χαθῆ αὐτὸς ὁ κόσμος χωρὶς νὰ μπορέση νὰ μᾶς ἀφήση τὸ σύνολο τῆς κληρονομιᾶς του; Πιστεύω ὅτι κάποια δεδομένη στιγμὴ ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ προκάλεσε μιὰ τρομερὴ καταστροφή. Κάποια σύγκρουση πρέπει νὰ μεσολάβησε, στὴν ὁποία χρησιμοποιήθηκαν ὅπλα πολὺ ἰσχυρότερα ἀπὸ τὶς καλύτερες ἀτομικὲς μας βόμβες: ὅπλα ποὺ εἶχαν σὰν συνέπεια νὰ γλυστρήσουν αἱ ἤπειροι καὶ νὰ σχιστῆ ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, νὰ μετατοπισθοῦν οἱ μαγνητικοὶ πόλοι, νὰ μεταβληθοῦν οἱ ζῶνες ραδιενεργείας ποὺ μᾶς προστατεύουν ἀπὸ τὸν ἡλιακὸν ἄνεμο, νὰ ἐκμηδενισθῆ τὸ στρῶμα ἀπὸ ὄζον ποὺ σταματᾶ τὶς ὑπεριώδεις ἀκτίνες, τέλος, νὰ ἀλλοιωθῆ σοβαρὰ τὸ μαγνητικὸ πεδίον τῆς Γῆς.

Ὅλες οἱ σύγχρονες μελέτες τείνουν πράγματι ν' ἀποδείξουν ὅτι κάποια δεδομένη στιγμὴ ἔγιναν σοβαρὲς μεταμορφώσεις ἢ ἀνωμαλίες τῶν φυσικῶν νόμων ποὺ μᾶς εἶναι γνωστοί. Δὲν ἀποκλείεται μάλιστα, μέχρι τέλους τοῦ 20οῦ αἰῶνος, νὰ μπορέσωμε νὰ τοποθετήσωμε χρονολογικῶς, κατὰ προσέγγισιν μερικῶν χιλιετηρίδων, τὴν Μεγάλην Καταστροφή. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ τοποθετηθῆ πρὶν ἀπὸ 100.000 περίπου χρόνια.

Ὅσον τρομερὴ ὅμως κι' ἂν ὑπῆρξε αὐτὴ ἡ καταστροφή, ὅσον σοβαρὰ κι' ἂν στάθηκαν τ' ἀποτελέσματά της σ' ὅλους τοὺς τομεῖς, πρέπει ἐν τούτοις, νὰ ἐπέζησαν μερικοὶ ἄνθρωποι καὶ νὰ διατηρήθηκαν μέσω αὐτῶν ὡρισμένα κομμάτια τῆς παλαιᾶς γνώσεως: θετικὲς γνώσεις, ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἐπικίνδυνη, θρῦλοι ἐπίσης. Τὸ «προπατορικὸν ἁμάρτημα» τῆς χριστιανικῆς θρησκείας βρίσκει ἔτσι τὴν ἐξήγησή του. Ὕστερα διέρρευσαν χιλιετίες καὶ χιλιετίες, οἱ παγετῶνες κατέκλυσαν ἕνα τμῆμα τοῦ πλανήτου, ὕστερα ἀπεσύρθησαν κι' αὐτοί. Ἄρχισαν νὰ σχηματίζωνται οἱ γνωστοί μας πολιτισμοί. Πρὶν ἀπὸ 10.000 χρόνια ὑπῆρχαν ἀκόμη οἱ φύλακες τοῦ μυστικοῦ, οἱ θεματοφύλακες δηλαδὴ τῆς παραδόσεως. Ἐκεῖ ἔχει τὴν πηγή της ἡ Ἀλχημεία, κι' ἀπὸ τότε δὲν ἔπαυσε νὰ βυθίζη τὸν ἄνθρωπο σὲ ὀνειροπολήματα. Πολλοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ προσπάθησαν νὰ ξαναβροῦν τὸ Μεγάλο Μυστικό, ποὺ θέλησαν «νὰ φτιάξουν χρυσό». Ὁ θρῦλος ὅμως σκοτείνιασε αὐτὸ τὸ περίφημο μυστικό. Πάρα πολλοὶ εἶναι οἱ μῦθοι ποὺ ἐξομοίωσαν τὴν ἀλχημεία μ' αὐτὴν τὴν κατασκευὴ τοῦ χρυσοῦ, ἐνῶ φαίνεται ὅτι οἱ πραγματικὰ μυημένοι δὲν ἀπέδιδαν καὶ τόση σημασία σ' αὐτὸ τὸ μέταλλο. Γι' αὐτοὺς ὁ σίδηρος ἦταν πολὺ σπουδαιότερος.

Ὁ σίδηρος, τὸ ξέρομε τώρα, εἶναι πράγματι τὸ μόνον στοιχεῖον ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν μπορεῖς νὰ ἐξαγάγης καμμιὰ ἐνέργεια: οὔτε διὰ τῆς διασπάσεως, οὔτε διὰ τῆς συντήξεως. Ποὺ σημαίνει, σύμφωνα πρὸς τοὺς τεχνικοὺς ὅρους, ὅτι, στὴν κλίμακα ἀπωλείας μάζης, ἔχει βαθμὸ μηδέν. Μὲ ἄλλα λόγια, μποροῦμε ν' ἀποσπάσωμε ἐνέργεια ἀπὸ στοιχεῖα ἐλαφρότερα τοῦ σιδήρου, προσθέτοντάς τα διὰ τῆς συντήξεως: ἔτσι λειτουργεῖ ὁ ἥλιος ἢ ἡ βόμβα ὑδρογόνου. Μποροῦμε ἐπίσης, ν' ἀποσπάσωμε ἐνέργεια ἀπὸ στοιχεῖα βαρύτερα τοῦ σιδήρου, ἀποσυνθέτοντάς τα διὰ τῆς διασπάσεως: κι' αὐτὴ εἶναι ἡ περίπτωση μιᾶς στήλης οὐρανίου ἢ μιᾶς βόμβας Α. Ἀπὸ τὸν σίδηρο, ὅμως, ποὺ εἶναι στὸ μηδὲν δὲν μπορεῖς τίποτα ν' ἀποσπάσης. Ἀποτελεῖ τὴν καταγωγή, τὸν μοχλὸ τοῦ σύμπαντος. Ἕνας Γερμανὸς ἀλχημιστής, ἔγραψε: «Ὁ σίδηρος εἶναι φορεὺς τοῦ μυστηρίου τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ αἵματος».

Πιὸ περίεργη ἀκόμη εἶναι ἡ πα-

ρατήρηση ὅτι ὁ σίδηρος εἶναι ἀναμφισβητήτως ἕνα βασικὸ στοιχεῖον τοῦ σύμπαντος. Ὁποιοδήποτε στοιχειῶδες ἐπιστημονικὸ βιβλίο τὸ ἀποδείχνει: ὁ σίδηρος προκαλεῖ τὸν μαγνητισμό, εἶναι οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς αἱμοσφαιρίνης, δηλαδὴ τῆς ζωῆς, κι' ἀποτελεῖ ἕνα βασικὸ ὑλικὸ τοῦ κόσμου. Τὸν βρίσκομε παντοῦ. Πολὺ σωστὰ λοιπὸν λέει ὁ «Σμαράγδινος Πίναξ»: «Ὅ,τι βρίσκεται ἐπάνω εἶναι ὅπως ὅ,τι βρίσκεται κάτω». Μὲ ἄλλα λόγια, τὸ Σύμπαν δὲν εἶναι φτιαγμένο στὴν τύχη, ὅπως - ὅπως. Εἶναι αὐστηρὰ ὠργανωμένο καὶ ὑπακούει σὲ νόμους, τοὺς ὁποίους μποροῦμε ν' ἀνακαλύψωμε τόσο στὴ μελέτη μιᾶς δροσοσταγόνας, ὅσο ἑνὸς κόκκου ἄμμου ἢ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο μάθημα τῆς ἀλχημείας. Αὐτὸ γνώριζαν οἱ ἄνθρωποι πρὶν ἀπὸ δέκα χιλιάδες χρόνια.

Σ' ὅλους, λοιπόν, τοὺς γνωστοὺς μας πολιτισμοὺς βρίσκομε ἀνθρώπους ποὺ διετήρησαν μερικὰ στοιχεῖα τοῦ «μεγάλου μυστικοῦ». Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου ὅμως, τὸ «μυστικὸ» ἀλλοιώθηκε. Ἀναμίχθηκε μὲ μυστικισμό, συνταυτίσθηκε μὲ τὶς διάφορες θρησκεῖες. Παρεδόθησαν, ἐν τούτοις, μερικὰ ὑποπροϊόντα του στὴν ἀνθρωπότητα: ἡ πορσελάνη, ἡ πυρῖτις, τὰ ὀξέα, τὰ ἀέρια. Ὁ ἠλεκτρισμὸς ἦταν γνωστὸς τὸν 2ον αἰῶνα π.Χ. ἀπὸ τοὺς ἀλχημιστὰς τῆς Μεσοποταμίας. Καὶ οἱ ἀλχημισταὶ τῆς Κίνας, τὸν 2ον μ.Χ. αἰῶνα, παρήγαγον ἀλουμίνιον μὲ μιὰ μέθοδο τελείως ἄγνωστη σὲ μᾶς. Ἔτσι ὁ Νεύτων μπόρεσε νὰ γράψῃ σὲ μιὰ ἐπιστολή του τοῦ 1676: «Ὑπάρχουν κι' ἄλλα μυστικὰ δίπλα στὴν μετουσίωση τῶν μετάλλων καὶ οἱ μεγάλοι δάσκαλοι εἶναι οἱ μόνοι ποὺ τὰ γνωρίζουν».

Βλέπομε λοιπὸν ὅτι οἱ ἀλχημισταὶ προσφέρουν ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ στὸ κοινὸ μερικὰ κομματάκια τῆς γνώσεώς τους, ποὺ βοηθοῦν τὴν ἐπιστημονικὴ πρόοδο καὶ τὴν τεχνική.

JACQUES BERGIER

«Βῆμα», 25 Μαΐου

Ἀνάγκη συγεργασίας Ἐκκλησίας-Ἐπιστήμης

Ἡ κοινότητα ἀνάμεσα στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Ἐπιστήμη, στὴν ὁποία βλέπω τὴ σοβαρὴ προϋπόθεση συνεργασίας γιὰ τὸ καλὸ τοῦ πλανήτη μας, περιέχεται μέσα στὴν πραγματικὰ ἀληθινὴ διεθνοποίηση τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης καὶ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 16ου αἰῶνα ἡ Ἐκκλησία εἶχε μονοπωλήσει ὅλο τὸ σύστημα τῆς Δημιουργίας καὶ κρατοῦσε σ' αὐτὸν τὸν τομέα τὶς δεσπόζουσες θέσεις, τὶς ὁποῖες ἦταν ζήτημα, ἂν θὰ τολμοῦσε κάποιος νὰ διεκδικήσῃ. Γι' αὐτὸ κάθε ἐπιστημονικὸς τομέας, ἐκτὸς ἀπὸ σπάνιες ἐξαιρέσεις, ἦταν προσιτὸς μόνο σ' ἐκείνους, ποὺ κατεῖχαν κάποιες, ἔστω ἀκόμα καὶ κατώτερες βαθμίδες τῆς ἐκκλησιαστικῆς — ἱεραρχικῆς κλίμακας.

Ἡ ρῆξη ἀνάμεσα στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία καὶ τὴν φυσικοεπιστημονικὴ σκέψη, οἱ συνέπειες τῆς ὁποίας εἶναι αἰσθητὲς ἕως σήμερα, ἐπῆλθε πραγματικὰ τὸν 16ο αἰῶνα.

Ἀλήθεια, αὐτὴ στοίχισε τὴ ζωὴ ἑνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων - ἐκπροσώπων τῆς νέας μορφῆς σκέψεως. Στὸ κάψιμο πάνω στὴν πυρὰ τοῦ Τζορντάνο Μπροῦνο, στὶς 17 Φεβρουαρίου τοῦ 1600, κρυβόταν τὸ μοιραῖο προμήνυμα. Ὁ Τζορντάνο Μπροῦνο ἦταν τὸ πρῶτο θῦμα τῆς πολιτικῆς ἐκείνης, ποὺ ἀκολουθοῦσαν τότε στὸν τομέα τῆς πνευματικῆς καλλιεργείας οἱ ἡγέτες τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι κινοῦνταν ἀπὸ μιὰ βαθύτατη δυσπιστία πρὸς τὴν φυσικοεπιστημονικὴ σκέψη.

Μέσα στὸ χρονικὸ διάστημα τῶν 300 καὶ περισσοτέρων χρόνων, ποὺ πέρασαν ἀπὸ τότε, ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία εἶχε τὴν τάση νὰ ὑποστηρίζῃ τὴν παλιά, τὴν ἀποκαλουμένη κληρικὴ πνευματικὴ καλλιέργεια, μὲ ὅλες τὶς συνέπειες ποὺ ἀπέρρεαν ἀπ' αὐτήν. Αὐτὸ ὅμως, δὲν σημαίνει, ὅτι δὲν ὑπῆρξαν στὴν Ἐκκλησία καθόλου στοχαστὲς καὶ ἐπιστήμονες, ποὺ προσπαθοῦσαν νὰ ἔλθουν σὲ συζήτη-

ση μὲ τοὺς φυσιοδίφες. Ἀλλά, γιὰ τὸ πόσο ἄτολμες ἦσαν αὐτὲς οἱ ἀπόπειρες, τὸ μαρτυρεῖ, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ζωηρὴ ἐντύπωση ποὺ προεκλήθη σχετικὰ τελευταῖα, ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Τεΐγιὰρ ντὲ Σαρντὲν «Τὸ φαινόμενο τοῦ ἀνθρώπου».

Ἀλλὰ δὲν θὰ εἶχε νόημα νὰ παραδοθοῦμε ἐδῶ σὲ θλιβερὲς σκέψεις, ὑποστηρίζοντας, ὅτι ὅλα ἔγιναν ἔτσι, κι' ὄχι διαφορετικά, ἢ νὰ τὸ ρίξωμε στὴν πικρὴ εἰρωνεία, ἐξ αἰτίας τούτου, ὅπως κάνει ὁ Μουζίλ. Πάρα πολλὰ ἔχουν ποντarισθῆ στὰ χαρτιά. Ἀπὸ παλιὰ εἶναι πιὰ φανερό, ὅτι ὁ ἐπιφανὴς ρόλος, τὸν ὁποῖο παίζουν στὴν κοινωνία οἱ ἐπιστήμονες - φυσιοδίφες, ἐπιφορτίζει σ' αὐτοὺς μιὰ τέτοια εὐθύνη, ποὺ συχνὰ τοὺς φοβίζει κι' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους.

Στὸ γνωστὸ γράμμα του πρὸς τὸν Σίγκμουντ Φρόυντ, ὁ Ἀλβέρτος Ἀϊνστάϊν ἔθεσε στὶς 30 Ἰουλίου 1932 μὲ ἀνησυχία, τὸ ἐρώτημα: «Ὑπάρχει ἄραγε τρόπος, ποὺ ἐπιτρέπει νὰ ἀπαλλάξουμε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν κατάρα τοῦ πολέμου;» Ὅλοι μας τὸ ξέρουμε, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐρώτημα γεννιέται τώρα μπροστὰ στοὺς ἐπιφανεῖς ἐπιστήμονες μὲ ἀκόμα μεγαλύτερη ὀξύτητα. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ καθῆκον ἔγκειται στὸ νὰ ἀποκαταστήσωμε τὴν καρποφόρα συνεργασία ἀνάμεσα στὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες καὶ τὴν Ἐκκλησία, προσπαθώντας νὰ ἀντλοῦμε μαθήματα ἀπὸ τὶς ἱστορικὰ θεμελιωμένες συγκρούσεις, γιὰ τὶς ὁποῖες μιλῶ πιὸ πάνω.

Καρδινάλιος ΦΡΑΝΣΙΣ ΚΑΪΝΙΧ
Πριμᾶτος τῆς Αὐστρίας

«Τὰ Νέα», 2 Ἰουνίου

ΚΟΙΝΟΝ ΠΑΣΧΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Ἡ πρότασις τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου

Τὸ «Εὐρωπαϊκὸν Ἵδρυμα ΔΡΑΓΑΝ» διὰ τὴν προαγωγὴν ἰδεῶν καὶ σχεδίων ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Μορφωτικὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα, ἀναπτύσσει δραστηριότητα ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς, οἰκονομικῆς, δικαστικῆς κ.λ.π. ἑνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης, ἀπαραιτήτου διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν λαῶν της καὶ τῶν μορφωτικῶν ἀξιῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία.

Ὁ οἰκουμενισμὸς καὶ ἡ ἑνοποίησις τῶν Ἐκκλησιῶν, διὰ μίαν καλυτέραν συνεννόησιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀπασχολεῖ τὸν ἱδρυτήν του δόκτορα Κωνσταντῖνον Δραγάν, ὀρθοδόξου ρουμανικῆς καταγωγῆς θεολόγον, ἀπὸ τοῦ 1955 διὰ τοῦ ἐν Ρώμῃ ἐκδιδομένου περιοδικοῦ του Azione Ecumenica Europea. Τὸ διάγγελμα τοῦ «Πατριάρχου τῆς Ἀγάπης» Ἀθηναγόρα τοῦ Α΄ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Πάσχα τῶν Καθολικῶν τοῦ 1969 καθ' ὃ «ὁ ἑορτασμὸς τῆς πανηγυρικῆς αὐτῆς ἑορτῆς, πρέπει νὰ εἶναι εἷς καὶ κοινός», ὤθησε τὸ Ἵδρυμα Δραγὰν νὰ συγκαλέσῃ δύο εὐρωπαϊκὰ οἰκουμενικὰ συμπόσια πρὸς ἐξέτασιν τοῦ θέματος. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν, ἐνημερωτικοῦ χαρακτῆρος, συνῆλθε τὴν 10ην Μαΐου ἐ.ἔ. ἐν Ρώμῃ. Κατὰ τοῦτο διεπιστώθη ὅτι ὑφίστανται καλαὶ διαθέσεις ἑκατέρωθεν. Τὸ Β΄ Οἰκουμενικὸν Εὐρωπαϊκὸν Συμπόσιον συνῆλθε τὴν 11ην Ἰουνίου εἰς Ἀθήνας.

Εἰς τοῦτο μετέσχον ἐκπρόσωποι τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἱδρυμάτων, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, οἱ ὁποῖοι, ἐν πνεύματι ἀγάπης, κατανοήσεως καὶ πραγματικῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης, συνεζήτησαν τὸ θέμα τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα μὲ βάσιν εἰδικὸν μήνυμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα τοῦ Α΄ πρὸς τὸ συνέδριον, ἔχον ὡς ἀκολούθως:

«Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Χριστιανικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς Χριστιανικῆς ὁμολογίας, δι' ὃ καὶ φρονοῦμεν, ὅτι ὁ κοινὸς συνεορτασμὸς τοῦ Πάσχα ἀποτελεῖ ἔνδειξιν καὶ κοινὴν μαρτυρίαν τῆς Χριστιανικῆς Ἑνότητος, μάλιστα ἰδιαιτέρως εἰς ἕνα κόσμον, ὅπως ὁ σημερινός, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ἀξίωσιν, πλήρως δικαιολογημένην, νὰ ἀκούσῃ ἡνωμένος τὸ κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως ἀπὸ μέρους τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἔχομεν ἤδη ἐκφέρει τὴν γνώμην ἡμῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, εἰς τὸ μήνυμα τὸ ὁποῖον ἀπηυθύναμεν ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τοῦ Πάσχα τῶν Δυτικῶν ἀγαπητῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ διετυπώσαμεν σαφῶς τὴν σκέψιν, ὅπως καταβληθῇ, ἐν πλήρει χριστιανικῇ ποιμαντορικῇ ὑπευθυνότητι, πᾶσα προσπάθεια ἀπὸ μέρους πάντων τῶν σεβασμίων ἀδελφῶν ἡγετῶν τῶν ἐπὶ μέρους Χριστιανι-

κῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὁμολογιῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν κοινοῦ παγχριστιανικοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα. Ἔχοντες δὲ ὑπ' ὄψει τὰς μέχρι τοῦδε ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν διαφόρους εἰσηγήσεις, νομίζομεν ὅτι τὸ ἄριστον θὰ ἦτο ἵνα ὁρισθῇ μία σταθερὰ Κυριακή, κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἐν τῷ πλανήτῃ τούτῳ Χριστιανοί, θὰ ἑώρταζον ὁμοῦ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. Ὡς τοιαύτη δὲ Κυριακὴ προτιμοτέρα θὰ ἦτο ἡ δευτέρα Κυριακὴ τοῦ Ἀπριλίου. Εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ βαδίσωμεν ταχεῖ καὶ τολμηρῷ χριστιανικῷ βήματι, πρὸς τὸν κοινὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα καὶ ἐν ἀπολύτῳ ἀνταποκρίσει πρὸς τὴν ἀνάγκην τοῦ αἰῶνος ἡμῶν νὰ καθορίσωμεν μετὰ πάσης σαφηνείας τὰς θέσεις ἡμῶν ὡς πρὸς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα. Διὰ τοῦτο καὶ αὖθις ἐπαναλαμβάνομεν ἵνα εἰσηγηθῶμεν εἰς ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον ὡς ἡμέραν κοινοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, τὴν δευτέραν Κυριακὴν τοῦ Ἀπριλίου, ἐλπίζοντες, ὅτι ὁ κοινὸς οὗτος ἑορτασμός, ὁ σταθερός, θὰ ἀποτελέσῃ ὄχι μόνον ἓν σύμβολον, ἀλλὰ καὶ μίαν θετικὴν συμβολὴν εἰς τὴν τελείωσιν τῆς Χριστιανικῆς Ἑνότητος».

Μετὰ μακρὰν εἰσήγησιν τοῦ θεολόγου κ. Α. Πανώτη καὶ τὰς ὁμιλίας τῶν ἐκπροσώπων Ἐκκλησιῶν Σεβασμιωτάτου Σεραφείμ, μητροπολίτου Ἰωαννίνων, ἐκπροσωποῦντος τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, Μητροπολίτου Ἐλευθερουπόλεως Χρυσάνθου, ἐκπροσωποῦντος τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, ἀρχιμανδρίτου Μελετίου Καλαμαρᾶ, ἐκπροσωποῦντος τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀρχιεπισκόπου Ἰεζεκιὴλ τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ, Βενεδίκτου Ἀρχιεπισκόπου Καθολικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν, Νοβὰκ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, Μάγιερ τῶν Λουθηρανῶν, Ντερμιτιὰν τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, Φουντούλη καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ.λπ. καθηγητῶν, θεολόγων, μαθηματικῶν, ἀστρονόμων, ὁμοφώνως ἐνεκρίθη ἡ πρότασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Διεπιστώθη ὅτι οὐδὲν δογματικὸν ἐμπόδιον ὑπάρχει διὰ τὸν κοινὸν ἑορτασμὸν καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξακολουθῶμεν εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν νὰ ἑορτάζωμεν τὴν Σταύρωσιν καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, κεχωρισμένως, ὑπὸ τὰ εἰρωνικὰ σχόλια τοῦ 1) 3 τοῦ ἀλλοδόξου πληθυσμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Μακαριωτάτου κ. Ἱερωνύμου ἀρχιμανδρίτου κ. Μελετίου Καλαμαρᾶ, γενομένην ὁμοφώνως ἀποδεκτήν, ἀνετέθη εἰς τὸ προεδρεῖον τοῦ Συμποσίου ὅπως, μετὰ ἐνδελεχῆ μελέτην ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τοῦ θέματος, προλειάνῃ καὶ προετοιμάσῃ, ἐντὸς ἑνὸς ἔτους τὸ βραδύτερον, τὴν σύγκλησιν Παγκοσμίου Χριστιανικοῦ Συνεδρίου πρὸς ὁριστικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος.

Εἰς τὸ Συμπόσιον ἀνεγνώσθησαν εὐχετήρια τηλεγραφήματα τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας, Ρουμανίας, τῶν Ἀρχιεπισκόπων Κύπρου, Κρήτης κ.ἄ. Ἐκκλησιῶν.

Τ. Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

'Αδελφιυὸς χαιρετισμὸς ἀπὸ τὸν ΑΔΩΝΙ Λευυωσίας

Τοῦ ΑΧΙΛΛΕΑ ΖΑΒΑΛΛΗ

Ἡ Τεκτονικὴ Στοὰ ΑΔΩΝΙΣ τῆς Λευκωσίας ἐδεξιώθη ἐκδρομεῖς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Σεβάσμιος Διδάσκαλος αὐτῆς κ. Ἀχιλλέας Ζαβαλλῆς ἀπηύθυνε τὸν ἀκόλουθον χαιρετισμόν:

Φίλτατοι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μας ἀδελφοί,

Πολὺ ὀρθά, καὶ μὲ ποιητικὴ χάρι, τὸ ὁμολογεῖ ἡ μελέτη καὶ ἀποκάλυψη τοῦ βάθους τῆς ζωῆς μας: «Κάποιες ὁλόγλυκες στιγμές καὶ νἄταν ἔτσι ὅλη ἡ ζωή!»

Οἱ στιγμὲς τῶν ὀλίγων ἡμερῶν ποὺ περνᾶτε στὸν τόπο μας, εἶναι γιὰ σᾶς —τὸ πιστεύουμε— ἀπὸ τὶς γλυκύτερες τῆς ζωῆς σας. Ὄνειρό σας πανέμορφο ἐπλάσατε, νὰ πατήσετε τὸ χῶμα καὶ ν' ἀπολαύσετε, ὅσον τὸ δυνατὸν πιὸ πολύ, τὴν φυσικὴ καὶ ψυχικὴν ὀμορφιὰ τοῦ ξακουστοῦ νησιοῦ τῆς Ἀφροδίτης μας.

Καταλαβαίνουμε τί γίνεται στοῦ εἶναι σας τὰ τρίσβαθα μὲ τὴν ἐπίσκεψή σας αὐτή: ἱκανοποιημένη ἡ νοσταλγία ξεκουράζει τὴν καρδιά· κάθε τί ποὺ βλέπετε, πρόσωπα καὶ πράγματα, φύση καὶ ζωή, εἶναι στολισμένο μὲ τὴ χαρὰ τῆς γαλήνης, μὲ οὐράνια δροσιά, μὲ τὴν πραγματικότητα μὲ τὴν ὁποία τὸ εἶχε πλάσει ὁ ἁγνός σας πόθος.

Εἶναι δὲ οἱ ὁλόγλυκες αὐτὲς στιγμές σας, στιγμὲς ὁλόγλυκες καὶ γιὰ μᾶς. Στὸ μονόπονο τῆς ζωῆς μας πάλαιμα —ἂς μὴ τὸ ποῦμε καὶ δύσκολο— τέτοιες ἐπισκέψεις περιμένουμε γιὰ νὰ γλυκαίνουμε τὴν ψυχή, μὲ τὸ ἀντίκρυσμα μορφῶν φιλτάτων, ποὺ ἔχουν τὴν ἴδια μὲ μᾶς ψυχή, ψυχὴ Ἑλληνική, τὴν ἴδια ἀγάπη γιὰ τὰ μεγάλα ἰδεώδη, τὸ ἴδιον παρελθόν, ζωῆς πολυκύμαντης καὶ ὡραίας, ζωῆς εὐγενικῆς καὶ ἀγωνιστικῆς.

Γι' αὐτὸ εἶναι τόσο πολλή, τόσο ζωηρή, πραγματικὰ ἀκέραιη καὶ θεώρατη, ἡ ἀγαλλίασή μας ἀπὸ τὸ ταξίδι αὐτὸ ποὺ κάνετε στὴ θρυλική μας Κύπρο.

Καλῶς ὁρίσατε, ἀδελφοὶ φίλτατοι,

Μὲ τὰ χείλη προσφέρουμε τὸν χαιρετισμό μας αὐτό, ζυμωμένον ὅμως στῆς ψυχῆς μας τὸν ἀνώτερο κόσμο, καὶ ἀπ' ἐκεῖ βγαλμένο.

Πολλῶν εἰδῶν λουλούδια δίνουν οἱ ἄνθρωποι σὲ εὐκαιρίες διάφορες: λουλούδια ψεύτικα καὶ ἁπλῶς ὄμορφα σὲ χρῶμα καὶ σὲ γραμμή, ἀλλὰ καὶ λουλούδια φυσικά, ἀπὸ τῆς γῆς τὴ δροσερὴν ἀγκάλη, λουλούδια ζηλευτά, ὄχι μόνο γιὰ χρῶμα καὶ γραμμή, ἀλ-

λὰ καὶ γιὰ μυρωδιὰ καὶ ζωῆς λεπτὴ πνοή.

Ἁγνῆς ψυχῆς γλυκύτατη αὔρα, καὶ ἄρωμα καὶ γλύκα, καὶ ζωή, εἶναι ὁ δικός μας Χαιρετισμός· γιατί, τέτοιος ταιριάζει σὲ ψυχὲς ἀδελφικές, σὰν τὶς δικές σας.

Δεχθῆτε τον σὰν πνοὴ ἀδελφικῆς ἀγάπης ἀπὸ τὸ Σεπτὸ τοῦτο Τεκτονικὸ Ἐργαστήριο, ποὺ μᾶς συνενώνει τόσο σφιχτὰ σὲ ὑψηλὲς ἐπιδιώξεις.

Δεχθῆτε τον καὶ σὰν πνοὴ πολὺ μεγάλης ἀγάπης ἀπὸ ὅλη τὴν Κύπρο, ποὺ ξέρει νὰ ζῇ Ἑλληνικά, προσηλωμένη σὲ ἔργα προόδου, προσηλωμένη στὴν θεϊκὴ ἰδέα τῆς ἀπελευθερώσεώς της ἀπὸ κάθε δεσμὸ ποὺ καταστρέφει τὴν ἀτομικὴ καὶ συνολικὴ εὐτυχία.

Θὰ θέλαμε νὰ ἦταν πολυήμερη ἡ παραμονή σας κοντά μας: γιὰ νὰ δῆτε καὶ νὰ δῆτε, γιὰ ν᾿ ἀκούσετε καὶ ν᾿ ἀκούσετε, γιὰ νὰ συναισθανθῆτε καὶ νὰ συναισθανθῆτε, τόσα καὶ τόσα, ποὺ ὅλα μαζί, συνθέτουν, ὅπως σ᾿ ἕνα σπάνιο μωσαϊκό, τὴν Κύπρο τὴν Ἑλληνική, τὴν Κύπρο τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς εὐσεβείας, τὴν Κύπρο τῆς φιλομαθείας καὶ τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν.

Σὲ λίγο, θὰ ἐπιστρέψετε, στὰ ἱερὰ χώματα τῆς ἰδικῆς μας ὁλόψυχης νοσταλγίας· θὰ ἐπιστρέψετε στὴν Ἀθήνα τῆς παγκοσμίου δόξης, στὴν πόλι τὴν αἰώνια, ποὺ ἑλκύει καὶ συγκεντρώνει στὶς μεγάλες ἰδέες κάθε λαὸ τῆς γῆς αὐτῆς.

Στὴν Ἀθήνα, στὸ σπίτι του ὁ καθένας ἀπὸ Σᾶς τοὺς φιλτάτους ἀδελφούς μας, νὰ διαβιβάσετε τὸν ὁλόψυχο χαιρετισμό μας, καὶ μαζί, στὴν πανσέβαστη Τεκτονική μας Ἀρχή, τὴν Μεγάλη τῆς Ἑλλάδος Στοά, ποὺ σὰν φάρος γλυκόφωτος, καθοδηγεῖ καὶ ἐμᾶς ἐδῶ τοὺς Κυπρίους Τέκτονας, γιὰ νὰ γίνεται ἡ ζωή μας τόσο ὠφέλιμη, τόσο πολύτιμη, τόσο σύμφωνη μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀληθοῦς ἀνθρωπισμοῦ.

Καλῶς ὁρίσατε, φίλτατοι τῆς Ἑλλάδος ἀδελφοί.

Μὲ τὸν Ἀρχαιόφιλο

Κατὰ τὴν ἐκδρομὴν τοῦ Ἀρχαιοφίλου Ὁμίλου Ἐκδρομῶν στὴν Μανὴν Ἀγάθωνος, ὁ κ. Παν. Ζέρβας ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσῃ στὶς Θερμοπῦλες γιὰ τὸ ἀθάνατον ἔπος τῶν Λακεδαιμόνων, καλέσας τοὺς ἐκδρομεῖς νὰ ράνουν μὲ λίγα δαφνόφυλλα τὸν ἱερὰν τόπον τῆς θυσίας, ἡ ὁποία ἐγένετο διὰ τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν τῆς ἐλευθερίας. Καὶ συνδέοντας προσφυέστατα τὴν κλασσικὴν ἀρχαιότητα μὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἀνεφέρθη — σὲ μιὰ δεύτερη ὁμιλία του στὸ γεφύρι τῆς Ἀλαμάνας — σὲ μιὰ ἄλλη θυσία, ἑνὸς ἄλλου θαυμαστοῦ ἥρωος, τοῦ Ἀθανασίου Διάκου, ὁ ὁποῖος ἔγραψε μιὰ ἀληθινὰ χρυσῆ σελίδα στὴν μακραίωνα ἱστορία τῆς Πατρίδος μας.

Αἱ ἐκδρομαὶ τοῦ Ἀρχαιοφίλου Ὁμίλου Ἐκδρομῶν συνδυάζουν πάντοτε μίαν ψυχαγωγικὴν καὶ πνευματικὴν καλλιέργειαν ὅσων μετέχουν εἰς αὐτάς. Ὁ κ. Παν. Ζέρβας κατ᾿ ἐπανάληψιν ἔχει συμβάλει μὲ πολυτίμους ὁμιλίας του εἰς τὸ ὡραῖον τοῦτο ἔργον.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΨΥΧΕΣ

Καθολικοὶ θεολόγοι ἐξετάζουν τὸν ρόλο τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν ἐποχὴ τοῦ Διαστήματος. Νομίζουν ὅτι εἶναι ξεπερασμένη πιὰ ἡ θεωρία περὶ «γῆς καὶ οὐρανοῦ» καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῆ σοβαρὰ ἡ πιθανότης ὑπάρξεως ψυχῶν καὶ σὲ ἄλλους πλανῆτες, πλὴν τῆς γῆς. Ὁ μονσινιὸρ Μάζι, ἐδήλωσε ὅτι, αὐτὸ δὲν μπορεῖ ν' ἀποκλεισθῆ, δοθέντος ὅτι μονάχα μέσα στὰ πλαίσια τοῦ δικοῦ μας γαλαξία ὑπάρχουν 100 ἑκατομμύρια ἄστρα, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων ἔχουν πλανῆτες. Πῶς θὰ ἀπεκλείαμε τὴν ὕπαρξι συνθηκῶν ζωῆς καὶ σὲ ἄλλους πλανῆτες;

Τὸν ἐρώτησαν: Ἂν ὑπάρχη ζωὴ καὶ ἀλλοῦ, θὰ ὑπάρχουν καὶ ἔμψυχα ὄντα; Καὶ ἂν ὑπάρχουν, ποιὰ νὰ εἶναι ἡ κατάστασίς των; Ἀπήντησε: Θὰ πρέπει νὰ ἔχουν πλασθῆ ἀπὸ τὸν ἴδιον Πλάστη καὶ νὰ ἀκολουθοῦν τοὺς ἴδιους φυσικοὺς καὶ ἠθικοὺς νόμους. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀπορρίπτει τὴν πιθανότητα ὑπάρξεως ἐμψύχου ζωῆς καὶ σὲ ἄλλους πλανῆτες. Γίνεται λόγος περὶ ὄντων μὲ «καθαρὸ πνεῦμα». Ἂν συμβαίνη αὐτό, τότε τὸ πρόβλημα ἀλλάζει, διότι τὰ ἄϋλα ὄντα δὲν καταλαμβάνουν χῶρο, ὥστε οἱ ἀστροναῦται νὰ τὰ συναντήσουν. Ἐξ ἄλλου, θὰ ἔχουν ἠθικὴ ἀνώτερη τῆς δικῆς μας, ἀσφαλῶς.

Ὁ μονσινιὸρ Μάζι ἐδήλωσε ἐπίσης: Μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνωτέρων ὄντων ὑπάρχει ἕνα κενόν, μὰ αὐτὸ δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ν' ἀρνηθοῦμε τὴν ὕπαρξι τέτοιων ὄντων. Ἀπὸ τὴν ἀμοιβάδα, ποὺ εἶναι ἡ κατώτερη ζωϊκὴ μορφὴ στὴ γῆ, ἕως τὸν ἄνθρωπο ὑπάρχει μία βεβαιωμένη ἄνοδος στὴν σκάλα τῆς ἐξελίξεως. Ἔχομε διδαχθῆ ὅτι ὑπάρχει μία διαδικασία ἀνελικτικὴ ἀπὸ τὸν ἄγγελο πρὸς τὸν ἀρχάγγελο καὶ μέχρι τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά, μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀγγέλου ὑπάρχει ἕνα κενόν, ἀνεξήγητο. Μήπως τὸ καλύπτουν ζῶσες ὑπάρξεις διαφορετικοῦ εἴδους ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο;

Καὶ ὁ καθολικὸς κληρικὸς ἐτελείωσε τὶς δηλώσεις του μὲ μιὰ σειρὰ ἐρωτηματικά...

ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΨΗΛΑΦΟΥΝ

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀστρονόμοι τῆς Βιργινίας ἀνεκάλυψαν τελευταίως ὅτι ὑπῆρχαν σὲ διάφορα μέρη τοῦ Γαλαξία μας τεράστια νεφελώματα, ποὺ περιεῖχαν φορμαλδεΐδη, ποὺ συνήθως καλοῦν φορμόλη

ἢ μεθανόλη. Κατέληξαν σ' αὐτὸ τὸ συμπέρασμα παρατηρώντας τοὺς μετασχηματισμοὺς ἢ τὶς ἀπορροφήσεις τῶν νεφελωμάτων αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι ραδιο - ἠλεκτρικῶν ἐκπομπῶν προερχομένων ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ διαστήματος.

Πρόσφατα, ἐργαστηριακὰ πειράματα ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ φορμαλδεΐδη παίζει ἕνα σπουδαῖο ρόλο στὴν δημιουργία τῶν πρωταρχικῶν στοιχείων τῆς ζώσης ὕλης.

Ἤδη κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1968 εἶχε ἀνακαλυφθῆ, ὅτι πρὸς τὸ κέντρον τοῦ Γαλαξία μας, κοντὰ στὸν ἀστερισμὸ τοῦ Τοξότη, ὑπάρχουν νεφελώματα μιᾶς ἄλλης χημικῆς οὐσίας ποὺ παίζει ἐπίσης ἕνα σπουδαῖο ρόλο στὸν σχηματισμὸ τῆς ζώσης ὕλης: τοῦ ἀμμωνιακοῦ. Καὶ λίγο ἐνωρίτερον ἡ ὕπαρξις ὑδρατμῶν, ἑνὸς ἄλλου οὐσιώδους ἢ καλύτερα θεμελιώδους στοιχείου τῆς ζωῆς, εἶχε παρατηρηθῆ σὲ πάρα πολλὰ μέρη τοῦ διαστήματός μας.

Ἐπίσης, σ' ἕνα ἐργαστήριο τῆς ΝΑΣΑ, στὴν Καλιφόρνια, ἡ ὁμὰς τοῦ διασήμου εἰδικοῦ τῆς ἐξωγηΐνης βιολογίας δρ. Σύριλ Μποναμπερούνα, ἀπέδειξε παραδείγματος χάριν, ὅτι, προκαλώντας τὴν ἔκρηξι ἑνὸς ἠλεκτρικοῦ φορτίου μέσα σὲ ἕνα μῖγμα μεθανίου καὶ ἀμμωνιακοῦ — ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερο στοιχεῖο τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ πλανήτου Διὸς — προκαλεῖται ὁ σχηματισμὸς συνθέτων οὐσιῶν ποὺ συγγενεύουν πρὸς τὰ ἀμινοξέα, αὐτὰ τὰ στοιχειώδη συστατικὰ τῶν πρωτεϊνῶν.

«Αὐτὸ ἀποδεικνύει, ὅτι εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ὑπάρχη ζωή, ἡ ὁποία ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς χημικῆς ἐξελίξεως. Καὶ αὐτὸ μᾶς βοηθᾶ νὰ πιστεύσουμε, ὅτι μία ἐξωγηΐνη ζωὴ εἶναι τελείως πιθανή», εἶπε ὁ δρ. Μποναμπερούνα.

Ο ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΩΕ

Ἔρευνα στὸ Διάστημα, ἀλλὰ ἔρευνα καὶ στὴ Γῆ... Ἀρχαιολόγοι ἐρευνοῦν στὴν Μεσοποταμία γιὰ τὴν «κιβωτὸ τοῦ Νῶε». Κατὰ τὴν γνώμη τοῦ ἱστορικοῦ Μασινόν, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ εὑρεθῆ ποτὲ ἡ κιβωτός, ἂν ποτὲ ὑπῆρξε. Οἱ αἰώνιοι παγετῶνες εἶναι ἀδύνατον νὰ συντηρήσουν γιὰ 3.000 ἢ γιὰ 5.000 χρόνια, σύμφωνα μὲ τὴν μεσοποταμιακὴ ἀφήγησι, ἀκόμη καὶ τὸ πιὸ ἀνθεκτικὸ ξύλο.

Ὡστόσο, οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ ψάχνουν, γιατὶ θέλουν νὰ πιστεύουν καὶ εἶναι ἀνωφελὲς νὰ προσπαθῆ κανεὶς νὰ τοὺς πείση βεβαιώνοντάς τους ὅτι τὸ νὰ σκέπτωνται νὰ βροῦν σήμερα ἕνα σκάφος στὴν κορυφὴ τοῦ Ἀραράτ, ἢ στὸ σημεῖο ποὺ ἀναφέρει ἡ ἐποποιΐα τοῦ Γκιλγκαμὲς εἶναι δυνατὸν μόνο μὲ τὴν φαντασία.

Αὐτὸ δὲν σημαίνει, βέβαια, πὼς δὲν ἔγινε ὁ κατακλυσμός. Ἔγινε, ἀλλὰ κάπως διαφορετικά. Αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ 1919, ἀπὸ τὸν Ἄγγλο ἀρχαιολόγο Γούλεϋ ἐπεβεβαίωσαν τὸν κατακλυσμό, ἀλλὰ τοῦ ἔδωσαν μικρότερη ἔκτασι. Ἦταν μιὰ καταστροφὴ περιωρισμένη στὴν Μεσοποταμία, δηλαδὴ τὸ σημερινὸ νότιο Ἰράκ. Ἤδη ἀπὸ τὸ 1872 ὁ Ἄγγλος ἐ-

ρασιτέχνης τῆς Ἀσσυριολογίας Τζώρτζ Σμὶθ εἶχε ἀνακαλύψει, στὴν Νινευί, ἕνα πλακίδιο μὲ τμῆμα περιγραφῆς ἑνὸς κατακλυσμοῦ, ποὺ ἦταν ἀντίγραφο παλαιοτέρας ἀφηγήσεως τῶν Σουμερίων, ἀπὸ τὴν πόλι Οὔρ τῆς Χαλδαίας, τρεῖς χιλιάδες χρόνια πρὸ Χριστοῦ. Φαίνεται ὅτι ἡ ἀφήγησις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀποτελεῖ, μὲ τὴν σειρά της, ἀντίγραφο τῆς περιγραφῆς τῆς Νινευί. Τὰ εὑρήματα τοῦ Γούλευ ἐπεβεβαίωσαν τὰ πορίσματα τοῦ Σμὶθ.

ΚΑΙ Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Καὶ ἡ Ὀδύσσεια συνέβη πραγματικὰ — καὶ δὲν εἶναι παραμύθι... Οἱ φιλόλογοι διεψεύσθησαν. Ὁ Ἔρλ Μπράτφορδ καὶ οἱ ἀδελφοὶ Βόλφ, ὁ Χὰνς Χέλμοτ καὶ ὁ Ἄρμιν ἔκαμαν μὲ ἱστιοφόρο τὴν διαδρομὴ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ ἐδημοσίευσαν τὶς ἐντυπώσεις των σὲ βιβλίο ὑπὸ τὸν τίτλο «Ταξιδεύοντας μὲ τὸν Ὅμηρο».

Ὁ Ὀδυσσέας ἦταν ὁ Κολόμβος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Καὶ αὐτό, ποὺ θεωρεῖται σὰν περιπλάνησί του, στὴν πραγματικότητα — ἔτσι ὑποστηρίζουν οἱ ἀδελφοὶ Βόλφ — δὲν ἦταν παρὰ ἕνα ταξίδι ἐξερευνητικὸ γύρω ἀπὸ τὴν Σικελία.

Οἱ τόποι ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐπέρασε τοποθετοῦνται γύρω στὴν Ἀφρικὴ ἢ στὴν Βόρειο καὶ Ἀνατολικὴ Θάλασσα, στὴν Μαύρη Θάλασσα, ἀκόμη καὶ στὴν Κασπία. Τὸ λιμάνι τῆς Τηλεπύλου, ἔτσι, τοποθετεῖται ἀπὸ ἕνα Δανὸ ἀπὸ ἕνα Ρῶσο στὴν Κριμαία (Μπαλακλάβα) καὶ ἀπὸ ἕνα Γάλλο στὴν Γιουτλάνδη, στὸ Λιμφιορντ, στὴν Κορσική. Ἤδη, οἱ ἀδελφοὶ Βόλφ τὸ τοποθετοῦν, σύμφωνα μὲ τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τους, στὴν δυτικὴ γωνία τῆς Σικελίας.

Ἡ νῆσος τῶν Λωτοφάγων εἶναι ἡ Τζέρμπα καὶ ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων οἱ βραχώδεις καὶ γεμᾶτες σπηλιὲς ἀκτὲς τῆς Τυνησίας. Ἡ νῆσος τοῦ θεοῦ τῶν ἀνέμων Αἰόλου εἶναι ἡ σημερινὴ Μάλτα καὶ ἡ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων μὲ τὸ λιμάνι τῆς Τηλεπύλου εὑρίσκετο στὴν δυτικὴ γωνία τῆς Σικελίας ὅπου ἔχουν εὑρεθῆ καὶ ἴχνη πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς τοῦ κασσιτέρου. Ἡ νῆσος τῆς Κίρκης εἶναι ἡ Οὔστικα στὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος καὶ τὸ βασίλειο τοῦ Ἅδη ἡ ἀνατολικὰ τοῦ Παλέρμου περιοχή, ὅπου σήμερα ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα θείου.

Τὸ νησὶ τῶν Σειρήνων πρέπει νὰ εἶναι ἡ σημερινὴ Πούντα ντὲλ Φάρο, ἀμέσως πρὸ τῆς βορείας εἰσόδου τοῦ στενοῦ τῆς Μεσσήνης, ὅπου, κατόπιν, ἀριστερά, εὑρίσκετο ἡ Χάρυβδις — μὲ τὰ ἀκόμη καὶ σήμερον ἐπικίνδυνα ρεύματά της — καί, δεξιά, ἡ Σκύλλα. Ἐξεδόθη, ὅμως, καὶ ἕνα βιβλίο, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Ὀδυσσεὺς ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερική!

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ

ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ ἀμερικανικὲς ἐκκλησίες ἀντιμετωπίζουν τώρα τελευταῖα ἕνα ἐντελῶς νέο πρόβλημα ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὴν ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀνακαλύψη ἀποτελεσματικώτερα μέσα ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Θεὸ καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἀθεΐα. Αὐτὸ τὸ φαινόμενο παίρ-

νει, καθὼς φαίνεται, διαστάσεις μυστικοῦ κινήματος, ἂν καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ εὐσέβεια βαθύτερη καὶ ἰσχυρότερη σὲ σύγκρισι μὲ τὴν κλασσική.

Ὁλοένα περισσότεροι ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι κληρικοὶ ἐκφράζουν τὴν ἀνησυχία τους γιὰ τὴν ραγδαία διάδοσι νέων τύπων τελετουργίας, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν πολλὲς ὁμοιότητες μὲ τὶς συνήθεις λειτουργίες τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν δογμάτων. Πολλοὶ ἐν τούτοις χαρακτηρίζουν αὐτὸ τὸ κίνημα σὰν ἕνα εἶδος πειραματισμοῦ ἐπὶ νέων μορφῶν ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Θεό, ἑνὸς πειραματισμοῦ ποὺ ὄχι μόνο δὲν πρέπει νὰ παρεμποδισθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ μελετηθῇ στὴν πορεία του μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐνδέχεται νὰ δώση ὡρισμένες διεξόδους καὶ λύσεις σὲ θέματα καὶ προβλήματα ὅπου σταματᾶ ἡ ἀνθρώπινη σκέψι καὶ ὅπου συχνὰ κάμπτεται ἡ πίστι.

Στὸν καθεδρικὸ τῆς Χάριτος, στὸν Ἅγιο Φραγκῖσκο, οἱ Ἐπισκοπαλιανοὶ εἰσήγαγαν στὴν λειτουργία τους μελοποιημένα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη, ποὺ ἐκτελοῦνται ἀπὸ ἐρασιτεχνικὲς ἢ ἐπαγγελματικὲς χορωδίες καθὼς καὶ ἀπὸ σολίστ ἐπαγγελματίες ἢ ἐθελοντές.

Ὁ καθολικὸς ἐπίσκοπος Μάλκομ Μπόϊντ, ἀπὸ τὸ Γουϊσκόνσιν, δηλώνει τὰ ἑξῆς:

«Ὄχι μόνο δὲν μὲ ἀνησυχεῖ αὐτὸ τὸ κίνημα ἀλλὰ ἀντίθετα μὲ ἐνθαρρύνει γιατὶ ἀποδεικνύει πόσο ἰσχυρὴ εναι ἡ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νὰ μὴν ὑποκύψη στὴν ὑλιστικὴ ἄποψι τῆς ζωῆς ποὺ προσπαθεῖ νὰ ἐπιβάλη ὁ σύγχρονος τεχνολογικὸς πολιτισμὸς καὶ νὰ μείνη ἐξαρτημένος ἀπὸ τὸ Θεῖο Πνεῦμα ὁποιαδήποτε μορφὴ καὶ ἂν δίνη ὁ πιστὸς στὸ Πνεῦμα αὐτὸ ἀνάλογα μὲ τὸ δόγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει. Ἂν ὑπάρχη τρόπος νὰ προσθέσωμε κάτι νέο καὶ χρήσιμο στὸ λειτουργικὸ μέρος τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, δὲν πρέπει νὰ ἐναντιωθοῦμε».

Ὁ Καθολικὸς ἐπίσκοπος ὑπενθυμίζει ὅτι τὰ ὁρατόρια τῶν μεγάλων συνθετῶν προεκάλεσαν κάποτε ἐξέγερσι στὶς χριστιανικὲς ἐκκλησίες καὶ ἐχαρακτηρίσθηκαν ἀπὸ πολλοὺς θεολόγους σὰν ἀπαράδεκτη αἱρετικὴ προσέγγισι πρὸς τὸν Θεό.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

Καινοτομίες πλέον οὐσιαστικοῦ χαρακτῆρος σημειοῦνται στοὺς κόλπους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Καθολικοὶ θεολόγοι ἀμφισβητοῦν σήμερα δόγματα, ποὺ ἔχουν γίνει δεκτὰ σὰν σωστὰ καὶ ἀμετάβλητα ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες, πρᾶγμα γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ ἀντιμετώπιζαν τὸν κίνδυνο ἀφορισμοῦ, τὸν 19ο αἰῶνα, καὶ ἐκτελέσεώς τους ἐπὶ τῆς πυρᾶς, τὸν 16ο αἰῶνα.

Πολλοὶ Ὁλλανδοὶ θεολόγοι, π. χ., προσπάθησαν νὰ ξαναδιατυπώσουν τὸ δόγμα τῆς «μετουσιώσεως» στὸ μυστήριο τῆς Εὐχαριστίας καὶ ἄλλοι προτείνουν ἐπαναστατικές, νέες ἰδέες στὸ θέμα τοῦ Προπατορικοῦ Ἁμαρτήματος. Ἀκόμη καὶ οἱ ἰδέες μας γιὰ τὸν

Θεό, τὴν Ἁγία Τριάδα, τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν Ἀνάστασί του συζητοῦνται σήμερα ἀπὸ τοὺς θεολόγους.

Τὸν περασμένο μῆνα, γιὰ νὰ θέση κάποιο ὅριο στὶς θεολογικὲς συζητήσεις τοῦ εἴδους αὐτοῦ ὁ Πάπας Παῦλος διώρισε Διεθνῆ Ἐπιτροπή, ἀπὸ 30 θεολόγους, ἀποστολὴ τῆς ὁποίας θὰ εἶναι νὰ κάμη τὴν λεπτὴ διάκρισι ἀνάμεσα στὴν Αἵρεσι καὶ στὴν καλοπροαίρετη ἔρευνα καὶ συζήτησι.

Ὁ Ἰησουΐτης θεολόγος καὶ καθηγητὴς Τζόζεφ Φίχτερ, τοῦ Κολλεγίου τοῦ Χάρβαρτ, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ κρίσις περὶ τοῦ ἂν ἕνας πιστὸς εἶναι αἱρετικὸς ἢ ὄχι «πρέπει νὰ ἀφεθῆ εἰς τὸν Θεόν».

ΠΥΡΟΒΑΣΙΑ ΧΩΡΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Μιὰ ἑβδομάδα πρὸ τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Λαγκαδᾶ κ. Σπυρίδων ἐξέδωσε ποιμαντορικὴν ἐγκύκλιον κατὰ τῆς τελέσεως τῆς καθιερωμένης πυροβασίας ἀπὸ τοὺς «Ἀναστενάρηδες».

«Καθὼς πλησιάζει ἡ ἡμέρα —ἔλεγε— καθ᾿ ἣν λαμβάνουν χώραν αἱ ἀνίεροι, ὀργιώδεις καὶ εἰδωλολατρικαὶ ἐκδηλώσεις τῶν ἀναστεναρίων, ἡ καρδία μου πληροῦται λύπης ἀμετρήτου. Καὶ πάλιν ἡ βεβήλωσις, διακωμώδησις καὶ ὕβρις πρὸς τὰ σεπτὰ πρόσωπα τῶν ἁγίων τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα παρεισάγονται ἐπευλογοῦντα λατρείαν ὀργιώδη καὶ ἄτακτον. Καὶ πάλιν ἡ πόλις τοῦ Λαγκαδᾶ θὰ λάβη κατείδωλον ὄψιν καὶ ἡ ἀτμόσφαιρά του θὰ μολυνθῆ ἀπὸ τὰς ὑστερικὰς ἰαχάς. Ἀξιοθρήνητα πλάσματα, δαιμονόπληκτα καὶ εἰς τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας εὑρισκόμενα, θὰ κυριευθοῦν ὑπὸ μανίας ἀπεριγράπτου καὶ ἐξαλλοσύνης καὶ θὰ ἐπιχειρήσουν τὸν λογχισμὸν τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸν παραπικρασμὸν τοῦ Θεοῦ. Βεβαπτισμένοι εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, θὰ σπεύσουν νὰ παρακολουθήσουν τὸ ἀνίερον θέαμα ἁμαρτάνοντες. Ἀγωνία συνέχει τὴν καρδίαν μου κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτάς. Δακρύων στενάζω διὰ τὸ κατάντημα τοῦτο. Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί: Ἐπιθυμῶ νὰ διακηρύξω μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μου, ὅτι τὰ ἀναστενάρια συνεχόμενα πρὸς τὴν θρακικὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου (Βάκχου) εἶναι ὀργιώδεις δαιμονικαὶ ἐκδηλώσεις. Τότε συνέβαινον τὰ ἑξῆς: Κατὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ ὑπὸ τὸ τρεμοσβήνον φῶς ἀναμμένων δαδῶν οἱ μύσται τῆς λατρείας ἐξέσπων εἰς ὀργιώδη χορὸν μὲ ἀγρίας ἰαχάς, διεγειρόμενοι βαθμηδὸν εἰς τοῦτο διὰ ταραχώδους ἤχου χαλκίνων κυμβάλων καὶ συριγμοῦ βαθυήχων αὐλῶν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν μεθυστικῶν καπνῶν ρητίνης καὶ τῆς οἰνοποσίας. Εἰς τοιαύτην δὲ ἔξαλλον κατάστασιν περιερχόμενοι, ἔπιπτον μανιακῶς κατὰ τοῦ ἱεροῦ ταύρου, τὸν ὁποῖον κατεξέσχιζον τρώγοντες ὠμὰς σάρκας καὶ πίνοντες τὸ αἷμα του. Εἰς τοὺς λάτρεις τοῦ Διονύσου ἀπεδίδετο ἡ ἱκανότης νὰ μὴ καίωνται ἀπὸ τὴν φωτιάν».

Ὁ Μητροπολίτης ἐζήτει τελικῶς νὰ ἀπαλλαγῆ ὁ Λαγκαδᾶς ἀπὸ τὸ «μίασμα» τῶν Ἀναστεναρίων.

Λαγκαδᾶς: Πυροβασίες 1969.

Ἐνισχυτικὴν ἐγκύκλιον ἐξέδωσε καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Παρὰ ταῦτα, τὰ Ἀναστενάρια ἔγιναν καὶ ἐφέτος, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ πυροβάται δὲν ἐκρατοῦσαν, ὅπως τὰ προηγούμενα χρόνια, εἰκόνας τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

«Φθάνει ἡ πίστις μας» ἐδήλωσαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πυροβατῶν. Πυροβασίαι ἔγιναν εἰς Λαγκαδᾶ, Ἁγίαν Ἑλένην, Μαυρολεύκην, μὲ συμμετοχὴν περισσοτέρων τῶν 10.000 θεατῶν.

Μεταξὺ τῶν θεατῶν ἦτο καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς ψυχολογίας στὸ πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου δόκτωρ Κράουπλ Ταίηλορ. Σχετικῶς ἐδήλωσε:

«Πιστεύω πὼς τὸ φαινόμενο δὲν ἔχει ἐπιστημονικὴ ἐξήγησι, ἀλλά, εἶναι καθαρὰ θέμα πίστεως.

Παρετήρησα πὼς μερικοὶ ἀπὸ τοὺς χορευτὲς εὑρίσκοντο ἐν ἡμιυπνώσει. Εἰς τοὺς ἄλλους ποὺ δὲν συμβαίνει αὐτό, εἶναι ἡ ἐξοικείωσις ποὺ προσφέρει τὸν ἐθισμό. Ἕνα ἐλάχιστο ἐπιστημονικὸ δεδομένο εἶναι ὁ σχηματισμὸς ἑνὸς στρώματος ἀτμοῦ μεταξὺ πέλματος καὶ πυρός. Ἀλλὰ ἡ βοήθεια ποὺ προσφέρει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἶναι μηδαμινή».

Ὁ δόκτωρ Κράουπλ ἔχει συντάξει πλῆθος παρομοίων λαογραφικῶν μελετῶν σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, ὅπου, ἐπίσης, γίνονται πυροβασίαι καὶ σημειοῦται τὸ φαινόμενον τῆς ἀκαΐας.

ΠΥΡΟΒΑΣΙΕΣ ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ ΦΙΤΖΙ

Τὸ φαινόμενον τῆς πυροβασίας —ὅπως ἀνέφερε σὲ ἄρθρο του ὁ κ. Jacques Bergier δημοσιευθὲν

στὸ «Βῆμα»— εἶναι παμπάλαιο καὶ γεωγραφικῶς διάσπαρτο σὲ πολλὰ σημεῖα τῆς γῆς. Μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες μελέτες πάνω σ' αὐτὸ τὸ ἀνεξήγητο μυστήριο, ἔγινε στὰ νησιὰ Φίτζι ἀπὸ τὸν γιατρὸ Χάρρυ Ράϊτ. Εἰκοσιένα πυροβάτες περπάτησαν πάνω σὲ φωτιὰ ἀπὸ ξύλα, ὅπου οἱ πέτρες εἶχαν πυρακτωθῆ. Ὁ γιατρὸς Ράϊτ τοὺς ἐξήτασε. Τὰ σάνδαλά τους εἶχαν καῆ. Λεπτὸ στρῶμα ἀπὸ στάχτη ἐκάλυπτε τὰ πέλματα τῶν ποδιῶν τους. Δὲν ὑπῆρχαν ἐγκαύματα. Ἀντιδροῦσαν φυσιολογικὰ σὲ κάψιμο τσιγάρου καὶ σὲ τρύπημα καρφίτσας. Οἱ κόρες τῶν ματιῶν τους εἶχαν φυσιολογικὴ διαστολή. Ὁ σφυγμός τους ὅμως ἦταν γρήγορος. Μερικοὶ μάρτυρες ἀνέφεραν ὅτι τὸ πείραμα δὲν γινόταν πάντοτε κατὰ τρόπο τέλειο κι' ὅτι τὸν προηγούμενο χρόνο ἕνας ἀπὸ τοὺς πυροβάτες ἔπαθε τέτοια ἐγκαύματα, ποὺ χρειάσθηκε νὰ τοῦ κόψουν καὶ τὰ δύο πόδια... Ἡ ἐπίσημη ἑρμηνεία ὅτι οἱ πυροβάτες ἀλείφουν τὰ πόδια τους μ' ἕνα διάλυμα βορικοῦ ὀξέος, τὸ ὁποῖο ἐξαεροῦται, ἀπορροφώντας τὴν θερμότητα, παρουσιάζει ἕνα βασικὸ μειονέκτημα: θὰ ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῆ στὴν πράξη. Κι' ὅμως, ὅσοι ἐπιχείρησαν νὰ περπατήσουν στὴ φωτιὰ μὲ τὰ πόδια τους ἀλειμμένα μὲ βορικὸ ὀξύ, ἔπαθαν τρομερὰ ἐγκαύματα... Ὅσοι πάλι δοκίμασαν νὰ ἐπαληθεύσουν τὶς θεωρίες ποὺ βασίζονται στὴν προστασία μὲ διάφορα χημικὰ μέσα, ὥστε ἡ ἐπαφὴ μὲ τὴ φωτιὰ νὰ εἶναι ἐξαιρετικὰ σύντομη, ἔπαθαν κι' αὐτοὶ σοβαρὰ ἐγκαύματα.

Σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν ἀκριβῆ θερμοκρασία τῶν πυρακτωμένων λίθων, αὐτὴ καταμετρήθηκε μ' ἕνα θερμοηλεκτρικὸ ζεῦγος, ποὺ ἀπέδειξε ὅτι ἀνέρχεται στοὺς 610 βαθμοὺς Κελσίου. Εἶναι ἀδύνατο τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, ἐρχόμενο σ' ἐπαφὴ μὲ ἀντικείμενο ποὺ νἄχη τέτοια θερμοκρασία, νὰ μὴ πάθη τρομερὰ ἐγκαύματα. Κατὰ συνέπειαν ἡ συντομία τῆς ἐπαφῆς δὲν μπορεῖ ἐπ' οὐδενὶ τρόπῳ νὰ ἑρμηνεύση τὸ φαινόμενο... Οὔτε καὶ ἑρμηνεύεται, ἐπίσης, μὲ τὴν θεωρία τοῦ ὑπνωτισμοῦ. Διότι κι' ἂν ἀκόμη παραδεχθοῦμε ὅτι πρόκειται περὶ ἀπάτης κι' ὅτι ὑπάρχουν ὑπνωτισταὶ (κάτι ποὺ δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ) οἱ ὁποῖοι κατορθώνουν νὰ ὑπνωτίσουν ἕνα πλῆθος θεατῶν ἀπὸ 15.000 ἄτομα, δύσκολο πάντως εἶναι νὰ ἐπιδράσουν καὶ πάνω σ' ἕνα θερμοηλεκτρικὸ ζεῦγος.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΣΤΟ ΑΝΤΥΑΡ

Τὸν Μάϊο συνῆλθε στὸ Ἄντυαρ Θεοσοφικὸ Σεμινάριο, μὲ πρωτοβουλία τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας Ἰνδίας. Τὰ πορίσματα ἦσαν:

1. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι σύνθετο ὄν, μερικῶς θνητὸς καὶ μερικῶς ἀθάνατος.

2. Ὑπάρχουν Νόμοι τοῦ Κάρμα (ἀνταποδόσεως τῶν πεπραγμένων) καὶ Μετενσαρκώσεως.

3. Νόμοι Ἐξελίξεως διέπουν τὰ πάντα, ἀπὸ τὰ χαμηλότερα ἕως τὰ ὑψηλότερα βασίλεια τῆς Φύσεως.

4. Ὑπάρχουν τελειοποιημένοι ἄνθρωποι —Διδάσκαλοι— χαρ-

ποὶ τῆς Ἀνθρωπότητος, ποὺ πέρασαν στὸ ὑπερανθρώπινο βασίλειο.

5. Οἱ ὁρατοὶ καὶ ἀόρατοι κόσμοι ἔχουν σχέσι στὴν ἐξέλιξι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἄλλων ὄντων.

6. Ὑπάρχει Ἀτραπὸς πρὸς τὴν τελειοποίησι, μὲ προϋποθέσεις γιὰ τὴν πρόοδο, τὴν ὀρθὴ βιωτικὴ καὶ τὴν ἐπίτευξι τοῦ σκοποῦ.

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΔΑΥΙΔ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Ὁ Δαυῒδ Μόρρις εἶναι μαθητὴς τοῦ σχολείου — κυριολεκτικῶς τοῦ νηπιαγωγείου, στὴν Ἱερουσαλήμ. Ὅταν ἦταν τριῶν ἐτῶν ἄρχισε νὰ περιέρχεται σὲ ἔκστασι καὶ νὰ μιλάῃ μιὰ ἀκατάληπτη γλῶσσα. Ὁ πατέρας του ἐμαγνητοφώνησε τὰ λόγια τοῦ μικροῦ Δαυῒδ καὶ ὁ δόκτωρ Σὸϊ Χέρμαν, ἐπιμελητὴς τῶν ἀρχαίων χειρογράφων τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, ἀπεφάνθη ὅτι εἶναι ἀρχαῖα Ἑβραϊκά, γλῶσσα ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἤξερε ὁ μικρὸς στὴν τωρινὴ ζωή του.

Ὁ μικρὸς Δαυῒδ συμπεριεφέρετο ἀπολύτως ὁμαλά, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς στιγμὲς τῆς ἐκστάσεως, ὁπότε μιλοῦσε ὡς ὁ βασιλεὺς Δαυῒδ, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Ἑβραϊκοῦ βασιλείου, πρὸ χιλιετηρίδων! Ὁ πατέρας τοῦ μικροῦ, χειρουργὸς Σαμουὴλ Μόρρις, λέγει ὅτι ὁ γυιός του δὲν εἶχε ποτὲ ἀκούσει τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως Δαυῒδ. Ἐπὶ πλέον, ὁ μικρός, μετὰ τὴν κατάληψι ὅλης τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλῖτες, ὑπέδειξε, στὸν πρώην Ἰορδανικὸ τομέα τῆς πόλεως, μιὰ ἄγνωστη διάβασι ἀπὸ τὸ σπήλαιο τοῦ Γκιζὸν στὸ τζαμὶ τοῦ ἔλ Ὀμάρ. Ἐξήγησε ὅτι ἀπὸ αὐτὴ τὴν κρυφὴ διάβασι... εἶχε περάσει ὡς βασιλεὺς Δαυῒδ γιὰ νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριο Οὺρ Σαλὶμ (παληὰ ἑβραϊκὴ λέξις γιὰ τὴν Ἱερουσαλήμ).

Ἡ περίπτωσις τοῦ μικροῦ Δαυῒδ προβληματίζει τοὺς ἐπιστήμονες. Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει ἰδιαίτερη σημασία εἶναι ὅτι ὁ μικρὸς δὲν φέρεται ὡς «βασιλεὺς Δαυῒδ» παρὰ μόνον ὅταν περιέρχεται εἰς ἔκστασιν.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ «ΙΛΙΣΟΥ» ΣΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ

Βόλος: Γ. Κουκουβῖνος.
Δράμα: Χ. Χαραλάμπους.
Ζάκυνθος: Ν. Ταμπαλῆς.
Ἡράκλειον: Λ. Κουντῆς.
Θεσσαλονίκη: Γ. Βαρᾶνος.
» Ν. Δραγώνας.
» Δ. Νάσκος.
Καβάλα: Ἠλ. Καρελλᾶς.
Κάλυμνος: Δρ. Κωλέττης.
Κομοτινή: Ι. Ζωγραφόπουλος.
Λάρισα: Π. Ἀργυρόπουλος.
Μυτιλήνη: Γ. Κακαδέλλης.
Ξάνθη: Εὔελπις Ράνος.
Πάτραι: Δ. Ψιχαλῖνος.
Ρόδος: Μ. Φωστιέρης.
Σῦρος: Π. Ζαραφωνίτης.
Τρίκαλα: Χρυσ. Ζήσης.
Χαλκίς: Ἰω. Χριστοβασίλης.
Ἀμμόχωστος: Ἀνδ. Τσόκκος.
Λεμεσός: Ἀντ. Στυλιανοῦ.
Λευκωσία: Ἀχ. Ζαβαλλῆς.
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης.
Τουρκία: Γ. Βακαλόπουλος.
Χαρτούμ: Ἀνδρ. Ἀκάμας.

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ἡ ἐτησία συνδρομὴ τοῦ «Ἰλισοῦ» διὰ τὸ 1969 εἶναι δρχ. 60. Παρακαλοῦνται ὅσοι δὲν ἀπέστειλαν τὴν συνδρομή τους διὰ τὸ 1969, νὰ τὴν ἀποστείλουν τὸ δυνατὸν ταχύτερον.

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλ. Κλαυθμῶνος) εἶναι ἀνοικτὰ μόνον κάθε Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 11 - 1.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαὶ μὲ τραπεζιτικὰς ἐπιταγὰς ἢ ἐντολάς, μᾶς δυσκολεύουν. Νὰ ἀναγράφεται καθαρὰ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως.

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟΜΟΙ

Τιμὴ τόμων παρελθόντων ἐτῶν δραχμαὶ 60. Τιμὴ τεύχους δρχ. 10.

Δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα τεύχη ὑπ' ἀριθ. 2, 3, 5, 8, 11 - 18, 23, 25 - 26, 28 - 29, 32 - 33, 40, 44, 49 - 50, 55/6, οὔτε τόμοι 1956 - 59, 1962, 1967 - 68.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ:

Ἀθαν. Ἀντωνίου, ἰατρός, Λομβάρδου 17. Δημ. Γεωργόπουλος, Ἀριστοτέλους 125. Γεώργιος Δάμης, Μηχανικὸς ΔΕΗ. Βλαδ. Καλευρᾶς, Σολωμοῦ 26. Ἰω. Καλλιγέρης, Ἑλλησπόντου 11 — Παπάγου. Σπυρ. Μακρῆς, ἰατρός, Ραβινὲ 22. κ. Μαυρέας, Περιάνδρου 36. Δημ. Μπάκας, Φορμίωνος 111. Δαμ. Ντινίδης, Ἀλκαμένους 85. Ὄλυα Παράσχου, Πατησίων 133. Ντίνα Ρόκου, Σποράδων 31. Λίτσα Σώκου — Φιδετζῆ, Ἐμπορικὴ Τράπεζα. Κ. Τσιτιμάκης, Δικαιάρχου 62.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Ἀντ. Ἀντωνιάδης, Τσιμέντα Ὄλυμπος, Βόλος. Γεώργ. Ζιάννης, Ἀντων. Νάτσου 1, Θεσσαλονίκη. Τασούλα Λυγούρα, Αἰμιλιανοῦ Γρεβενῶν 23, Θεσσαλονίκη.

ΚΥΠΡΟΣ

Τεύχη «Ἰλισοῦ», τόμοι καὶ βιβλία, στὸ Βιβλιοπωλεῖον Ἀντωνίου Στυλιανοῦ, Λεμεσός.

ΣΕ ΚΟΣΜΟΥΣ ΦΩΤΕΙΝΟΤΕΡΟΥΣ

Ἐγκατέλειψαν τὸν γήϊνον βίον:

Στυλιανὸς Μελίσσης, Ἀθῆναι
Μάξιμος Μητσόπουλος, Ἀθῆναι
Ἰωάννης Τερμετζῆς, Ἀθῆναι

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Ο «ΙΛΙΣΟΣ»

(Μὲ τὴ σειρὰ λήψεως)

Φίλιππος Δ. Ἀγγελῆς: Ἡ ἐπιείκεια εἰς τὸν Ἀστικὸν Κώδικα, Ἀθῆναι 1967.

Ἀλ. Τζαζόπουλος, Τεκτονισμὸς καὶ Ἀνθρωπότης, Ἀθῆναι 1968.

Ἀλ. Τζαζόπουλος: Wolfgang Amadeus Mozart (Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ Τέκτων), Ἀθῆναι 1968.

Ἀλ. Τζαζόπουλος: Ὁ Τεκτονισμὸς καὶ ὁ ἀγὼν τοῦ 1821, Ἀθῆναι 1969.

Joseph Leeming (Μεταφρ. Κ. Στεφανίδη): Γιόγκα καὶ Βίβλος, Ἀθῆναι 1969.

Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας: Δημόσιες Σχέσεις στὶς Τράπεζες καὶ στὶς Ἀσφαλιστικὲς Ἑταιρεῖες, Ἀθῆναι 1969.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Κρίκος — Λονδίνου (220, Ἀπρίλ. 1969).

Ἡ Χαραυγὴ τῆς Ἀληθείας (18, Ἀπρ. 69. 19, Μάϊος 69).

Τὸ Ἑλληνικὸν Φῶς (27 - 28, Μάρτ. - Ἀπρ. 69).

Ὁ Κόσμος τῆς Ψυχῆς (218, Μάϊος 69. Ἰούν. 69).

Κρητικὴ Ἑστία (186, Σεπτ. 68).

Πνευματικὴ Κύπρος (104, Μάης 69)

Σμύρνα (11, Μάϊος - Ἰουν. 69).

Περιοδικὸ Ἑλληνίδων Βορ. Ἑλλάδος (102, Μάϊος - Ἰούν. 69).

Ὁ Φυσιολάτρης (248, Ἰουν. 69).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Δημ. Π. Τζωρτ., Π. Ψυχικό: Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν ἐπιστολή σας — τεκμήριο τοῦ ἐνδιαφέροντός σας γιὰ τὸ περιοδικό. Ἔχετε δίκιο ὅτι στὸ ἄρθρο περὶ τῶν προκαλουμένων ἀπὸ διάφορα εἴδη τροφῶν ψυχικῶν κραδασμῶν (τεῦχος 69 - 70) ἔπρεπε νὰ σημειωθῇ ἡ ἀγγλικὴ λέξις τοῦ πρωτοτύπου γιὰ τὸν κραδασμό. Εἶναι vibration. Ὡς πρὸς τὰ soft drinks, τὰ μετεφράσαμε κατὰ λέξιν σὲ «μαλακὰ ποτά», ἐλλείψει ἀναλόγου ἑλληνικοῦ ὅρου. Ὁ ὅρος, τὸν ὁποῖον προτείνετε (ἀεριοῦχα ποτὰ) δὲν νομίζομε ὅτι ἀποδίδει αὐτὸ ποὺ ἐννοοῦν οἱ Ἀμερικανοί δηλ. ποτὰ μὴ ἀλκοολικά. Οἱ χυμοὶ εἶναι τέτοια ποτά, ἀλλὰ ὄχι ἀπαραιτήτως ἀεριοῦχα. Οὔτε χυμοὺς μποροῦμε νὰ ποῦμε τὰ «μαλακὰ ποτά», διότι ὑπάγονται σ' αὐτὰ καὶ μερικὰ ποὺ δὲν εἶναι χυμοί, ὅπως ἡ κόκα - κόλα καὶ τὸ γάλα. Μήπως θὰ ἦταν καλύτερα νὰ τὰ λέγαμε «ἐλαφρὰ» ποτά; Θὰ μποροῦσε νὰ δημιουργηθῇ παρεξήγησις, ὅτι περιλαμβάνονται καὶ τὰ ὀλίγον οἰνοπνευματώδη, ὅπως ἡ μπύρα. Μήπως ἔχετε καμμιὰ καλύτερη ἰδέα; Πάντως, σᾶς εὐχαριστοῦμε.

Α. Παπ., Λάρισαν. Στὸ βιβλιαράκι του «Ξεσκέπασμα Μασωνίας», πράγματι, ὅπως γράφετε, ὁ ἀρχιμ. Χ. Βασιλόπουλος βεβαιώνει ὅτι στὶς Στοὲς γίνονται... ὄργια μὲ ἱέρειες καί... ἀνθρωποθυσίες (σελ. 7), ὅτι τὸ «στρὶπ τήζ» εἶναι ἐφεύρεσις τῆς... Μασωνίας (σελ. 82 καὶ 106), ὅτι στὶς Στοὲς διδάσκεται ἐπιμελῶς τό... Ταλμοὺδ καὶ ἡ Μαύρη Μαγεία (σελ. 45 καὶ 84), ὅτι εἰς τὴν ὑπόθεσιν δολοφονίας τοῦ Προέδρου Κέννεντυ ὁ Ὄσβαλντ καὶ ὁ Ρούμπυ ἐνήργησαν... «τηλεκατευθυνόμενοι ἐξ ἀποστάσεως» (σελ. 89), ὅτι τὸ Ρόταρυ διωργάνωσε τὸν ...γκαγκστερισμὸ (σελ. 93 - 94). Εἶναι, ὅπως γράφετε, «σοβαρὰ» τὰ πράγματα!...

Γρ. Ἀνδρ., Λουρδάτα. Ἐξακολουθεῖτε, δυστυχῶς, νὰ ἐνδιαφέρεσθε διὰ πράγματα ποὺ δὲν ἔχουν οὐσιαστικὸν ἐνδιαφέρον. Τί σημασία ἔχει ποῖος εἶναι μετενσάρκωσις ποίου; Καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ βεβαιότης δι' οἱονδήποτε ἰσχυρισμόν; Συμφωνοῦμεν μὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κ. Μελᾶ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πονηρὰν πρόθεσιν —τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν μᾶλλον ἀφέλειαν— ποὺ ἀποδίδει εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 5, 6, 7 θέματα. Ὁ Π. Γιωτόπουλος καλῶς τὰ γράφει. Καθηγητὴν Ἀδαμαντιάδην δὲν γνωρίζομεν. Προφανῶς ἡ προφητεία ὑπῆρξεν ἐσφαλμένη. Εἶναι μάταιον νὰ ἀσχολῆσθε μὲ τοὺς δεινοσαύρους «ποὺ ζοῦν στοὺς πλανῆτες».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Ἡ συνδρομὴ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»

διὰ τὸ 1969

καθωρίσθη εἰς δρχ. 60 (ἐξωτερικοῦ 75)

ΕΓΓΡΑΨΑΤΕ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Ὅλοι οἱ συνδρομηταὶ ἔχουν δικαίωμα νὰ ἀγοράζουν τὸν Εἰδικὸ Τόμο χρυσόδετο Ἐπιλογῆς ἐτῶν 1956 — 1957 — 1958 μὲ δρχ. 70 ἀντὶ δρχ. 90.

ΒΙΒΛΙΑ ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς	ἄδ. 25 δεμ. 40
Μελετήματα	ἄδ. 40 δεμ. 60
Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία . . .	ἄδ. 50 δεμ. 70
Τὰ Βήματα τῆς Φιλοσοφίας . .	ἄδ. 50 δεμ. 70

Τύποις: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ο.Ε. ☎ 631.675

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΒΡΕΛΛΟΠΟΙΪΑ
ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ
Βραβεία Ἐκθέσεων
ΛΟΝΔΙΝΟΥ - ΒΟΛΩΝΙΑΣ - ΝΙΚΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΒΡΕΛΛΟΠΟΙΪΑ
ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ
"ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΒΡΕΛΛΟΠΟΙΪΑ"
ΟΜΒΡΕΛΛΕΣ
• ΜΠΑΣΤΟΥΝΙΑ
• ΕΙΔΗ ΕΞΟΧΗΣ
Πρατήριον χονδρικής - λιανικής
Αἰόλου 70
ΑΙΟΛΟΥ 70 • ΤΗΛ. 312.322 • ΑΘΗΝΑΙ
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ 25 • ΤΗΛ. 831.768 • ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ 289 • ΤΗΛ. 968.467 • ΚΑΛΛΙΘΕΑ